

Analiza cadrului legislativ în domeniul învățământului universitar

NOI PERSPECTIVE ÎN EDUCAȚIE – NPE *SIPOCA 398,*
COD MYSMIS 116793

AUTORI: LUISA BUNESCU

ROLAND OLAH

IONUȚ TUDOR

COORDONATOR: HAJ MIHAI CEZAR

PROIECT COFINANȚAT DIN FONDUL SOCIAL EUROPEAN, PRIN PROGRAMUL OEPRĂȚIONAL
CAPACITATE ADMINISTRATIVĂ 2014-2020

Cuprins

1. Scopul cercetării	4
2. Context	4
3. Metodologia folosită	5
4.1. Cadrul legislativ analizat - categorizare	7
4.1.1. Legislația primară	7
4.1.2. Legislația secundară	8
4.1.3. Legislația terțiară	8
4.1.4. Norme de aplicare (fără cele aprobate prin OM)	9
5. Domenii sub-reglementate în învățământul universitar din România	10
5.1. Incluziune socială și echitate	10
5.2. Programe de studii integrate	12
5.3. Autonomia universitară și libertatea academică	14
5.4. Evaluarea cadrelor didactice și cariera academică	15
5.5. Guvernarea în universitățile private	17
5.6. Etica universitară și integritatea academică	17
5.7. Sistemul de împrumuturi/Agenția de burse și credite	19
5.8. Programele postdoctorale	20
5.9. Internaționalizarea și studenții internaționali	21
5.10. Unitățile de învățământ preuniversitar înființate în cadrul instituțiilor de învățământ superior	24
5.11. Învățământul superior pentru minoritățile naționale	25
5.12. Învățământul superior artistic și sportiv	26
5.13. Activitatea de cercetare și creație universitară	28
5.14. Parteneri de dialog social	28
5.15. Patrimoniul universităților	29
5.16. Centrul de consiliere și orientare în carieră	30
5.17. Tranziția dintre învățământul preuniversitar și cel universitar	30
5.18. Corelarea învățământului superior cu piața muncii	31
5.19. Digitalizarea	32
5.20. Masteratul didactic	33
6. Domenii supra-reglementate în învățământul universitar din România	36
6.1. Finanțarea învățământului superior	36

6.2. Rolul statului în învățământul superior	40
6.3. Conducerea universităților	41
6.4. Recunoașterea diplomelor	43
6.5. Echivalarea pe baza ECTS/SECT a diplomelor și atestatelor	44
6.6. Promovarea calității în învățământul superior și în cercetarea științifică	46
6.7. Bibliotecile universitare și Consiliul Național al Bibliotecilor Universitare (CNBU)	48
6.8. Burse pentru sprijinirea românilor de pretutindeni	50
7. Acte normative care necesită adoptare și paralelisme de reglementare	52
8. Concluzii și recomandări	57
Anexa 1 - Analiză comparativă între Legea nr. 288/2004 privind organizarea studiilor universitare și Legea Educației Naționale	59
Anexă 2 - Inventarul legislației în învățământul universitar (prezentare schematică)	71
Anexa 3 - Inventarul legislației în învățământul universitar (enumerare)	71
1. Legislația primară	71
2. Legislația secundară	72
3. Legislația terțiară	74

1. Scopul cercetării

Proiectul „*Noi perspective în educație – NPE*” este finanțat prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020 (POCA 2014-2020) și are ca beneficiar principal Ministerul Educației Naționale (MEN). Partenerii proiectului sunt: Unitatea Executivă pentru Finanțarea Învățământului Superior, a Cercetării, Dezvoltării și Inovării (UEFISCDI) și Asociația pentru Implementarea Democrației (AID).

Obiectivul general al proiectului este optimizarea și creșterea calității serviciilor oferite de administrația publică din domeniul educației, prin crearea unui cadru normativ predictibil și stabil și prin dezvoltarea unei politici publice bazată pe orientările strategice în învățământul preuniversitar și universitar la orizontul 2030.

Componenta A1.2 a proiectului a avut ca obiective specifice:

- Inventarierea actelor normative din învățământul universitar;
- Identificarea măsurilor de simplificare și sistematizare a actelor normative;
- Realizarea unui raport care va cuprinde inventarierea actelor normative din învățământul superior și identificarea suprapunerilor legislative și a măsurilor de simplificare și sistematizare a actelor normative;

Acest raport își propune să răspundă la obiectivele specifice mai sus menționate, în special prin cartografierea extensivă a actelor normative din învățământul universitar (Anexa – Inventarul legislației în învățământul universitar), exemple de suprapuneri legislative și măsuri de simplificare, cât și prin analizarea unor domenii sub (-) și supra-reglementate.

Nu în ultimul rând, acest raport are rolul de a informa noile activități din cadrul proiectului și de a contribui la obiectivul general al acestuia – în particular la finalizarea unei analize de sistem a actelor normative din învățământul universitar pentru creșterea calității reglementărilor și optimizarea proceselor decizionale.

2. Context

Legea Educației Naționale (LEN) nr. 1 a fost adoptată în 2011 înlocuind Legea învățământului din nr. 84/1995.

Din 2011 până în martie 2020, LEN a fost modificată și completată prin **88** de acte normative, prin legi sau ordonanțe de urgență, decizii ale Curții Constituționale sau rectificări publicate în Monitorul Oficial, unele cu un impact major asupra cadrului legislativ, altele doar aducând modificări minore sau punctuale.

Chiar și în momentul adoptării LEN, nu a existat un consens la nivelul puterii legislative, fiind necesară angajarea răspunderii Guvernului.

Totuși, în ultimii ani au devenit evidente preocupările pentru reformarea sistemului de învățământ, pe fondul unor indicatori îngrijorători cu privire la starea educației la nivel național, indicatori evidențiați atât pe plan intern (a se vedea, de pildă, publicațiile Institutului Național de Statistică¹), cât și internațional (a se vedea, de pildă, Monitorul educației și formării emis anual de Comisia Europeană²).

În acest sens, o notabilă inițiativă o reprezintă viziunea sistemică „Educația ne unește”, elaborată și lansată în cadrul Ministerului Educației Naționale în martie 2019, ce-și propune să fundamenteze sistemul național de învățământ pe valorile încrederii, echității, solidarității, eficacității și autonomiei și care să se regăsească în cinci principii: centrarea pe elev, flexibilitate, calitate măsurabilă, colaborare, subsidiaritate³.

În continuare, amintim inițiativa Președinției României, care a inițiat proiectul național „România educată” menit „să susțină reșezarea societății pe valori, dezvoltarea unei culturi a succesului bazate pe performanță, muncă, talent, onestitate și integritate”⁴. Acest proiect cuprinde mai multe etape bazate pe dezbateri publice, trei derulându-se până în prezent, având drept scop conturarea unei viziuni asupra educației până în 2030. Analiza din cadrul acestui proiect se înscrie în sialul acestor inițiative, dar și a altora similare, și poate reprezenta un aport semnificativ la edificarea unei perspective agreeate pe plan intern de majoritatea actorilor sociali cu privire la modificările și îmbunătățirile cadrului legislativ, în absența căruia nu poate exista organizare eficientă, claritate sau predictibilitate a sistemului educațional.

3. Metodologia folosită

Pentru realizarea prezentului raport au fost avute în vedere reglementările în vigoare la nivel național, incluzând tratatele internaționale (e.g. Convenția de la Lisabona, Procesul Bologna, etc.) care fac parte integrantă din legislația internă a învățământului superior.

Au fost avute în vedere în principal actele normative din învățământul superior publicate în Monitorul Oficial, dar și Ordinele de ministru și metodologiile nepublicate (acestea fiind evidențiate separat în vederea clarificării statutului legal). Actele au fost colectate și cu ajutorul diferitelor soft-uri legislative. De asemenea, au fost verificate paginile de internet ale Ministerului Educației și Cercetării, precum și ale instituțiilor subordonate în vederea identificării eventualelor acte normative nepublicate în Monitorul Oficial.

Prezenta analiză cuprinde astfel legislația din învățământul superior, fără a face referire la o serie de domenii tangențiale acesteia, de pildă normele de sănătate, contextul economic sau social etc., precum nici la deciziile Înaltei Curți de Casație și Justiție sau modificările punctuale

¹ <https://insse.ro/cms/ro/tags/sistemul-educational-romania>

² https://ec.europa.eu/education/policies/et-monitor-2019-reports-factsheets-infographics_ro

³ <https://www.edu.ro/ministerul-educației-naționale-lansat-viziunea-sistemică-„educația-ne-unește”>

⁴ <http://www.romaniaeducata.eu/despre/>

operate în structura legislativă prin deciziile Curții Constituționale (atunci când acestea nu au fost transpuse în legislația existentă).

Analiza actelor normative a fost efectuată în perioada 1 octombrie 2019-30 martie 2020, astfel că acte normative emise după luna martie 2020 nu sunt cartografiate și incluse în această analiză.

Criteriul de organizare a fost cel al *sistematicității*, cu scopul stabilirii unei structuri integratoare, care să cuprindă întreaga legislație incidentă învățământului superior. Această cartografiere a presupus un traseu de la general la particular, de la domenii de reglementare generice, precum cele prevăzute în legi, ordonanțe ale guvernului și ordonanțe de urgență ale guvernului, până la aspecte particulare sau individuale, precum cele prezente în hotărârile de guvern sau ordinele de ministru.

Coroborat criteriului sistematicității s-a avut în vedere criteriul *coerenței* pentru a fi evidențiate interdependențele între legislația primară, secundară și terțiară, urmărindu-se dacă traseul legislativ este cel conform legii și dacă nu produce efecte contrare intenției legiuitorului.

În vederea îndeplinirii scopurilor prevăzute în proiect s-a întreprins o analiză *in extenso* a Legii Educației Naționale nr. 1/2011, cât și a Legii 288/2004 (Anexa nr. 1- Analiză comparativă între Legea nr. 288/2004 privind organizarea studiilor universitare și Legea Educației Naționale).

În procesul de analizare a domeniilor sub și supra-reglementate, pe lângă sursele primare de informație, au fost avute în vedere și surse secundare (e.g. articole și publicații relevante subiectelor analizate). De asemenea, au fost folosite și analize comparative, având în vedere inspirația unor variante alternative de reglementare sau viziune legislativă.

Taxonomia folosită a luat în considerare și taxonomia utilizată în cadrul *subactivității A 2.2* care vizează identificarea, pe domeniile/componentele învățământului universitar a studiilor, datelor, analizelor, rapoartelor, prognozelor și a politicilor documentelor strategice. Astfel a fost asigurată și coerența cu restul subactivităților.

Ulterior dezvoltării taxonomiei și mapării actelor legislative a fost realizată o analiză din perspectiva legală și mai puțin din punct de vedere al conținutului actelor normative, analiza vizând în special **identificarea suprapunerilor legislative și a măsurilor de simplificare și sistematizare a actelor normative** în vederea generării unor domenii de analiză aprofundată, inclusiv din punct de vedere al coerenței conținutului. Analizele aprofundate urmează a fi realizate în cadrul subactivității *A 1.4 Elaborarea fișelor de analiză pe domenii/componente ale învățământului universitar*.

4.1. Cadrul legislativ analizat - categorizare

4.1.1. Legislația primară

Domeniul învățământului superior este reglementat printr-un ansamblu de acte normative. Cadrul legislativ general aplicabil acestuia este cuprins în Legea educației naționale nr. 1/2011.

În completarea acesteia pot fi identificate **7** acte normative care reglementează în mod distinctiv o serie de aspecte incidente **în mod direct** învățământului superior:

- Legea nr. 288/2004 privind organizarea studiilor universitare, modificată succesiv prin OUG 78/2005, Legea 49/2013, OUG 96/2016, OUG 9/2018;
- Legea nr. 200/2004 privind recunoașterea diplomelor și calificărilor profesionale pentru profesiile reglementate din România;
- Legea 258/2007 privind practica elevilor și studenților;
- Ordonanța nr. 27/2014 privind finanțarea instituțiilor de învățământ superior militar, de informații, de ordine publică și de securitate națională;
- Legea 269/2004 privind acordarea unui ajutor financiar în vederea stimulării achiziționării de calculatoare;
- Legea 206/2004 privind buna conduită în cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și inovare;
- Ordonanța nr. 57/2002 privind cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică.

În completare identificăm un număr de **16** acte normative care reglementează o serie de aspecte incidente **în mod indirect** învățământului superior:

- Legea 335/2013 privind efectuarea stagiului pentru absolvenții de învățământ superior;
- Ordonanța nr. 42/2015 privind dreptul absolvenților de a beneficia de acte de studii recunoscute la finalizarea unor studii neautorizate și sancționarea instituțiilor de învățământ care școlarizează fără autorizare;
- Legea 72/2007 privind stimularea încadrării în muncă a elevilor și studenților;
- Ordonanța nr. 9/2018 privind modificarea și completarea unor acte normative în domeniul educației;
- Legea nr. 235/2010 pentru acordarea bursei de merit olimpic internațional elevilor premiați la olimpiadele școlare internaționale;
- Legea 376/2004 privind bursele private; Legea consorțiilor universitare nr. 287/2004;
- Ordonanța de urgență nr. 127/2000 privind organizarea doctoratului și a studiilor avansate academice în cadrul Academiei Române;
- Legea bibliotecilor nr. 334/2002;

- Legea 182/2005 privind protejarea patrimoniului cultural național mobil; Legea nr. 111/1995 privind depozitul legal de documente;
- Legea nr. 95/2018 privind adoptarea unor măsuri în domeniul finanțării învățământului;
- Ordonanța nr. 62/1999 privind înființarea Centrului de Management pentru Finanțarea Învățământului Superior și a Cercetării Științifice Universitar;
- Legea nr. 299/2007 privind sprijinul acordat românilor de pretutindeni;
- Legea 319/2003 privind Statutul personalului de cercetare-dezvoltare;
- Legea nr. 117/2008 privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 109/2007 pentru modificarea și completarea Legii nr. 200/2004 privind recunoașterea diplomelor și calificărilor profesionale pentru profesiile reglementate din România;
- Ordonanța Guvernului nr. 129/2000 privind formarea profesională a adulților.

De asemenea, identificăm un număr de **7** acte normative emise de la intrarea în vigoare a Legii educației naționale care aduc **modificări și completări** acesteia în mod substanțial: Legea 104/2019 pentru modificarea și completarea art. 223 din Legea educației naționale nr. 1/2011; OUG nr. 96/2016 pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniile educației, cercetării, formării profesionale și sănătății, modificată prin OUG 54/2017, aprobată prin Legea 100/2018; Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 75/2005 privind asigurarea calității educației, aprobată prin Legea 87/2006; Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 2/2017 privind unele măsuri fiscal-bugetare, precum și modificarea și completarea unor acte normative, aprobată prin Legea nr. 137/2017; Legea 48/2019 pentru modificarea și completarea Legii educației naționale nr. 1/2011; Legea nr. 201/2018 pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul educației; OUG 114/2018, modificat succesiv prin OUG 43/2019 și OUG 1/2020.

Aceste acte normative au fost avute în vedere în mod predominant datorită conexiunilor strânse și impactului major asupra structurii legislative a LEN, **deși efectiv legea a fost modificată și completată printr-un număr de 88 de acte normative sau cu caracter normativ.**

4.1.2. Legislația secundară

Hotărârile Guvernului stabilesc modul în care legile vor fi efectiv puse în aplicare sau alte aspecte organizatorice privind implementarea acestora. Raportat la legislația cadru din domeniul învățământului superior, identificăm un număr de **40** hotărâri emise de executiv care sunt în vigoare la acest moment și care au fost emise în scopul îndeplinirii cerințelor legale prevăzute în Legea educației naționale nr. 1/2011 sau care au legătură tangențială cu aceasta (Anexa nr.2).

4.1.3. Legislația terțiară

Ordinele ministrului educației reprezintă acte normative emise pe baza și în executarea legilor, a hotărârilor și a ordonanțelor Guvernului.

Raportat la domeniul învățământului superior am identificat un număr de peste **150** ordine de ministru care sunt aplicabile sau au valența de a fi aplicabile domeniului analizat (Anexa nr. 3). Acestea reglementează *in extenso* aspecte de organizare a activităților din învățământul superior, pun în aplicare metodologii emise de forurile competente în exercitarea atribuțiilor legale sau adresează punctual probleme specifice etc. Astfel, analiza a vizat ordine de ministru în măsură să genereze norme legale și nu ordine care vizează aspecte de ordin individual, de pildă cele prin care se retrage un titlu științific sau similar.

4.1.4. Norme de aplicare (fără cele aprobate prin OM)

Din categoria normelor de aplicare identificăm în principal normele metodologice, cărora li se adaugă alte acte cu caracter normativ, precum regulamentele și instrucțiunile. Normele metodologice sunt emise în completarea și susținerea legilor emise de Parlament și detaliază modalitățile și etapele punerii în aplicare ale acestora. De regulă sunt emise ordine de ministru care aprobă metodologiile, dar nu întotdeauna, existând metodologii care nu sunt aprobate prin ordin de ministru, dar care totuși produc efecte juridice (negenerând norme juridice noi), dar și metodologii care nu sunt publicate în Monitorul Oficial (al căror statut a fost scos în evidență pe parcursul analizei).

4.1.5. Alte acte cu caracter normativ

Alături de actele enumerate mai sus evidențiem existența și a altora relevante pentru domeniul învățământului superior. Astfel, am identificat o serie de decizii ale Ministerului Educației:

- *Decizia nr. 1247/2017 pentru aprobarea instrucțiunii privind autorizarea centrelor de evaluare și certificare a competențelor profesionale, obținute pe alte căi decât cele formale cu modificările ulterioare;*
- *Decizia nr. 210/2018 privind evaluarea și certificarea experților în evaluare și certificare și înscrierea acestora în Registrul experților în evaluare și certificare;*
- *Decizia nr. 232/22.07.2019 pentru aprobarea Procedurii privind activitatea de supraveghere audio-video a proceselor de evaluare desfășurate de către centrele de evaluare și certificare a competențelor profesionale obținute pe alte căi decât cele formale, cu modificările ulterioare.*

De asemenea, identificăm drept aplicabilă domeniului învățământului superior *Instrucțiunea nr. 2/2011 privind decontarea navetei cadrelor didactice*⁵.

În plus, de interes este setul de *Criterii minime de performanță de autorizare a centrelor de evaluare și certificare a competențelor profesionale*, emis de Centrul național de formare profesională a adulților, prin Hotărârea nr. 173/2008.

⁵ Art. 304 alin. (14) LEN: Instituțiile de învățământ superior pot asigura, integral sau parțial, din surse proprii, transportul și cazarea cadrelor didactice care domiciliază în alte localități.

5. Domenii sub-reglementate în învățământul universitar din România

5.1. Incluziune socială și echitate

Necesitatea unei politici coerente la nivel național în a adresa incluziunea socială și echitatea a fost subliniată în câteva dintre studiile Băncii Mondiale în România, studii care arată că tinerii români proveniți din medii socio-economice dezavantajate, din zone rurale, cei de etnie romă sau cei cu diferite dizabilități au șanse mult mai mici să accedă în învățământul superior și să obțină o diplomă universitară. Pentru Comisia Europeană, *„echitatea în domeniul educației, decalajul dintre mediul rural și cel urban și incluziunea romilor rămân provocări cheie, cu consecințe asupra unei creșteri favorabile incluziunii și asupra inegalităților în societate.”*⁶

Echitatea socială este una dintre ariile tematice adresate în proiectul *„România Educată: viziunea și strategia de dezvoltare a educației pentru 2030”*. Pentru adresarea echității în contextul învățământului din România, următoarele soluții sunt propuse:

- *oferirea de sprijin copiilor și tinerilor din medii defavorizate în toate ciclurile de formare, inclusiv prin oferirea de acces la educație remedială;*
- *organizarea de programe sociale speciale pentru reducerea analfabetismului funcțional și a părăsirii timpurii a școlii;*
- *dezvoltarea de servicii educaționale de sprijin (consiliere, suport educational, psihologie etc.) în toate școlile și universitățile.*⁷

Un vid legislativ în acest domeniu este lipsa unui act normativ care definește grupurile țintă de studenți din medii dezavantajate/ studenți subreprezențați chiar dacă există tratate la nivel internațional (Yerevan Communiqué, 2015) care obligă România să definească astfel de grupuri și să lucreze spre includerea acestora în învățământul superior.

Art. 205 alin. (6) din LEN prevede: *„Candidații proveniți din medii cu risc socio-economic ridicat sau marginalizate din punct de vedere social - romi, absolvenți ai liceelor din mediul rural sau din orașe cu mai puțin de 10.000 de locuitori - pot beneficia de un număr de locuri bugetate garantate, în condițiile legii.”* În primul rând, acest articol se referă doar la trei grupuri de candidați proveniți din medii cu risc socio-economic ridicat, deși există și alte categorii de studenți nontradiționali care sunt marginalizați și foarte puțin reprezentați în învățământul superior. **Recomandăm astfel o cartografiere extensivă a tinerilor din medii cu risc socio-economic ridicat**

⁶ Comisia Europeană, 2018, „Monitorul educației și formării 2018 România”, p.2, https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/document-library-docs/et-monitor-report-2018-romania_ro.pdf (data ultimei accesări: 23/01/2020)

⁷ „Primul mandat al Președintelui României Klaus Iohannis 2014-2019”, p. 615, https://www.presidency.ro/files/userfiles/Primul_mandat_al_Presedintelui_Romaniei_Klaus_Iohannis_2014_2019.pdf?fbclid=IwAR1Fccosvp583MqA2EkVLGkoLEC20s02Ws5msrNEI9OoSdb1kM32RQ5cz38 (data ultimei accesări: 23/01/2020)

sau marginalizate din punct de vedere social și includerea acestora în actele normative relevante.

În vederea implementării art. 205 alin. (6) LEN, pentru studiile universitare de licență 2020-2021, actuala propunere de HG pentru cifra de școlarizare⁸ propune 2.000 de locuri finanțate de la bugetul de stat pentru absolvenții de licee din mediul rural. *Ordinul nr. 3062/2018 privind modificarea art. 13 din anexa la Ordinul ministrului educației naționale și cercetării științifice nr. 6.102/2016 pentru aprobarea Metodologiei-cadru privind organizarea admiterii în ciclurile de studii universitare de licență, de master și de doctorat prevede: „Instituțiile de învățământ superior stabilesc în cadrul metodologiei proprii condițiile privind admiterea pe locurile bugetate, alocate în condițiile legii, a absolvenților de licee situate în mediul rural”.* Art. 205 alin. (6) nu este însă pus în aplicare în totalitate, întrucât absolvenții liceelor din orașe cu mai puțin de 10.000 de locuitori nu apar în metodologia de finanțare și nici în metodologia cadru pentru admiterea în învățământul superior.

Prevederile legale indică ca valoarea minimă a burselor sociale trebuie să acopere un minim de cheltuieli pentru masă și cazare, nu există un mecanism (instituit din punct de vedere legal) care să monitorizeze nivelul bursei sociale în raport cu suma minimă calculată de Consiliul Național pentru Finanțarea Învățământului Superior (CNFIS).

În completarea lacunelor legislative identificate mai sus, un alt obstacol pentru promovarea unei politici centrate pe incluziune socială este lipsa de coordonare între diferitele standarde și indicatori folosiți de ARACIS pentru acreditare și evaluare. În metodologia de evaluare, ARACIS include ca și indicator de performanță faptul că “cerințele unei populații diverse de studenți, cum ar fi studenții maturi, cei cu frecvență redusă sau la învățământ la distanță, studenții angajați sau studenții străini, precum și studenții cu dizabilități, și schimbarea de paradigmă către învățământul centrat pe student, alături de modalități flexibile de învățare și predare, sunt luate în considerare la planificarea și alocarea resurselor de învățare și a celor pentru serviciile de sprijin pentru studenți”.⁹ În continuare însă, ARACIS include ca și indicator de performanță faptul că „admiterea se bazează exclusiv pe competențele academice ale candidatului” (ceea ce contravine unei agende pe incluziune socială), cu mențiunea ulterioară că „*IIIS are proceduri de admitere adaptate studenților cu dizabilități*” (studenții cu dizabilități reprezentând însă doar o subcategorie printre studenții nontradiționali).¹⁰

O altă recomandare ar fi crearea unui cadru legal pentru ca și autoritățile locale să poată finanța burse sociale.

⁸ https://www.edu.ro/sites/default/files/proiect_HG_cifre_scolarizare_2020_proper.pdf

⁹ HOTĂRÂRE privind modificarea anexei la Hotărârea Guvernului nr. 1.418/2006 pentru aprobarea Metodologiei de evaluare externă, a standardelor, a standardelor de referință și a listei indicatorilor de performanță a Agenției Române de Asigurare a Calității în Învățământul Superior (14 decembrie 2017), p.9, https://www.aracis.ro/wp-content/uploads/2019/07/Metodologie_Mof_25_2018.pdf (data ultimei accesari: 10/03/2020)

¹⁰ Idem, p.10.

Totodată, altă nevoie ar fi clarificarea diverselor politici aplicate studenților din universitățile publice din punct de vedere al aplicării pentru studenții din categorii dezavantajate. Deși statul subvenționează costurile pentru cămine/cantine nu există prevederi legale clare cu privire la susținerea categoriilor dezavantajate în special, deși, în virtutea autonomiei universitare, o parte din universități vizează în special aceste categorii.

În același timp, deși există politici care vizează în special o serie de categorii de studenți, este nevoie ca prevederile legale să permită și implementarea *de facto* a acestora. Amintim, în special sistemul de împrumuturi bancare pentru studenții care provin din familii cu venituri reduse (vezi și subsecțiunea 5.8) și programul național „Euro200” - program care vine în sprijinul elevilor și studenților cu posibilități financiare reduse în vederea achiziționării de calculatoare.

5.2. Programe de studii integrate

Prevederile legale referitoare la programele de studii integrate sunt fragmentate, referințe apărând disparat în câteva acte normative. De pildă, programele de studii integrate sunt menționate în Legea Educației Naționale doar prin prisma programelor de doctorat în cotutelă (art. 162 alin. (1). Programele de studii integrate sunt parțial incluse, deși nedefinite în art. 15 alin. (3) din Legea nr. 288/2004, care menționează faptul că *„pentru programele de studii integrate, oferite de două sau de mai multe universități, care conduc la obținerea de diplome comune, Ministerul Educației și Cercetării elaborează și supune spre aprobare Guvernului metodologia-cadru pentru aplicarea acestei prevederi, în conformitate cu reglementările legale”*.

Abia metodologia-cadru pentru programele de studii integrate (adoptată prin Hotărârea nr. 1424/2006 pentru aprobarea metodologiei-cadru de organizare a programelor de studii integrate, oferite de două sau mai multe universități, care conduc la obținerea de diplome comune) oferă o definiție a programelor de studii integrate, stabilind cele trei forme de organizare a acestora: cooperarea interuniversitară dintre două sau mai multe universități acreditate din România și din străinătate, extensiuni ale universităților din România în alte state și extensiuni ale universităților din alte țări în România (franchising). Programele de studii integrate pot fi organizate pe cele trei cicluri de studii universitare (licență, masterat, doctorat).

Hotărârea nr. 1424/2006 completează prevederile din Legea Educației Naționale în cazul programelor de studii integrate, existând însă și o suprapunere între cele două acte normative: art. 162 alin. (1) din LEN specifică: *„Studiile universitare de doctorat se pot organiza și în cotutelă, caz în care studentul-doctorand își desfășoară activitatea sub îndrumarea concomitentă a unui conducător de doctorat din România și a unui conducător de doctorat dintr-o altă țară sau sub îndrumarea concomitentă a doi conducători de doctorat din instituții diferite din România, pe baza unui acord scris între instituțiile organizatoare implicate. Doctoratul în cotutelă poate fi organizat și în cazul în care conducătorii de doctorat sunt din aceeași IOSUD, dar au specializări/domenii diferite de studiu sau unul dintre conducătorii de doctorat a atins vârsta pensionării, conform prevederilor din Carta universitară”*, pe când art. 7 alin. (2) din HG nr.

1424/2006 prevede: „*Programele de studii integrate pentru studii universitare de doctorat se pot organiza și în cotutelă internațională. Doctorandul își desfășoară activitatea sub îndrumarea concomitentă a unui conducător de doctorat din România și a unui conducător de doctorat dintr-un alt stat, pe baza unui acord scris între instituțiile organizatoare implicate.*”

Art. 4 din HG nr. 1424/2006 menționează faptul că „*Programele de studii integrate trebuie să se realizeze pentru o specializare recunoscută în legislația statelor partenere, astfel încât să se poată finaliza prin acordarea diplomei comune*”. Considerăm însă că această normă este incompletă. Nu doar specializarea trebuie să fie recunoscută în legislația statelor partenere, dar și universitățile parte a consorțiului trebuie să aibă dreptul legal de a oferi specializarea respectivă (la nivel de ciclu de studii universitare, disciplină și specialitate). Altfel, universități care în propriile sisteme de învățământ superior nu sunt acreditate în a livra anumite programe, o pot face în cadrul unui program integrat, deci ocolind reglementările propriului sistem național.

În plus, metodologia actuală nu face nicio referire la modul de asigurare a calității în cadrul programelor de studii integrate. Considerăm că este necesar ca astfel de prevederi să fie incluse în metodologia-cadru, în special din punctul de vedere al asigurării calității externe, întrucât anumite sisteme de învățământ universitar au norme specifice în acest sens. Spre exemplu, în sisteme unde acreditarea se face (și) la nivel de programe de studiu, programele de studii integrate sunt evaluate în întregime lor (și nu doar parțial, la nivelul creditelor oferite de universități partenere).

De asemenea, recomandăm ca și metodologia-cadru să includă într-o manieră mai sistematică și detaliată aspectele care trebuiesc cuprinse în acordul scris între instituțiile organizatoare implicate. În versiunea sa actuală, metodologia-cadru cuprinde doar referiri extrem de generale la forma de organizare a activităților didactice, mobilitatea studenților și cadrelor didactice, finanțarea și diploma acordată. Următoarele aspecte ar trebui însă de asemenea menționate în metodologia-cadru ca puncte orientative pentru acordurile scrise: împărțirea responsabilităților în cadrul consorțiului, admiterea și înmatricularea studenților, limba de predare, asigurarea calității, legislația națională și/sau supranațională care reglementează programul integrat. Înmatricularea studenților este de altfel amintită în actuala metodologie-cadru, însă considerăm că informațiile sunt doar parțiale: art. 5 alin. (6) din HG nr. 1424/2006 amintește că „*diploma se acordă conform legislației părții unde a fost înmatriculat studentul*”, dar lăsa deschisă posibilitatea ca studentul să fie înmatriculat doar la o singură universitate din consorțiu, sau poate fi înmatriculat la mai mult de una. În practică, ambele cazuri sunt posibile.

Consortiul European pentru Acreditare (European Consortium for Accreditation, ECA) a publicat un ghid pentru organizarea de programe de studii integrate¹¹. Acesta poate reprezenta o sursă de inspirație pentru o posibilă îmbunătățire a legislației curente pentru programele de studii integrate.

5.3. Autonomia universitară și libertatea academică

Autonomia universitară este garantată prin art. 32 alin. (6) din Constituția României. În scopul îndeplinirii acestui deziderat constituțional art. 123 alin. (1) din LEN stabilește că *„Autonomia universitară dă dreptul comunității universitare să își stabilească misiunea proprie, strategia instituțională, structura, activitățile, organizarea și funcționarea proprie, gestionarea resurselor materiale și umane, cu respectarea strictă a legislației în vigoare”*. De asemenea, se specifică că aspectele autonomiei universitare se exprimă în Carta universitară, aprobată de senatul universitar, în concordanță strictă cu legislația în vigoare (art. 123 alin. (3) LEN). Prin urmare, putem concluziona că, în temeiul autonomiei universitare instituțiile de învățământ superior își pot alege o conducere proprie, stabili structura și strategia instituțională, precum și resursele materiale și umane, dar sub strictă supraveghere din partea ministerului de resort, cu respectarea legislației în vigoare și cu condiția asumării răspunderii publice. Concretizarea acestor condiții este materializată prin art. 123 alin. (4) LEN, care prevede că *„autonomia universitară se exercită cu condiția asumării răspunderii publice”*.

Pentru ca răspunderea publică să poată fi angajată, art. 124 și 125 din LEN prevăd, pe de o parte, condițiile care trebuie îndeplinite, iar pe de altă parte posibilele efecte juridice care pot decurge în caz de neîndeplinire.

Art. 124 LEN stabilește obligațiile instituțiilor de învățământ superior de stat sau particulare de a respecta legislația în vigoare, carta proprie, politicile naționale și europene în domeniul învățământului superior; să aplice și să se supună reglementărilor în vigoare referitoare la asigurarea și evaluarea calității în învățământul superior; să respecte politicile de echitate și etică universitară, cuprinse în Codul de etică și deontologie profesională aprobat de senatul universitar. De asemenea, obligă universitățile să asigure eficiența managerială și eficiența utilizării resurselor, dar și să asigure transparența tuturor deciziilor și activităților sale. Alin. (2) al articolului prevede în cazul instituțiilor de învățământ superior confesionale că răspunderea publică se extinde asupra respectării statutului și a prevederilor dogmatice și canonice specifice cultului respectiv.

Art. 125 LEN stabilește măsurile care se iau în cazul în care ministerul de resort constată nerespectarea prevederilor de la art. 124. Prima măsură prevăzută este sesizarea de către Ministerul Educației și Cercetării a senatului universitar în 30 de zile de la constatarea neregulilor.

¹¹ Aerden, A. (2014), Joint programme checklist: inspired by quality assurance”, European Consortium for Accreditation, http://ecahe.eu/w/images/d/dd/Joint_Programme_Checklist_-_inspired_by_quality_assurance.pdf (data ultimei accesări: 11/03/2020)

Instituția de învățământ superior are la dispoziție 3 luni să își corecteze neregulile constatate, iar în cazul în care acest lucru nu se întâmplă dispune, în cel mult 6 luni de prima sesizare a senatului universitar, una sau mai multe dintre următoarele măsuri:

- revocarea din funcție a rectorului, în baza propunerii Consiliului de etică și management universitar, cu consultarea senatului universitar;
- propune Guvernului inițierea unui proiect de lege de reorganizare sau desființare a instituției de învățământ superior în cauză.

Constatarea încălcărilor prevăzute la art. 124 se face de către Consiliul de etică și management universitar (CEMU). Orice persoană poate sesiza CEMU pentru nerespectarea art. 124, iar consiliul trebuie să investigheze și să răspundă sesizării într-un termen de 3 luni. Însă prevederile articolului 124 sunt atât de generale încât CEMU poate fi sesizată inclusiv din motive arbitrare.

De asemenea, o altă prevedere menționată la art. 124 obligă instituțiile de învățământ superior la respectarea libertății academice a personalului didactic, didactic auxiliar și de cercetare, precum și drepturile și libertățile studenților. Libertatea academică este garantată prin LEN, iar prima atribuție a senatului universitar prevăzută la art. 213 alin. (2) se referă la garantarea libertății academice și a autonomiei universitare. De asemenea, libertatea academică a comunității universitare este reiterată la art. 304 alin. (3) pe baza cărora *„ei pot exprima liber opinii academice în spațiul universitar și au libertatea de predare, de cercetare și de creație, în conformitatea cu criteriile de calitate academică”*.

Deși Constituția României, respectiv Legea Educației Naționale, oferă o serie de garanții în privința exercitării autonomiei universitare, totuși putem concluzia că aceasta se realizează sub un strict control din partea executivului. Universitățile nu dispun de o autonomie universitară în adevăratul sens al cuvântului, neîngrădit de legislația în vigoare. Prin impunerea unor norme, ministerul educației se poate implica în domeniile în care instituțiile de învățământ superior ar trebui să beneficieze de prevederile legii educației.

Se poate argumenta că prin legislația în vigoare pot fi aduce atingeri autonomiei universitare, executivul având influență în domeniile vieții universitare prin aceleași norme edictate să le protejeze.

5.4. Evaluarea cadrelor didactice și cariera academică

Evaluarea calității cadrelor didactice este legiferată în art. 302 și art. 303 din LEN:

Art. 302 prevede: *„(1) Datele și informațiile privind situația profesională a personalului didactic și de cercetare și a celui tehnic-administrativ se consemnează într-o fișă personală de serviciu. Accesul la fișa personală de serviciu este permis numai persoanei în cauză, titularului serviciului de resurse umane și conducătorului instituției de învățământ superior. (2) Fișele de post individualizate se încadrează la nivel de departament sau școală doctorală, în statul de funcții.*

Statul de funcții constituie documentul legal în baza căruia se face salarizarea lunară a fiecărui membru al personalului didactic și de cercetare.”

Art. 303 prevede: „(1) Rezultatele și performanțele activităților didactice și de cercetare ale personalului didactic și de cercetare dintr-o universitate sunt evaluate periodic, la intervale de maximum 5 ani. Această evaluare se face în conformitate cu o metodologie aprobată și aplicată de către senatul universitar. (2) Evaluarea de către studenți a prestației cadrelor didactice este obligatorie. Rezultatele evaluărilor sunt informații publice. (3) Salarizarea personalului didactic și de cercetare se face și în funcție de rezultatele și performanțele acestuia, conform legii. (4) Contractele de muncă ale personalului didactic și de cercetare includ asumarea de către angajat a unor standarde minimale ale rezultatelor activităților didactice și de cercetare, aprobate de către senatul universitar, și clauze privind sancționarea angajatului în condițiile neîndeplinirii acestor standarde minimale, în conformitate cu legislația în vigoare.”

Evaluarea calității cadrelor didactice nu este însă conectată cu cariera academică, stipulându-se doar că „salarizarea personalului didactic și de cercetare se face și în funcție de rezultatele și performanțele acestuia, conform legii” (art. 303 alin. (3) LEN). Recomandăm astfel introducerea unui nou paragraf referitor la legătura și impactul evaluării cadrelor didactice asupra carierei academice și nu doar asupra salarizării.

Mai mult, art. 303 alin. (4) LEN citat mai sus insistă exclusiv asupra caracterului sancționator în cazul în care standardele minimale de calitate nu sunt atinse de către cadrul didactic. Recomandat ar fi introducerea unui articol care prevede ca angajatorul să ofere posibilitatea instruirii profesionale (cursuri de perfecționare) continue la locul de muncă, în special pentru cadrele didactice care nu întrunesc standardele minime. Susținem acest lucru întrucât nu ar trebui să fie prevăzute măsuri sancționatorii fără ca angajatorul să ofere și posibilitatea unor cursuri de perfecționare, pentru toate cadrele academice, și în special pentru cele care au nevoie, în urma rezultatelor evaluării.

În temeiul autonomiei universitare, completând prevederile generice din LEN, a fost emis *Ordinul nr. 6129 /2016 privind aprobarea standardelor minimale necesare și obligatorii pentru conferirea titlurilor didactice din învățământul superior, a gradelor profesionale de cercetare-dezvoltare, a calității de conducător de doctorat și a atestatului de abilitare*. Din analiza Ordinului 6129/2016, cât și a celor 35 anexe aferente comisiilor cărora li se adresează, se poate identifica setul de standarde minime pentru dobândirea titlurilor didactice și a gradelor profesionale. Aceste standarde sunt eminentemente centrate pe contribuțiile științifice ale cadrelor didactice. Ceea ce considerăm lacună o reprezintă absența criteriilor didactice de evaluare. Acestea ar fi trebuit să completeze standardele de cercetare impuse fiecărui cadru didactic.

Coroborată acestora este evaluarea de către studenți a prestației cadrelor didactice. Deși obligatorie, conform art. 303 alin. (2) LEN, în mod concret impactul acestora este puțin cunoscut. Se impune astfel clarificarea acestui aspect, totodată avându-se în vedere aspectele de GDPR

incidente. Astfel, în scopul îndeplinirii obiectivului stipulat în secțiunea 3, evaluarea calității cadrelor didactice, se impune suplimentarea criteriilor existente cu unele de natură didactică, revenind forurilor competente a decide stabilirea acestora și natura lor. Deși revine universităților prerogativa evaluării cadrelor la 5 ani, în conformitate cu o metodologie aprobată și aplicată de către senatul universitar (art. 302 alin. (1) LEN), considerăm că emiterea unui act normativ de tipul unui ordin de ministru sau H.G. etc. care să cuprindă standarde didactice minimale de evaluare, agreeate în prealabil cu universitățile existente, nu aduce atingere autonomiei universitare, dar ar fi indispensabile pentru calitatea actului educațional.

5.5. Guvernarea în universitățile private

Organizarea și funcționarea învățământului superior particular și confesional particular este reglementată prin art. 227 din Legea Educației Naționale nr. 1/2011. Acest articol nu face însă nicio referire la măsuri de tipul pârgii și control (checks and balances), astfel că rolurile diferitelor structuri decizionale din cadrul învățământului superior particular rămân nedefinite.

În special, art. 227 alin. (3) LEN prevede: *“Structurile universităților particulare și confesionale particulare, atribuțiile, durata mandatelor, precum și alte considerente legate de statutul acestora sunt stabilite de Carta universitară, avizată de fondatori și aprobată de senatul universitar. Deciziile în acest sens aparțin universității”*. În lipsa unor prevederi din partea legiuitorului, acest lucru creează nu doar confuzie, ci poate duce și la incompatibilități sau conflicte de interese – spre exemplu, membrii fondatori care pot, simultan să facă parte din senatul universitar și/sau din consiliul de administrație al universității.¹²

Deși universitățile private au un grad de libertate sporit în privința propriilor decizii administrative, se impune totuși extinderea anumitor reglementări aplicabile sistemului de învățământ superior de stat și acestora.

5.6. Etica universitară și integritatea academică

Etica universitară este menționată în mai multe acte normative:

- Legea Educației Naționale nr. 1/2011 (art. 217 care prevede constituirea Consiliului de etică și management universitar (CEMU, art. 306-310, art. 318-326);
- Legea nr. 206/2004 privind buna conduită în cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și inovare;
- Ordinul nr. 4492/2005 privind promovarea eticii profesionale în universități;
- Ordinul de ministru nr. 3131/2018 privind includerea în planurile de învățământ, pentru toate programele de studii universitare organizate în instituțiile de învățământ superior din sistemul național de învățământ, a cursurilor de etică și integritate academică;

¹² Sursock, A., 2014, “Ten priorities for Romanian Higher Education”, p.15, <https://www.iep-gaa.org/downloads/publications/romania%20system%20review%20report.pdf> (data ultimei accesari: 30/01/2020)

- Ordinul nr. 3485/2016 privind lista programelor recunoscute de Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare și utilizate la nivelul instituțiilor de învățământ superior organizatoare de studii universitare de doctorat și al Academiei Române, în vederea stabilirii gradului de similitudine pentru lucrările științifice.

O lacună legislativă poate fi considerată definiția plagiatului care apare într-un singur act normativ, și anume art. 4 alin. (1) din Legea 206/2004 privind buna conduită în cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și inovare, care prevede: *„Plagiatul – expunerea într-o operă scrisă sau o comunicare orală, inclusiv în format electronic, a unor texte, expresii, idei, demonstrații, date, ipoteze, teorii, rezultate ori metode științifice extrase din opere scrise, inclusiv în format electronic, ale altor autori, fără a menționa acest lucru și fără a face trimitere la sursele originale”*. Așa cum s-a afirmat deja¹³, această lege nu ar putea să-i vizeze și pe studenții din ciclurile de licență sau master, ci doar pe cei care lucrează deja ca profesori sau cercetători. Mai mult decât atât, nici studenții din sistemul preuniversitar nu sunt vizați, astfel că plagiatul pare să fie, pentru moment, adresat doar la nivelul cercetării științifice, un aspect problematic având în vedere dezideratul limitării cazurilor de plagiat.

Deși în ultima perioadă tot mai multe universități au achiziționat software antiplagiat pe care îl folosesc la toate nivelurile de studiu, obligativitatea verificării unei lucrări împotriva plagiatului cu ajutorul unui program software antiplagiat rămâne doar la nivelul lucrărilor de doctorat, acest lucru fiind impus prin *Ordinul nr. 3485/2016 privind lista programelor recunoscute de Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare și utilizate la nivelul instituțiilor de învățământ superior organizatoare de studii universitare de doctorat și al Academiei Române, în vederea stabilirii gradului de similitudine pentru lucrările științifice*. Astfel, deși Ordinul nr. 3131/2018 prevede ca începând cu anul universitar 2018-2019, cursuri de etică și integritate academică să fie incluse în planurile de învățământ, pentru toate programele de studii universitare, în practică nu există obligativitatea ca programe anti-plagiat să fie utilizate și în cazul unor lucrări de genul eseuri, referate, lucrări de licență și de master. Din perspectiva principiului conformității acest lucru ar trebui să fie menționat într-un act normativ și/sau în codurile de etică de la nivel instituțional. Alianța Națională a Organizațiilor Studențești din România (ANOSR) recomandă de altfel *„utilizarea obligatorie a unor programe software de detectare a similitudinilor de text, de care să beneficieze în mod gratuit toți studenții și instruirea personalului în vederea analizării și interpretării rezultatelor date de către aceste programe”*.¹⁴

¹³ Vica, C., Socaciu, E., Gibeau, T., „Aplicații”, în *Etica și integritate academică*, Socaciu, E. et al (eds.), Ed. Universității din București, 2018, p. 111, (disponibil online: <https://deontologieacademica.unibuc.ro/wp-content/uploads/2018/11/Etica-si-integritate-academica.pdf>; data ultimei accesări: 20/01/2019)

¹⁴ ANOSR, „Recomandările studenților privind noul cadru legislativ din sfera învățământului superior”, 2019, p. 3 (disponibil online: https://www.anosr.ro/wp-content/uploads/2019/03/Recomand%C4%83ri_cadru-legislativ-%C3%8E5E_ANOSR_2019-sintetizat.pdf; data ultimei accesări: 27/02/2020)

Încălcarea regulilor de etică și integritate academică ar putea fi reglementată drept criteriu de alocare a finanțării suplimentare pentru universități, într-un mod în care punctajul universităților să fie diminuat progresiv în funcție de incidența problemelor (e.g. a plagiatului).¹⁵

O problemă pe care o identificăm în prelungirea celor spuse anterior ține de consecințele care decurg din stabilirea unor abateri de la buna conduită în activitatea de cercetare-dezvoltare vizavi de cazurile de plagiat. Prin Legea 139/2019 a fost complotată LEN, respectiv secțiunea intitulată „Diplome”, cu două articole referitoare la titlul de doctor și la diploma de doctor, și anume art. 146¹ („Titlul de doctor încetează să mai producă efecte juridice din momentul comunicării dispoziției de retragere a acestuia”) și art. 146² („(1) Diploma de doctor este revocată sau anulată prin hotărârea definitivă a unei instanțe judecătorești. (2) Prin derogare de la dispozițiile alin. (6) al art. 1 din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004, cu modificările și completările ulterioare, instituția emitentă introduce acțiunea în anularea diplomei, în termen de un an de la data dispoziției de retragere a titlului de doctor”). Art. 146¹ ar fi fost indicat să fie plasat fie în art. 170, fie în continuarea sa, având în vedere că art. 170 prevede la alin. (1) lit. b) retragerea titlului de doctor ca măsură dispusă de CNECSDTI. În varianta actuală se poate ajunge la confuzia dintre titlul și diploma de doctor, mai ales că privitor la titlul de doctor CNECSDTI are competența să se pronunțe, pe când privitor la diploma de doctor instanța judecătorească (conform art. 146²). De asemenea, considerăm că se impune clarificarea relațiilor existente între aceste prevederi și cele cuprinse în art. 14 din Legea nr. 26/2004, care în alin. (1) lit. e) include drept sancțiune retragerea titlului didactic, iar la lit. g) desfacerea disciplinară a contractului de muncă.

5.7. Sistemul de împrumuturi/Agenția de burse și credite

Art. 204 din LEN prevede: „(1) Studenții care provin din familii cu venituri reduse beneficiază de un sistem de împrumuturi bancare pentru efectuarea studiilor, garantate de stat, în condițiile legislației în vigoare, prin Agenția de credite și burse de studii. Împrumuturile pot acoperi taxele de studii și costul vieții pe perioada studiilor. (2) Absolvenții care vor practica profesia minimum 5 ani în mediul rural vor fi scutiți de plata a 75% din împrumut, această parte fiind preluată de către stat, în cuantum de maximum 5.000 lei. (3) Agenția de credite și burse de studii propune reglementări corespunzătoare în vederea acordării creditelor”. Sistemul de împrumuturi bancare nu este însă funcțional.

Agenția de Credite și Burse de Studii (A.C.B.S.) a fost mandatată să se ocupe și de gestionarea sistemului de împrumuturi bancare acordate tinerilor proveniți din familii cu venituri reduse, garantate de stat. În 2011 s-a reglementat prin LEN cadrul general de acordare al

¹⁵ Badescu, G., Mihut, G., Sum, P., „Reforma învățământului superior în România: propuneri de schimbări pentru un sistem onest, eficient și incluziv”, 2018, p. 13, (disponibil online: https://www.researchgate.net/publication/327630995_Reforma_invatamantului_superior_in_Romania_propuneri_de_schimbari_pentru_un_sistem_onest_eficient_si_incluziv; data ultimei accesări: 26/02/2020)

acestui, cu precizarea că, dacă beneficiarii creditelor se angajează în mediu rural, statul le preia 75% din valoarea împrumutului.

Legislația subsecventă referitoare la instituirea sistemului de creditare a studenților a intrat în sarcina A.C.B.S., care a organizat întâlniri de lucru cu partenerii sociali (asociații de părinți, organizații studențești, asociații ale elevilor, bănci), cu Banca Națională a României, Ministerul Finanțelor Publice, Fondul Național de Garantare, cu direcțiile din ministerul educației naționale, în urma cărora au rezultat puncte de vedere, opinii, propuneri care să fundamenteze Metodologia de acordare a creditelor.¹⁶ Din momentul apariției *HG 1402/2009 pentru înființarea, organizarea și funcționarea Agenției de Credite și Burse de Studii* și până în prezent, Direcția de Credite pentru studenți nu a avut niciun angajat.¹⁷

Privitor la statutul legal al *Ordinului nr. 3088/2012 pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Consiliului Agenției de Credite și Burse de Studii* subliniem faptul că acesta nu a fost publicat în Monitorul Oficial, cerință prevăzută expres de art. 11 alin. (1) din *Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative*, prin care se impune obligativitatea publicării în Monitorul Oficial a ordinelor emise de conducătorii organelor administrației publice centrale de specialitate, ministrul educației făcând parte din această categorie. Absența publicării face ordinul inaplicabil.

Remarcăm atât faptul că pe site-ul oficial al A.C.B.S. ordinul este prezent ca parte integrantă din legislația aplicabilă funcționării Agenției, cât și faptul că ordinul reprezintă, *inter alia*, temei pentru *Ordinul ministrului educației naționale nr. 3342/2018* (la rândul său nepublicat în Monitorul Oficial), producând astfel efecte juridice.

Privitor la conținutul normativ al *Ordinului nr. 3088/2012*, prin care se aprobă Regulamentul privind organizarea și funcționarea Consiliului Agenției de Credite și Burse de studiu, remarcăm prevederea de la art. 25 al Regulamentului, conform căreia „*Prezentul regulament intră în vigoare la data emiterii ordinului ministrului educației, cercetării, tineretului și sportului*”. În absența ordinului ministrului care să pună în aplicare Regulamentul, conchidem că acesta nu poate fi considerat ca fiind în vigoare sau provocând efecte juridice.

5.8. Programele postdoctorale

Legea Educației Naționale stabilește trei tipuri de programe postuniversitare, după cum urmează: programe postdoctorale de cercetare avansată; programe postuniversitare de formare și dezvoltare personală, respectiv programe postuniversitare de perfecționare.

Programele postdoctorale de cercetare avansată sunt definite la art. 172 din LEN drept programe destinate persoanelor care au obținut o diplomă de doctor în științe cu cel mult 5 ani înainte de admiterea în programul postdoctoral, asigură un cadru instituțional pentru

¹⁶ Agenție de Credite și Burse de Studii, <https://roburse.ro/credite/>.

¹⁷ *Ibidem*.

dezvoltarea cercetărilor începute în cadrul studiilor doctorale, au o durată de minim un an, se pot finanța de către instituții publice sau operatori economici, respectiv se desfășoară în cadrul unei școli doctorale pe baza unui plan propus de către cercetător și aprobat de școala doctorală. Modul de finanțare al programelor postdoctorale este vag definit de către legislație.

În continuare, admiterea la programele postdoctorale se realizează pe baza unei metodologii elaborate de instituțiile gazdă, iar la finalul programului postdoctoral IOSUD sau instituția gazdă acordă un atestat de studii postdoctorale.

Prin urmare, programele postdoctorale se realizează după obținerea titlului de doctor, însă în *Hotărârea nr. 681 din 29 iunie 2011 privind aprobarea Codului studiilor universitate de doctorat* nu este menționată sau prevăzută o formă de continuare a studiilor doctorale. Recomandăm astfel legiuitorului includerea programelor postdoctorale în aceasta hotărâre.

De asemenea, statul nu alocă resurse și nu finanțează un număr prestabilit de locuri pentru studiile postdoctorale, așa cum se stabilește pentru studiile de licență, masterat sau doctorat prin *Hotărârea nr. 260/2019 privind aprobarea cifrelor de școlarizare pentru învățământul preuniversitar de stat și pentru învățământul superior de stat în anul școlar/universitar 2019-2020*. Astfel, majoritatea programelor postdoctorale se realizează în cadrul unor programe cu finanțare nerambursabilă externă.

5.9. Internaționalizarea și studenții internaționali

Art. 142 alin. (4) din Legea Educației Naționale nr. 1/2011 facilitează internaționalizarea învățământului prin garantarea acelorași condiții de acces pentru toți studenții din statele membre ale SEE și Confederația Elvețiană ca și pentru studenții români: *„la admiterea în învățământul superior de stat și particular, pentru fiecare ciclu și program de studii universitare, cetățenii statelor membre ale Uniunii Europene, ai statelor aparținând Spațiului Economic European și ai Confederației Elvețiene pot candida în aceleași condiții prevăzute de lege pentru candidații români, inclusiv în ceea ce privește taxele de școlarizare”*.

O definiție a internaționalizării lipsește însă din Legea Educației Naționale. Mai mult, aspecte ale procesului de internaționalizare se regăsesc dispersate, fragmentate și necorelate în multiple capitole și secțiuni din LEN. De pildă:

- Art. 287 alin. (8) LEN menționează faptul că *„În cazul predării integrale în limbi de circulație internațională, la ciclurile de licență, master și doctorat, activitățile de predare, seminar sau alte activități pot fi normate cu un coeficient suplimentar multiplicativ de 1,25. Fac excepție de la această prevedere orele de predare a limbii respective.”*
- *Metodologia pentru distribuirea fondurilor publice din finanțarea de bază și finanțarea suplimentară pentru universitățile românești* sprijină procesul de internaționalizare în educație, încurajând dezvoltarea de programe în limbi străine și programe de doctorat în co-tutelă, prin atribuirea de fonduri suplimentare în acest sens.

Mai mult, în forma sa actuală, Legea Educației Naționale nu face nicio legătură între internaționalizare și calitatea actului educațional. Internaționalizarea ar trebui să fie cuplată ulterior cu recunoașterea creditelor transferabile în cazul mobilităților academice internaționale, momentan la art. 142 alin. (7²).

O definiție a procesului de internaționalizare ar putea fi benefică, în special dacă este cuplată cu o recomandare adresată de către MEN universităților din România, în vederea redactării și implementării de strategii instituționale în domeniul internaționalizării – strategii care de altfel nu sunt un scop în sine, ci mai degrabă modalități prin care se dezvoltă calitatea învățământului superior. O definiție a conceptului este necesară și pentru a evidenția faptul că procesul de internaționalizare nu se referă doar la programe de predare într-o limbă de circulație internațională sau mobilități de credite, ci și la crearea de planuri de învățare care avansează o perspectivă internațională în învățământul superior din România – „*internaționalizarea acasă*”.¹⁸

Privitor la situația studenților străini din România, LEN prevede la art. 224 alin. (4): „*Condițiile de școlarizare a românilor de pretutindeni și a cetățenilor străini, inclusiv, condițiile de finanțare, se stabilesc prin hotărâre a Guvernului*”. În primul rând, propunem ca la o viitoare consolidare a legii sau adoptarea unei alte legi alineatul să fie modificat astfel: „*Condițiile de școlarizare și finanțare a românilor de pretutindeni și a cetățenilor străini se stabilesc prin hotărâre a Guvernului*”. Această cerință se impune pentru a respecta condițiile de claritate a oricărui act normativ, formularea actuală fiind ambiguă, susceptibilă de a genera confuzii, dar și incorectă gramatical.

În al doilea rând, privitor la conținutul prevederii, remarcăm următoarele. Conform unei interpretări sistemice a actelor normative incidente învățământului superior din România, prin cetățeni străini se au în vedere acei cetățeni care aparțin unor țări terțe (a se vedea pct. 49 din lista definițiilor cuprinsă în anexa la Legea educației naționale: „*Statele terțe reprezintă orice stat, cu excepția statelor membre ale Uniunii Europene, ale Spațiului Economic European și a Confederației Elvețiene*”). Așadar, putem considera existența unei categorii care cuprinde cetățenii români, pe cei ai statelor membre UE, Spațiului Economic European și Confederației Elvețiene. *Per a contrario*, prin cetățeni străini se înțelege persoanele care nu fac parte din această categorie, incluzând atât românii de pretutindeni, cât și alți cetățeni, fiecare subcategorie fiind reglementată prin dispoziții legale speciale în mod distinct, deși Legea educației naționale le-a inclus în aceeași normă juridică. Pe de altă parte, se poate constata că legiuitorul a reglementat distinct cetățenii străini de românii de pretutindeni, acestora intenționând să le ofere o protecție juridică distinctă (în acest sens fiind emisă *Hotărârea nr. 405/2017 privind*

¹⁸ Petcu, V. et al., 2015, „Ghid practic privind internaționalizarea învățământului superior românesc”, în *Higher Education Policy Series*, No. 11, p. 10, <http://old.uefiscdi.ro/Upload/19bb0071-bc38-4855-9344-cb3e091bcb5d.pdf> (data ultimei accesări: 10/01/2020)

aprobarea Strategiei naționale pentru românii de pretutindeni pentru perioada 2017-2021 (obiectiv 1.1)).

Privitor la cetățenii străini, *stricto sensu*, identificăm următoarele acte normative:

- Ordinul nr. 6000/2012 privind aprobarea Metodologiei pentru primirea la studii și școlarizarea cetățenilor străini din state terțe UE în învățământul de stat și particular acreditat din România, cu modificările ulterioare;
- Ordinul nr. 3855/2016 privind aprobarea Metodologiei de primire la studii și școlarizare a cetățenilor străini în unitățile de învățământ preuniversitar/instituțiile de învățământ superior de stat și particular acreditate, în anul școlar/universitar 2016-2017;
- Ordinul nr. 3473/2017 privind aprobarea Metodologiei de primire la studii și școlarizare a cetățenilor străini începând cu anul școlar/universitar 2017-2018;
- Ordinul nr. 3236/2017 privind aprobarea Metodologiei de primire la studii și școlarizare a cetățenilor străini pe locuri fără plata taxelor de școlarizare și cu bursă și pe locuri fără plata taxelor de școlarizare, dar fără bursă, în instituțiile de învățământ superior de stat acreditate.

Recomandări:

1. Sugerăm rezolvarea suprapunerii de reglementare din cele patru ordine de ministru, în condițiile în care toate sunt în vigoare la momentul prezent, putând genera interpretări și aplicări deficitare ale legii;
2. Considerăm necesară intrarea în legalitate prin respectarea prevederilor art. 224 alin. (4) LEN, care impune emiterea unei hotărâri de guvern care să reglementeze condițiile de școlarizare și de finanțare ale cetățenilor străini. Sesizăm că există ordine emise pentru anii universitari 2016-2017, respectiv 2017-2018, acte normative care, din punct de vedere legal, sunt aplicabile intervalelor de timp prevăzute în chiar conținutul lor. Totuși, nu au fost emise ordine pentru anii subsecvenți, ridicând pentru prezent întrebarea care act normativ este aplicabil.
3. Considerăm că soluția adecvată ar reprezenta-o emiterea unei hotărâri de guvern care să cuprindă criteriile generice privind școlarizarea și finanțarea, în temeiul prerogativei hotărârilor de a fi emise pentru organizarea executării legilor, iar acolo unde se impune reglementarea unor detalii particulare, individuale, se pot emite ordine de ministru.
4. Pentru a evita orice neclaritate, sugerăm stabilirea unei strategii legislative care să clarifice dacă regimul străinilor este sau nu distinct de cel al românilor de pretutindeni, în funcție de aceasta fiind stabilite și actele normative necesare reglementării școlarizării și finanțării.

5. Clarificarea modului în care universitățile pot impune taxe de studiu pentru studenții din Uniunea Europeană pentru evitarea eventualelor discriminări în raport cu studenții români¹⁹.

5.10. Unitățile de învățământ preuniversitar înființate în cadrul instituțiilor de învățământ superior

Prin art. 129 Legea educației naționale, permite instituțiilor de învățământ superior să înființeze singure sau prin asociere societăți, fundații, asociații, respectiv unități de învățământ preuniversitar, cu aprobarea Senatului universitar. Legea stabilește inițial o singură condiție pentru înființarea acestor unități preuniversitare în cadrul instituțiilor de învățământ superior și anume ca acestea să contribuie la creșterea performanțelor instituției și să nu influențeze negativ în niciun fel activitățile de învățământ, cercetare și consultanță. Ulterior, o altă condiție impusă prin *Ordonanța de urgență nr. 48/2018* a fost că aceste unități de învățământ preuniversitar, fără personalitate juridică, pot fi înființate în urma evaluării externe conform prevederilor art. 29 din *Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 75/2005*, aprobată cu modificări prin *Legea nr. 87/2006*, cu modificările și completările ulterioare. Art. 29 din *Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 75/2005* prevede faptul că orice persoană juridică, publică sau privată, care dorește să ofere servicii de educație trebuie să se supună procesului de evaluare și acreditare.

O altă prevedere importantă introdusă prin *Ordonanța de urgență nr. 48/2018* a reprezentat stabilirea finanțării instituționale a unităților de învățământ preuniversitar, înființate de către universitățile de stat. Acestea sunt considerate, conform legii, unități de învățământ de stat și sunt finanțate din bugetul de stat prin contractele instituționale încheiate de universități cu Ministerul Educației și Cercetării. De asemenea, este stabilit un standard de cost la nivelul standardelor de cost specifice pentru învățământul preuniversitar.

Finanțarea unităților de învățământ preuniversitar în cadrul instituțiilor de învățământ superior este completată prin art. 104, alin 2¹ din LEN, ce prevede că „*cheltuieli cu salariile, sporurile, indemnizațiile și alte drepturi salariale în bani stabilite prin lege, precum și contribuțiile aferente acestora*”²⁰ se asigură de la bugetul de stat pe baza costului standard per elev/preșcolar/antepreșcolar și sunt cuprinse în contractul instituțional. Însă, nu sunt menționate finanțarea altor cheltuieli, precum cele stabilite în cadrul finanțării de bază (art. 104, alin. 2, lit. b, c, d din LEN) ce revin în sarcina autorităților locale și bugetelor locale, având drept sursă de finanțare sume defalcate din taxa pe valoarea adăugată: cheltuieli cu pregătirea profesională; cheltuieli cu evaluarea periodică a elevilor; cheltuieli cu bunuri și servicii. Astfel, se impune clarificarea modului de finanțare a acestor unități de învățământ superior.

¹⁹ Amintim în acest sens universitățile cu profil biomedical care au introdus taxe de studii pentru studenții proveniți din țările membre U.E. și din țările partenere Spațiului Economic European.

²⁰ Legea Educației Naționale, art. 104

În continuare, posibilitatea înființării unor unități de învățământ preuniversitar este prevăzută și la art. 131 din Legea Educației Naționale care prezintă structura organizatorică a instituțiilor de învățământ superior.

Organizarea acestor unități de învățământ preuniversitar este detaliată prin legislația subsecventă, *Ordinul nr. 5090/2019 pentru aprobarea Metodologiei privind fundamentarea cifrei de școlarizare pentru învățământul preuniversitar de stat, evidența efectivelor de preșcolari și elevi școlarizați în unitățile de învățământ particular, precum și emiterea avizului conform în vederea organizării rețelei unităților de învățământ preuniversitar pentru anul școlar 2020-2021*, care menționează că aceste unități sunt fără personalitate juridică și se includ în rețeaua școlară, pe baza deciziei rectorului și a ordinului ministrului educației și cercetării de funcționare provizorie/acreditare, comunicate autorităților locale. De asemenea, documentul menționează că aceste unități nu dobândesc personalitate juridică nici după acreditare.

Trebuie să remarcăm faptul că deși legislația prevede evaluarea externă a acestor instituții de învățământ preuniversitar „conform prevederilor art. 29 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 75/2005, aprobată cu modificări prin Legea nr. 87/2006”²¹, analizând prevederile articolului anterior menționat constatăm că nu este clar menționat cine evaluează și acreditează aceste instituții de învățământ superior, Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior (ARACIS) sau Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Preuniversitar (ARACIP). Dacă analizăm însă atribuțiile ARACIP, prevăzute la art. 24, alin. 3 din OUG nr. 75/2005, putem concluziona că aceasta revin în sarcina agenției de evaluare în învățământul universitar. Prin urmare, considerăm că este necesară clarificarea legislației în vederea stabilirii agenției de evaluare.

5.11. Învățământul superior pentru minoritățile naționale

Dreptul persoanelor care aparțin minorităților naționale de a învăța limba maternă și dreptul de a fi instruite în această limbă sunt garantate de Constituția României prin art. 32 alin. (3) cu mențiunea că „modalitățile de exercitare a acestor drepturi se stabilesc prin lege”²². În completare, Legea Educației Naționale la art. 135 menționează că învățământul superior pentru minoritățile naționale se realizează în instituții de învățământ superior în cadrul cărora funcționează facultăți/linii/programe cu predare în limba maternă; în instituții de învățământ superior multiculturale și multilingve, respectiv în cadrul instituțiilor de învățământ superior pot fi organizate grupe, secții sau linii de predare în limbile minorităților naționale.

În anul universitar 2019-2020, învățământul superior de stat se organizează în germană ca limbă maternă la Universitatea „Babeș – Bolyai” din Cluj Napoca, Universitatea Politehnica din București, respectiv la Universitatea de Vest din Timișoara, iar în maghiară ca limbă maternă la Universitatea „Babeș – Bolyai” din Cluj Napoca, Universitatea de Medicină, Farmacie, Știință și

²¹ Legea Educației Naționale, art. 129

²² Constituția României.

Tehnologie „George Emil Palade” din Târgu Mureș, Universitatea de Arte din Târgu Mureș, respectiv la Universitatea din Oradea.

Conform art. 363 din LEN, la data intrării în vigoare a legii, doar trei instituții de învățământ superior aveau statutul de universități multiculturale și multilingve, după cum urmează: Universitatea „Babeș – Bolyai” din Cluj Napoca (română, maghiară și germană), Universitatea de Medicină, Farmacie, Știință și Tehnologie „George Emil Palade” din Târgu Mureș (română și maghiară) și Universitatea de Arte din Târgu Mureș (română și maghiară).

În continuare, legislația stabilește că liniile de studiu se organizează în departamente, iar cadrele didactice adoptă un regulament de funcționare propriu, care stabilește aspecte privind alegerile și structura organizatorică, în concordanță cu Carta Universitară.

În învățământul universitar pentru minoritățile naționale se asigură pregătirea în ciclul I de studii universitare - licență, în ciclul II de studii universitare - master și în ciclul III de studii universitare - doctorat, precum și în învățământul postuniversitar, în limba maternă.

În cele din urmă, se menționează că finanțarea de bază se calculează după un coeficient mărit pentru studenții care urmează cursurile în limba unei minorități naționale. Acest coeficient de echivalare care se aplică doar în cazul programelor de studii de licență sau de master este 2,00 pentru studenții care învață în limba maghiară ca limbă maternă, respectiv 2,50 pentru studenții care învață în limba germană ca limbă maternă, conform *Ordinului nr. 3128/2019 privind aprobarea Metodologiei de alocare a fondurilor bugetare pentru finanțarea de bază și finanțarea suplimentară a instituțiilor de învățământ superior de stat din România, pentru anul 2019*.

Înființarea unor facultăți cu predare în limba minorităților naționale, în special în limba maghiară, a reprezentat în cazul Universității de Medicină și Farmacie din Târgu Mureș un factor de tensiune socială. După o serie de solicitări ai comunității maghiare, a fost emisă *Hotărârea nr. 230/2012 privind înființarea Facultății de Medicină și Farmacie în cadrul Universității de Medicină și Farmacie din Târgu Mureș*, prin care s-a înființat o facultate în limba maghiară. Însă acest act normativ a fost contestat și suspendat de instanțele judecătorești²³.

Deși cadrul legal pentru desfășurarea învățământului superior în limba minorităților naționale există, procedurile de înființare, organizare și de finanțare nu sunt clare și detaliate, permițând modalități arbitrare de aplicare a legii.

5.12. Învățământul superior artistic și sportiv

Învățământul superior artistic și sportiv este reglementat prin articolele 180-188 din Legea Educației Naționale, care stipulează că procesul educațional se desfășoară și în aceste cazuri prin activități didactice și prin activități practice de creație și performanță. Învățământul este organizat prin toate cele trei cicluri de studii universitare: ciclul I - studii universitare de licență,

²³<http://www.ziare.com/kelemen-hunor/udmr/magistratii-au-anulat-hotararea-de-infiintare-a-unei-facultati-maghiare-la-targu-mures-1229397>

ciclul II – studii universitare de master și ciclul III - studii universitare de doctorat, incluzând doctoratul științific și doctoratul profesional, precum și programe de formare și dezvoltare profesională continuă.

În cazul învățământului superior artistic și sportiv instituțiile de învățământ superior au o libertate mai mare în ceea ce privește adaptarea structurii anului în funcție de programul activităților specifice. De asemenea, un rol important revine practicii de specialitate a studenților care se desfășoară în universități, în centre de proiectare, ateliere artistice, unități de producție teatrale și cinematografice, spații destinate performanței sportive etc., pe bază de parteneriat instituțional.

Un alt aspect important menționat în legislația primară se referă la faptul că în evaluarea calității și clasificarea universităților artistice și sportive se iau în considerare criteriile specifice creației artistice și performanței sportive.

În continuare, legislația menționează că reglementarea altor aspecte specifice organizării și desfășurării activității în învățământul artistic și sportiv va fi realizată prin hotărâri ale Guvernului sau ordine ale ministrului de resort, însă din analiza noastră până acum nu au fost emise astfel de acte subsecvente.

Legea educației fizice și sportului nr. 69/2000 conține prevederi referitoare la învățământul superior sportiv, prin recunoașterea că formarea licențiaților în educație fizică și sport, a profesorilor de educație fizică, a antrenorilor, a managerilor și a kinetoterapeuților se realizează în cadrul instituțiilor de învățământ superior. De asemenea, menționează că formarea continuă a antrenorilor se realizează în cadrul unor cursuri de perfecționare și stagii de pregătire organizate de către federațiile sportive naționale împreună cu instituțiile de învățământ superior.

Trebuie să menționăm că, în conformitate cu art. 223 alin. (14)-(16) din Legea Educației Naționale, instituțiile de învățământ superior pot alocă fonduri către cluburile sportive universitare și pot pune la dispoziția acestora baza materială a universității, cu titlu gratuit. De asemenea, prin *Legea 104/2019* a fost modificat alin. (16), astfel este permisă instituțiilor de învățământ superior să preia în subordinea lor cluburile sportive. În acest sens a fost emis *Ordinul nr. 3126/2020 privind aprobarea Regulamentului-cadru de organizare și funcționare a cluburilor sportive universitare din subordinea instituțiilor de învățământ superior de stat*, iar finanțarea cluburilor sportive se realizează conform *Ordinului nr. 5473/2017 pentru aprobarea Metodologiei privind evaluarea anuală a activității cluburilor sportive universitare și a fluxurilor aferente procesului de alocare a subvențiilor de la bugetul de stat pentru cluburile sportive studențești din subordinea Ministerului Educației Naționale și din subordinea instituțiilor de învățământ superior de stat*.

O inadvertență identificăm în art. 22 alin. (3) din H.G. nr. 24/2020 privind organizarea și funcționarea Ministerului Educației și Cercetării, conform căruia „Cluburile sportive studențești cu personalitate juridică, înființate, potrivit legii, prin ordin al ministrului educației și cercetării,

finanțate din venituri proprii și subvenții acordate de la bugetul de stat, prevăzute în anexa nr. 8, pot funcționa în subordinea instituțiilor de învățământ superior de stat prevăzute în anexa nr. 6. Subvențiile se acordă prin bugetul Ministerului Educației și Cercetării”. Sesizăm în primul rând terminologia neunitară, folosindu-se sintagma „cluburi sportive studentești”, în condițiile în care de regulă este folosită sintagma „cluburi sportive universitare” (așa cum apare în art. 223 alin. (14)-(15) LEN). În al doilea rând, în esență H.G. nr. 24/2020 permite funcționarea cluburilor sportive „în subordinea instituțiilor de învățământ superior de stat”. Art. 223 alin. (14) și (16) LEN prevăd faptul că instituțiile de învățământ superior de stat pot primi fonduri (alin. 14), și „pot prelua în subordinea lor cluburi sportive, caz în care devin ordonatori secundari de credite” (alin. 16). Între prevederile hotărârii de guvern și LEN există astfel discrepanțe care pot duce la o aplicare neunitară a legii.

5.13. Activitatea de cercetare și creație universitară

În legislația primară se menționează că activitatea de cercetare, dezvoltare, inovare și creație artistică din universități se organizează și funcționează pe baza legislației naționale și a Uniunii Europene în domeniu. Universitățile care și-au asumat în misiunea universității și cercetarea științifică au obligația să creeze structuri tehnico-administrative care să faciliteze managementul activităților de cercetare și a proiectelor de cercetare-dezvoltare derulate de personalul instituției.

În continuare, prin art. 190 din LEN se stabilește că rectorul instituției de învățământ superior prezintă Senatului universitar la sfârșitul fiecărui an bugetar un raport referitor la cuantumul regiei pentru granturile de cercetare și la modul în care regia a fost folosită de către instituție. De asemenea, se menționează că cuantumul maximal al regiei pentru granturile și contractele de cercetare este stabilit de finanțator sau de autoritatea contractantă și nu poate fi modificată pe perioada derulării acestora.

Un alt principiu important menționat în LEN se referă la mobilitatea instituțională a personalului de cercetare, astfel este stabilit un principiu „grantul urmează cercetătorul”, iar acesta este garantată prin LEN, iar titularul grantului răspunde public de modul de gestionare a grantului. Însă nu există un act normativ care să reglementeze transferul grantului de la o instituție la alta, mai ales că în proiecte sunt implicate echipe întregi de cadre didactice și cercetători sau o parte din baza materială a instituției.

5.14. Parteneri de dialog social

Legea Educației Naționale prevede la art. 221 alin. (2) că Ministerul Educației și Cercetării în vederea exercitării atribuțiilor sale prevăzute în legislație colaborează cu următoarele structuri asociative:

- Consiliul Național al Rectorilor sau cu alte structuri asociative ale universităților;
- Autorități publice;

- Asociații profesionale și științifice naționale și internaționale reprezentative;
- Federații sindicale reprezentative;
- Federații studențești legal constituite.

De asemenea, LEN prevede că Ministerul Educației și Cercetării proiectează, fundamentează și aplică strategiile naționale în domeniul educației cu consultarea asociațiilor reprezentative ale profesorilor, structurile asociative ale părinților, Consiliului Național al Rectorilor, structurilor asociative ale universităților și școlilor de stat, particulare și confesionale, Consiliului Minorităților Naționale, sindicatelor reprezentative din învățământ, asociațiilor reprezentative ale elevilor, asociațiilor reprezentative ale studenților, autorităților administrației publice, mediului de afaceri și organizațiilor neguvernamentale finanțatoare care susțin programe educative/federații ale furnizorilor de servicii sociale.

Constatăm însă că lipsește un act normativ care să reglementeze cadrul necesar desfășurării procesului de consultare prevăzută la art. 221 din LEN.

5.15. Patrimoniul universităților

Patrimoniul instituțiilor de învățământ superior este reglementat, prin art. 226 din LEN care specifică că aceste instituții au patrimoniu propriu, pe care trebuie să îl gestioneze conform legii. Iar instituțiile de învățământ superior beneficiază de drepturi asupra patrimoniului în conformitate cu Codul Civil. Universitățile de stat pot avea în patrimoniu bunuri mobile și imobile din domeniul public sau din domeniul privat al statului. De asemenea, un aspect important prevăzut în LEN este emiterea unor certificate de atestare a dreptului de proprietate al universităților de stat asupra bunurilor existente în patrimoniu la data intrării în vigoare a LEN. LEN specifică expres că universitățile au drept de proprietate asupra bunurilor existente în patrimoniul lor, iar în acest sens ministerul de resort trebuie să elibereze un certificat de proprietate. Un alt aspect menționat este faptul că universitățile își exercită dreptul de proprietate în conformitate cu condițiile prevăzute de Carta universitară și cu respectarea prevederilor din dreptul comun.

În cazul desființării unei instituții de învățământ de stat, bunurile aflate în proprietatea acesteia, rămase în urma lichidării, revin în proprietatea privată a statului. Bunurile și imobilele instituțiilor de învățământ superior de stat sunt inalienabile, insesizabile și imprescriptibile. Aceste bunuri pot fi închiriate pe baza unui contract cu renogociere anuală a contractului, numai în conformitate cu metodologia aprobată prin ordin de ministru al educației și cercetării. Închirierea se face cu prioritate pentru activități de învățământ. Însă acest ordin **nu a fost emis** de către ministerul de resort, în schimb s-a emis ordinul pentru închirierea bunurilor aflate în proprietatea publică a statului și în administrarea ministerului de resort, *Ordinul nr. 5115/2019 privind aprobarea Procedurii pentru reglementarea modului de avizare a închirierii bunurilor imobile, temporar disponibile, aflate în proprietatea publică a statului și administrarea*

Ministerului Educației Naționale, în vederea aprobării închirierii acestor bunuri prin hotărâre a Guvernului.

5.16. Centrul de consiliere și orientare în carieră

Pentru facilitarea corelării sistemului de învățământ superior cu piața muncii, toate instituțiile de învățământ superior au fost obligate să înființeze Centre de Consiliere și Orientare în Carieră – CCOC, prin art. 350, 351, 352 din Legea Educației Naționale. Deși sistemul de învățământ superior dispune de o reglementare specifică pentru consiliere și orientare în carieră, finanțarea CCOC rămâne un domeniu subreglementat.

Art. 9 din *Ordinul nr. 650/2014 pentru aprobarea Metodologiei-cadru privind organizarea și funcționarea centrelor de consiliere și orientare în carieră în sistemul de învățământ superior din România*, prevede doar că „finanțarea CCOC se face prin bugetul consolidat al universității. În scopul asigurării/dezvoltării activității CCOC, instituția de învățământ superior poate atrage fonduri nerambursabile și alte resurse extrabugetare”. Inexistența unei finanțări directe de la bugetul de stat pentru CCOC sau alocarea prin lege a unui procentaj minim din bugetul universității pentru activitățile CCOC conduce astfel la riscul unei finanțări insuficiente a CCOC și la un impact minim al existenței acestora, după cum arată și Alianța Națională a Organizațiilor Studentești din România (ANOSR).²⁴ Din punct de vedere al impactului scontat, ANOSR recomandă de asemenea „revizuirea raportului angajat al CCOC- număr de studenți de la <cel puțin 1 consilier de carieră/psiholog/2000 de studenți înmatriculați> la <cel puțin 1 consilier de carieră/psiholog/1000 de studenți înmatriculați> cu specificarea obligatorie ca aceștia să aibă studii în domeniul psihologiei, științelor educației sau domenii conexe”²⁵. Recomandăm la rândul nostru implementarea acestei recomandări.

5.17. Tranziția dintre învățământul preuniversitar și cel universitar

Legea Educației Naționale nu face nicio referire clară la tranziția dintre învățământul liceal și cel universitar, astfel că aceste cicluri de studii rămân, de cele mai multe ori necorelate, în defavoarea elevilor (viitorilor studenți).

Deși, prin Art. 351 din LEN „statul asigură accesul gratuit la servicii de consiliere și orientare în carieră tuturor elevilor, studenților și persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă”, pentru moment, tranziția dintre preuniversitar și universitar este lăsată exclusiv în grija Centrelor de Consiliere și Orientare în Carieră (CCOC), înființate la nivelul universităților; acestea, printre alte atribuții, au rolul de a asista și elevii din anii terminali (art. 352 alin. (2) LEN). Mai mult, art. 2 din Anexa 1 din *Ordinul nr. 650/2014 pentru aprobarea Metodologiei-cadru privind*

²⁴ ANOSR, 2019, „Recomandările studenților privind noul cadru legislativ din sfera învățământului superior. Perspectiva ANOSR”, p.12, https://www.anosr.ro/wp-content/uploads/2019/03/Recomand%C4%83ri_cadru_legislativ_%C3%8E5_ANOSR_2019.pdf (data ultimei accesări: 15/01/2020)

²⁵ Ibidem

organizarea și funcționarea centrelor de consiliere și orientare în carieră în sistemul de învățământ superior din România, prevede ca activitatea de consiliere și orientare în carieră a CCOC se adresează, printre alte categorii de persoane, și „*elevilor din anii terminali de liceu, prin parteneriate încheiate cu unități din învățământul preuniversitar*”. Aceste parteneriate nu sunt însă obligatorii. Pe de altă parte, nu se cunoaște numărul și eficacitatea unor astfel de parteneriate. Recomandăm stabilirea unor criterii de monitorizare a implementării cadrului legal pentru o evidență clară a eficienței reglementării în domeniu.

5.18. Corelarea învățământului superior cu piața muncii

Promovarea educației antreprenoriale este una dintre cele mai importante măsuri privind corelarea programelor de studii universitare cu cerințele pieței muncii. În acest sens, LEN, prin articolul 123, prevede înființarea de Societăți Antreprenoriale Studentești (SAS). Ordinul nr. 3262/2017 privind organizarea și funcționarea de societăți antreprenoriale studentești în sistemul de învățământ superior din România menționează că „*SAS reprezintă un mecanism de sprijinire, dezvoltare și încurajare a spiritului antreprenorial în mediul universitar, în special în rândul studenților și absolvenților de învățământ superior, în vederea creșterii competitivității universităților din România*”.

Prevederile art. 6 lit. c) din Legea nr. 102/2016 privind incubatoarele academice de afaceri nu sunt însă legate în niciun fel de Societățile Antreprenoriale Studentești, deși cele două structuri ar trebui să funcționează în corelație.

Mai mult, Centrele de Consiliere și Orientare în Carieră (art. 350, 351, 352 din Legea Educației Naționale) nu sunt conectate la strategia de stimulare a antreprenoriatului studentesc, deși ar putea contribui în mod decisiv la buna funcționare a SAS-urilor. ANOSR de altfel recomandă Ministerului Educației Naționale crearea unui cadru legislativ în care Societățile Antreprenoriale pentru Studenți, Centrele de Consiliere și Orientare în Carieră, respectiv Incubatoarele academice de afaceri să conlucreze la dezvoltarea spiritului antreprenor²⁶.

Art. 220 din Legea Educației Naționale prevede: „(1) Pentru monitorizarea eficienței manageriale, a echității și a relevanței învățământului superior pentru piața muncii, se stabilește, în termen de maximum 12 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi, un sistem de indicatori statistici de referință pentru învățământul superior, corelat cu sistemele de indicatori statistici de referință la nivel european din domeniu. (2) Sistemul de indicatori va fi elaborat de Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, prin consultarea Consiliului Național de Statistică și Prognoză a învățământului Superior (CNSPIS), a Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior din România, a Consiliul Național al Cercetării Științifice, a Consiliul Național pentru Finanțarea Învățământului Superior, a Consiliul Național de Atestare a Titlurilor,

²⁶ ANOSR, 2017, “Considerente ANOSR cu privire la mediul antreprenorial studentesc”, https://www.anosr.ro/wp-content/uploads/2017/02/Pozitie_ANOSR_antreprenoriat.pdf (data ultimei accesări: 10/01/2020)

Diplomelor și Certificatelor Universitare și a Autorității Naționale pentru Calificări, și se aprobă prin hotărâre a Guvernului. Raportul anual privind starea învățământului superior se bazează pe indicatorii prevăzuți la alin. (1).” Această hotărâre de guvern lipsește însă, iar rapoartele anuale privind starea învățământului superior sunt redactate pe baza unui set de indicatori de bază incluși în Sistemul Național de Indicatori pentru Educație (SNIE).

Deși au existat proiecte care au urmărit traseul socio-profesional imediat după absolvire, (de exemplu „Absolvenții și piața muncii”²⁷ în 2009, „Studenti, Absolvenți și Piața Muncii”²⁸, cea mai recentă promoție acoperită fiind cea din 2014), un mecanism național permanent de monitorizare a inserției absolvenților lipsește. Deși prin studiile și rezultatele obținute aceste proiecte sunt foarte importante, prin natura lor (i.e. sursă de finanțare externă), acestea nu sunt sustenabile. Recomandabil ar fi lansarea unui program permanent care să colecteze date statistice cu privire la parcursul profesional al absolvenților, care să fie implementat anual și ale cărui rezultate să contribuie la o strategie națională de corelare a învățământului național cu piața muncii, dar și la adaptarea instituțională a programelor de studii oferite. Mai mult, pentru ca datele colectate să fie statistic relevante, durata de colectare trebuie să fie sistematică (de la an la an) și relativ lungă. Din acest motiv, rezultatele proiectelor mai sus enumerate pot fi cu greu utilizate ca suport pentru justificarea și implementarea unor politici educaționale în acest domeniu; în schimb, acestea pot fi folosite pentru începerea unei dezbateri la nivel național și instituțional despre integrarea absolvenților pe piața muncii.

Pentru o mai bună corelare a sistemului de învățământ superior cu piața muncii, membrii externi mediului academic (spre exemplu reprezentanți ai mediului de afaceri, sindicate etc.) ar putea fi incluși în diferite maniere în conducerea universităților.

5.19. Digitalizarea

Strategia Națională privind Agenda Digitală pentru România 2020²⁹, publicată în februarie 2015 și dezvoltată pe baza Agendei Digitale pentru Europa 2020, menționează patru domenii de acțiune, printre care unul este **Domeniul de acțiune 2- TIC în Educație, Sănătate, Cultură și eInclusion**. În cadrul acestui domeniu, au fost elaborate trei seturi de măsuri, categorizate după cum urmează:

1. Educația prin activitatea curriculară bazată pe TIC;
2. Educația prin activitatea extracurriculară bazată pe TIC;
3. Pregătirea profesională continuă - Învățarea pe tot Parcursul Vieții (Life-Long-Learning) cu ajutorul TIC.

²⁷ <http://www.cnfis.ro/proiecte-pentru-invatamantul-superior-romanesc-absolventii-si-piata-muncii/>

²⁸ <http://sapm.forhe.ro/>

²⁹ <https://www.comunicatii.gov.ro/agenda-digitala-pentru-romania-2020/>

Printre liniile strategice de dezvoltare, găsim doar referiri tangențiale la învățământul superior, linii de acțiune generale, cum ar fi: Furnizarea cursurilor de pregătire TIC specifice, legate în mod direct de îmbunătățirea calității procesului de învățare și aptitudinilor digitale; implementarea utilizării Resurselor Educaționale Deschise; digitalizarea și arhivarea conținutului educațional; Includerea platformelor Web 2.0 în cadrul proceselor de predare-învățare; Încurajarea procesului de Învățare pe toată Durata Vieții³⁰.

Pentru susținerea gradului de acces al elevilor și studenților la tehnologia PC, respectiv susținerea digitalizării educației a fost demarată prin Legea nr. 269/2004 privind acordarea unui ajutor financiar în vederea stimulării achiziționării de calculatoare, prin care elevii și studenții din medii socio-economice dezavantajate beneficiază de un ajutor un stat în valoare de 200 de euro pentru stimularea achiziționării unui calculator. Însă, după cum arată Alianța Națională a Organizațiilor Studențești din România (ANOSR) în poziția intitulată „EURO 2020 - digitalizare pe hârtie”, suma alocată nu a fost niciodată indexată, chiar dacă pentru produsele nealimentare indicele de creștere a prețurilor de consum (IPC) a crescut în această perioadă cu 120,06%. De asemenea, dacă în 2004 au fost înaintate 4.496 de solicitări, în 2019 au aplicat doar 28 de elevi și studenți.

Raportându-ne la Legea nr. 269/2004, este necesară actualizarea legislației în vigoare, plafonul venit brut maxim rămânând la valoarea de 250 de lei, valoarea voucher-ului acordat trebuind indexată, precum și reevaluarea limitei de vârstă de maxim 26 de ani etc.

De asemenea, este necesară elaborarea unei legislații prin care implementarea strategiei de digitalizare să devină o realitate.

În continuare, un proiect informatic important operaționalizat începând cu 2016 este Registrul Matricol Unic al Universităților din România (RMUR), parte componentă a Registrului Educațional Integrat (REI). RMUR funcționează pe baza art. 201 din LEN, respectiv al Ordinul nr. 3714/2018 privind aprobarea Regulamentului de organizare, funcționare și operaționalizarea Registrului Matricol Unic al Universităților din România. De asemenea, pentru colectarea datelor statistice în rândul instituțiilor de învățământ superior este utilizată și Platforma Națională de Colectare a Datelor Statistice pentru Învățământul Superior (ANS). Un alt proiect de digitalizarea vizează facilitarea procesului de evaluare a proiectelor de finanțare de UEFISCDI, este platforma BrainMap, unde se găsesc experți evaluatori, cercetători și cadre didactice români și străini.

5.20. Masteratul didactic

Masterul didactic ca program de studiu universitar de master este menționat în Art. 154(c) din Legea Educației Naționale, cu specificarea faptului că acesta este *“organizat exclusiv la forma de învățământ cu frecvență”*.

³⁰ Strategia Națională privind Agenda Digitală pentru România 2020, pp. 64-68

În plus, art. 238 din LEN specifică: „(1) *Studentii și absolvenții de învățământ superior care optează pentru profesiunea didactică au obligația să absolve cursurile unui master didactic cu durată de 2 ani ori programele de formare psihopedagogică de nivel I, respectiv II, acreditate conform legii. (2) Programele de studii ale masterului didactic sunt elaborate pe baza standardelor profesionale pentru funcțiile didactice, se aprobă de către Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului și se acreditează conform legii. (3) Studentii care frecventează cursurile masterului didactic acreditat de Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului într-o instituție publică pot beneficia de burse de studiu finanțate de la bugetul de stat. (4) Cuantumul unei burse acordate de la bugetul de stat este egal cu salariul net al unui profesor debutant. (5) Criteriile de acordare a bursei de la bugetul de stat se stabilesc de către Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului. (6) Pregătirea psihopedagogică se finalizează prin obținerea diplomei de master didactic ori a certificatului de absolvire a programelor de formare psihopedagogică.”*

Operationalizarea masteratului didactic s-a făcut însă prin modificarea Legii 288/2004 privind organizarea studiilor universitare, prin OG nr. 9/2018. Aceasta menționează faptul că absolvenții ciclurilor de studii universitare de licență și masterat didactic pot ocupa posturi didactice în învățământul preuniversitar de orice nivel, iar că absolvenții de masterat didactic vor beneficia de 120 de credite de studii transferabile. Se menționează de altfel că „*planul-cadru pentru studiile universitare de masterat didactic se aprobă prin ordin al ministrului educației naționale*” (art. II alin. (3) din OG nr. 9/2018).

Recent (martie 2020), s-a pus în dezbatere proiectul de hotărâre de guvern privind aprobarea cifrelor de școlarizare pentru învățământul preuniversitar de stat și pentru învățământul superior de stat în anul școlar universitar 2020-2021.³¹ Acesta prevede 400 de locuri finanțate de la bugetul de stat pentru masteratul didactic.

5.21. Învățarea pe tot parcursul vieții

Un domeniu pe care îl considerăm atât subreglementat cât și inoperabil este cel al învățării pe tot parcursul vieții. Acesta este prevăzut în LEN, la art. 356 și 357, cât și, tangențial, la art. 359. Învățarea pe tot parcursul vieții face obiectul unor preocupări europene³² cât și a unei asumări explicite de către statele membre UE de stabilire a unor căi de acțiune pentru dezvoltarea acestora (în cazul României, a se vedea Strategia națională de învățare pe tot parcursul vieții 2015-2020).³³

Conform Comisiei, învățarea pe tot parcursul vieții este importantă pentru competitivitate și angajabilitate, dar și pentru incluziunea socială, cetățenia activă și dezvoltarea

³¹ https://www.edu.ro/sites/default/files/proiect_HG_cifre_scolarizare_2020_proper.pdf

³² Comunicarea Comisiei Europene, Adult learning: It is never too late to learn /* COM/2006/0614 final */ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52006DC0614&from=EN>

³³ [https://www.edu.ro/sites/default/files/_fișiere/Minister/2016/strategii/Strategie%20LLL%20\(1\).pdf](https://www.edu.ro/sites/default/files/_fișiere/Minister/2016/strategii/Strategie%20LLL%20(1).pdf)

personală.

Privitor la cadrul legislativ românesc, art. 356 LEN reglementează amănunțit o componentă a învățării pe tot parcursul vieții, și anume acordarea sumei de 500 euro, la naștere, fiecărui copil român, în scop educațional. Sunt reglementate *in extenso* (8 alineate) condițiile și efectele juridice ale acestor măsuri, alin. (5) impunând emiterea unei metodologii cu privire la modalitățile de cheltuire a fondurilor, iar alin. (7) obligând la emiterea unei hotărâri de Guvern privind deschiderea, gestionarea și accesul la contul pentru educație permanentă. Cum aceste acte normative nu au fost până în prezent emise, art. 356 este inaplicabil. În plus, remarcăm faptul că măsura nu a făcut obiectul abordării în cadrul Strategiei naționale de învățare pe tot parcursul vieții 2015-2020.

Aceeași lacună legislativă poate fi identificată și la art. 357 LEN, care stabilește la alin. (2) obligația emiterii de norme metodologice de elaborare a statutului și rutei de profesionalizare a personalului care lucrează în domeniul educației permanente, aprobat prin hotărâre a Guvernului. Acestea ar trebui să cuprindă obiective specifice învățării permanente, precum: competențe psihopedagogice specifice vârstei și profilului beneficiarilor învățării, dezvoltarea competențelor de utilizare a tehnologiilor moderne de informare și comunicare, competențe de facilitare a învățării în medii virtuale, utilizarea învățării pe bază de proiecte și portofolii educaționale. În prezent nu a fost emisă metodologia sau hotărârea Guvernului.

În strânsă legătură cu aceste articole, art. 359 impune ca „*Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, împreună cu Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale și cu Ministerul Culturii și Patrimoniului Național elaborează un set de indicatori statistici pentru monitorizarea, analiza și prognoza activităților de învățare pe tot parcursul vieții*”. Deși am putut identifica o serie de statistici în Strategia națională mai sus amintită, de la nivelul Guvernului nu am identificat un document oficial cu aceste informații.

Remarcăm faptul că prin *Hotărârea nr. 24/2020 privind organizarea și funcționarea Ministerului Educației și Cercetării, Anexa 1*, a fost eliminată din organigrama ministerului Direcția învățare pe parcursul vieții, prezentă în *Anexa 1 a H.G. nr. 26/2017 privind organizarea și funcționarea Ministerului Educației Naționale*.

Pentru ca art. 359 LEN să poată produce efectele juridice scontate, și anume elaborarea setului de indicatori statistici, se impune cu necesitate clarificarea entității ministeriale sau interministeriale care să aibă atribuții în acest sens. O soluție ar fi reînființarea Direcției învățare pe parcursul vieții, cu desemnarea persoanelor responsabile în domeniu. De recomandat ar fi stabilirea unei entități interministeriale între MEC, Ministerul Muncii și Protecției Sociale și Ministerul Culturii, așa cum prevede art. 359 LEN. Oricare ar fi soluția adoptată, considerăm de asemenea că se impune elaborarea unui raport cel puțin anual care să conțină setul de indicatori statistici, cât și soluțiile care ar putea fi adoptate în baza acestuia.

6. Domenii supra-reglementate în învățământul universitar din România

6.1. Finanțarea învățământului superior

Dispozițiile generale cu privire la finanțarea instituțiilor de învățământ superior și patrimoniul acestora sunt cuprinse în art. 222-226 din LEN.

Finanțarea din fonduri publice a instituțiilor de învățământ superior de stat se face din bugetul MEN și are trei direcții principale:

- finanțarea de bază - acoperă principalele cheltuieli aferente procesului didactic și se alocă prin granturi de studii (cifră de școlaritate), urmărind prioritar domeniile de studiu care asigură dezvoltarea sustenabilă și competitivă a societății. Ministerul Educației Naționale și Cercetării Științifice asigură finanțarea de bază pentru universitățile de stat, prin granturi de studii calculate pe baza costului mediu per student echivalent, per domeniu, per cicluri de studiu și per limbă de predare (art. 223 alin. (4) LEN);
- finanțarea suplimentară se acordă pentru a stimula excelența instituțiilor și programelor de studii, atât din cadrul universităților de stat cât și al celor particulare (art. 223 alin. (3) LEN); reprezintă minimum 30% din suma alocată la nivel național universităților de stat ca finanțare de bază;
- fondul de dezvoltare instituțională se adresează celor mai performante instituții de învățământ superior din fiecare categorie și se alocă după criterii competitive bazate pe standarde internaționale.

De asemenea, MEC oferă și finanțare complementară instituțiilor de învățământ superior, prin: subvenții pentru cazare și masă, fonduri pentru dotări și alte cheltuieli de investiții și reparații capitale, fonduri alocate pe baze competiționale pentru cercetarea științifică universitară, fonduri alocate pentru cluburile sportive universitare (art. 223 alin. (6), LEN).

Repartizarea efectivă a alocațiilor bugetare către universități se face de către MEC, în baza unor contracte încheiate cu instituțiile de învățământ superior.

Analizând legislația aferentă finanțării învățământului superior, s-a identificat o potențială suprapunere care limitează calitatea actului legislativ. În acest sens, o subcategorie din finanțarea complementară este reprezentată de fondurile alocate pe baze competiționale pentru cercetarea științifică, fonduri care se suprapun cu fondul de dezvoltare instituțională, aceste resurse din urmă fiind de asemenea alocate universităților pe bază de competiție. Se recomandă ca toate fondurile alocate pe bază competiționale să fie grupate într-o singură categorie de finanțare.

Atat finanțarea suplimentară cât și fondul de dezvoltare instituțională urmăresc încurajarea excelenței în educație și cercetare științifică. Finanțarea suplimentară este acordată pe baza unor indicatori de calitate (vezi tabelul de mai jos), iar fondul de dezvoltare instituțională

este și el alocat pe baza unor criterii competitive. În acest sens, art. 197 din LEN stipulează: „Statul încurajează excelența în instituțiile de învățământ superior prin pârghii financiare specifice, existente în prezenta lege: **a)** universităților li se alocă o finanțare suplimentară, în sumă, la nivel național, de minimum 30% din suma alocată la nivel național universităților de stat ca finanțare de bază, pe baza criteriilor și a standardelor de calitate stabilite de Consiliul Național al Finanțării învățământului Superior și aprobate de Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului; **b)** universităților de stat li se alocă un fond distinct pentru dezvoltarea instituțională, din bugetul alocat Ministerului Educației Naționale. Fondul de dezvoltare instituțională se adresează celor mai performante instituții de învățământ superior din fiecare categorie și se alocă după criterii competitive bazate pe standarde internaționale. Metodologia de alocare și utilizare a fondului pentru dezvoltare instituțională se elaborează de către Ministerul Educației Naționale și se aprobă prin ordin al ministrului educației naționale.”

Din LEN nu este însă clar care este diferența dintre finanțarea suplimentară și fondul de dezvoltare instituțională. Doar parcurgând Ordinul 3129/2019³⁴ (privind Metodologia de alocare și utilizare a fondului pentru dezvoltarea instituțională a universităților de stat) se distinge faptul că „În vederea obținerii de fonduri de dezvoltare instituțională, universitățile elaborează proiecte de dezvoltare instituțională pe care le transmit CNFIS” (art. 2 alin. (3) din Metodologie). Recomandăm legiuitorului menționarea în LEN a faptului că pentru a accesa resurse din fondul de dezvoltare instituțională, universitățile trebuie să elaboreze proiecte de dezvoltare instituțională. Astfel, distincția dintre finanțarea suplimentară și fondul de dezvoltare instituțională va fi mai clară.

O problemă particulară a finanțării actuale este alocarea resurselor într-o manieră care nu ține cont suficient de indicatorii de calitate și excelență. Spre exemplu, universitățile care au primit fonduri de excelență relativ scăzute au primit în schimb fonduri fără formulă de calcul (fond pentru situații speciale). Fondul pentru situații speciale este compus, în general între 1.5%-2% din suma alocată din bugetul național pentru finanțarea instituțională a universităților. Cuantumul exact al acestui fond pentru situații speciale se stabilește prin metodologia de alocare a fondurilor bugetare pentru finanțarea de bază și finanțarea suplimentară, aprobată anual prin ordin al ministrului educației și cercetării.³⁵

În 2015, spre exemplu, CNFIS considera că această categorie de finanțare este justificată prin prisma nevoilor de dezvoltare regională a țării, cât și prin necesitatea adresării excedentului

³⁴ Acest ordin a fost în vigoare de la 15 februarie 2019 până la 6 februarie 2020, fiind abrogat și înlocuit prin Ordinul nr. 3115/2020 (care aprobă Metodologia 2020. Articolul la care ne referim în text a fost preluat și în Metodologia 2020)

³⁵ Ordin 3132/2020 privind constituirea și utilizarea fondului pentru finanțarea situațiilor speciale care nu pot fi integrate în formula de finanțare a instituțiilor de învățământ superior de stat, pentru anul 2020, <https://www.edu.ro/sites/default/files/fisiere%20articole/ordin%203132-2020.pdf> (data ultimei accesări: 12/03/2020)

de forță de muncă în cazul universităților care au cunoscut o scădere însemnată a numărului de studenți în regim cu taxă.³⁶

Argumentul alocării unor astfel de fonduri pornind de la nevoile de dezvoltare regională este însă în mare parte contrazis de faptul că în anul 2014, patru din primele zece universități ordonate în funcție de suma fără formulă de calcul sunt din București.³⁷ Mai mult, CNFIS a acceptat cererea MECS de a sprijini financiar aceste universități prin fonduri fără formulă de calcul „insistând însă asupra faptului că universitățile respective trebuie să realizeze restructurări în noul an universitar, operând o reducere a costurilor prin statele de funcții.”³⁸ Se poate însă remarca faptul că universitățile care au primit sprijin financiar de salvare din partea MECS în 2012 au primit și în 2013 și 2014. Astfel, deficitul de excelență în cazul unor universități a fost compensat prin fondul pentru situații speciale. Așa cum alți experți au remarcat anterior³⁹, se recomandă ca ajutorul din fondul pentru situații speciale să fie acordat pe o durată maximă de timp, pe care legiuitorul să o decidă prin act normativ.

În cazul finanțării suplimentare, cea mai recentă metodologie este OM nr. 3128/2019 privind aprobarea Metodologiei de alocare a fondurilor bugetare pentru finanțarea de bază și finanțarea suplimentară a instituțiilor de stat din România, pentru anul 2019⁴⁰, care include Lista indicatorilor de calitate și ponderile asociate, pentru anul 2019 din care decurge finanțarea suplimentară. Ar fi însă recomandat ca unii dintre acești indicatori să fie mai amplu discutați și revizuiți. Spre exemplu, C3 „Orientare internațională” din care ponderea mobilităților de personal lipsește, cât și indicatori specifici pentru „internaționalizarea acasă”. De asemenea, din indicatorii de calitate pentru finanțarea suplimentară lipsesc:

- evaluarea din partea studenților;
- abandonul pe durata studiilor;
- relevanța în raport cu piața muncii (spre exemplu, durata între absolvire și angajare).

³⁶ UEFISCDI-CNFIS, 2015, “Raport public anual-2014. Starea finanțării învățământului superior și măsurile de optimizare ce se impun, p.42, https://www.edu.ro/sites/default/files/fi%C8%99iere/studii%20si%20analize/2016/CNFIS/CNFIS-Raport-public2014_final.pdf (data ultimei accesări: 26/02/2020)

³⁷ Badescu, G., Mihut, G., Sum, P. (2018), “Reforma învățământului superior în România: propuneri de schimbări pentru un sistem onest, eficient și incluziv”, p.10, https://www.researchgate.net/publication/327630995_Reforma_invatamantului_superior_in_Romania_propuneri_de_schimbari_pentru_un_sistem_onest_eficient_si_incluziv (data ultimei accesări: 26/02/2020)

³⁸ UEFISCDI-CNFIS, 2015, “Raport public anual-2014. Starea finanțării învățământului superior și măsurile de optimizare ce se impun, p.42, https://www.edu.ro/sites/default/files/fi%C8%99iere/studii%20si%20analize/2016/CNFIS/CNFIS-Raport-public2014_final.pdf (data ultimei accesări: 26/02/2020)

³⁹ Badescu, G., Mihut, G., Sum, P. (2018), “Reforma învățământului superior în România: propuneri de schimbări pentru un sistem onest, eficient și incluziv”, p.23, https://www.researchgate.net/publication/327630995_Reforma_invatamantului_superior_in_Romania_propuneri_de_schimbari_pentru_un_sistem_onest_eficient_si_incluziv (data ultimei accesări: 26/02/2020)

⁴⁰ <http://www.cnfis.ro/wp-content/uploads/2012/08/OM-nr.3128-2019.pdf>

Aceste criterii pot fi avute incluse în formula de finanțare suplimentară.

Sursa: <http://www.cnfis.ro/wp-content/uploads/2012/08/OM-nr.3128-2019.pdf>

Clasa de indicatori	Denumire indicator (IC _k)	Pondere
C1. Predare/învățare (30%)	IC1.1 Raportul dintre numărul studenților și numărul de cadre didactice	10%
	IC1.2 Raportul numărului de studenți de la ciclul de master și numărul de studenți de la ciclul de licență	8%
	IC1.3 Raportul dintre numărul de cadre didactice cu vârsta de până la 40 ani, inclusiv, și numărul total de cadre didactice	6%
	IC1.4 Raportul dintre numărul cadrelor didactice titulare care au dreptul de a conduce doctorat și numărul de cadre didactice	6%
C2. Cercetare științifică / creație artistică/ performanță sportivă (40%)	IC2.1 Calitatea resursei umane	12%
	IC2.2 Impactul activității științifice/ creației artistice/ performanței sportive	10%
	IC2.3 Performanța activității științifice/ creației artistice/ performanței sportive	12%
	IC2.4 Fondurile pentru cercetare științifică/ creație artistică/ performanță sportivă	6%
C3. Orientare internațională (10%)	IC3.1 Ponderea mobilităților studențești	5%
	IC3.2 Ponderea studenților străini înscriși în programe de studii	5%
C4. Orientare regională& echitate socială (20%)	IC4.1 Capacitatea de a integra persoanele provenite din medii dezavantajate socio-economic în programe educaționale	5%
	IC4.2 Contribuția universității la fondul de burse	4%
	IC4.3 Activitatea de practică pentru ciclul de studii de licență	4%
	IC4.4 Locuri în cămine studențești	5%
	IC4.5 Fondurile nerambursabile atrase de universitate	2%
Pondere totală		100%
Pondere totală din FI		26,5%

De asemenea, analizând art. 193 alin. (8) LEN, conform căruia „Statul poate finanța programele de excelență în cercetare și educație din orice categorie de universități”, considerăm oportună stabilirea unei modalități adecvate și continue de finanțare a centrelor de excelență. În acest sens, este recomandabilă emiterea unei metodologii sau a unei hotărâri de guvern care să acopere domeniul de reglementare. Pe lângă activitățile de cercetare avansată pe care le întreprind, prin intermediul acestor centre sunt derulate activități cu implicarea elevilor din învățământul preuniversitar care pot reprezenta o modalitate eficientă de orientare în carieră, printr-o familiarizare cu domeniul învățământului universitar.

Deși domeniul finanțării învățământului superior este unul supra-reglementat, în urma analizei realizate am constatat că procedura de alocarea a granturilor doctorale nu este clară și nu sunt stabilite criterii obiective în acest sens. Procedura de alocare este stabilită prin art. 160 din LEN, care menționează că la propunerea ministrului de resort, guvernul adoptă numărul de locuri multianuale (granturi)⁴¹. Valoarea grantului este stabilită pe baza unei metodologii de calcul, ce are în vedere costurile pentru programul de studii avansate, fiind ajustate cu coeficienți corespunzători pe domenii disciplinare și profesionale ale doctoratului⁴². În continuare, LEN la art. 160, alin. 3 menționează că alocarea granturilor pe universități se aprobă prin ordin al ministrului educației, prioritate având universitățile de cercetare avansată și educație, însă nu sunt stabilite criterii în vederea repartizării granturilor. Astfel, recomandăm elaborarea unei metodologii de alocare a granturilor doctorale care să țină cont de o serie de indicatori de calitate.

Un alt aspect ce necesită clarificări reprezintă practica instituțiilor de învățământ superior de a transfera locurile neocupate între cicluri de studii. Acest aspect este menționat în *Hotărârea 260/2019 privind aprobarea cifrelor de școlarizare pentru învățământul preuniversitar de stat și pentru învățământul superior de stat în anul școlar/universitar 2019-2020*, anexa 1, punctul 8: „În cadrul cifrei totale aprobate se pot face transferuri de locuri între cicluri prin ordin al ministrului educației naționale, inclusiv pentru extensiuni universitare”. Exemplificând, o instituție de învățământ superior poate transfera 10 locuri bugetate neocupate la nivel de licență în 5 locuri bugetate la studii de masterat. Considerăm că este necesară elaborarea unei proceduri clare, care să țină cont de prevederile metodologiei stabilite de CNFIS.

6.2. Rolul statului în învățământul superior

Sistemul național de învățământ superior se bazează, printre altele, pe principiul autonomiei universitare (art. 118 LEN), atât la nivel financiar cât și organizațional. Rolul statului în învățământul superior este menționat în art. 216-221 LEN.

Consiliul Național pentru Finanțarea Învățământului Superior (CNFIS) „verifică periodic, la solicitarea Ministerului Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului sau din proprie inițiativă, realizarea proiectelor de dezvoltare instituțională și eficiența gestionării fondurilor publice de către universități” (art. 219 alin. (2) lit.b LEN). Recomandăm însă definirea mai clară a conceptului de „periodic”, pentru a evita politizarea procesului sau controale financiare mult prea frecvente, care ar periclita autonomia financiară a universităților⁴³. De menționat este și faptul că CNFIS este singura structură de suport a MEN unde studenții nu sunt reprezentați și nu au drept de vot.

⁴¹ Hotărârea 260/2019 privind aprobarea cifrelor de școlarizare pentru învățământul preuniversitar de stat și pentru învățământul superior de stat în anul școlar/universitar 2019-2020

⁴² <http://www.cnfis.ro/wp-content/uploads/2012/08/OM-nr.3128-2019.pdf>, pp. 4-8

⁴³ *Ibidem*, p. 21.

Prin prisma legislației existente (art. 211 LEN), rectorul trebuie confirmat prin ordin al ministrului educației. Doar după emiterea unui astfel de ordin, rectorul poate semna acte oficiale, înscrișuri, acte financiare/contabile, diplome și certificate. Într-o opinie, se poate susține că nevoia unei confirmări externe a rectorului aduce prejudiciu autonomiei universitare (la nivel internațional, spre exemplu, confirmarea externă a rectorului fiind considerată un indicator pentru autonomia organizațională a universităților⁴⁴). Pe de altă parte, unii experți consideră că nu este vorba de limitare a autonomiei organizaționale, întrucât MEN verifică doar legalitatea alegerilor și respectarea legislației în vigoare.

Privitor la anumite aspecte de ordin instituțional, statul are dreptul de a interveni în înființarea și desființarea facultăților din cadrul universităților (notă: nu se menționează explicit dacă este vorba de universități de stat sau private): „*Orice facultate se înființează, se organizează sau se desființează la propunerea și cu aprobarea senatului universitar, prin hotărâre a Guvernului privind structura instituțiilor de învățământ superior, inițiată anual de Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului*” (art. 132 alin. (2) LEN). La fel ca și în cazul confirmării externe a rectorului, dreptul de a decide asupra propriilor structuri interne este folosit în unele analize internaționale drept indicator al autonomiei instituționale.⁴⁵

6.3. Conducerea universităților

În cadrul instituțiilor de învățământ superior de stat sau particulare, structurile de conducere sunt: senatul universitar și consiliul de administrație - la nivelul universității, consiliul facultății și consiliul departamentului (art. 207 LEN).

Legea Educației Naționale nr. 1/2011 oferă Senatului puterea de a controla activitatea rectorului și a consiliului de administrație: „*Senatul universitar stabilește comisii de specialitate prin care controlează activitatea conducerii executive a instituției de învățământ superior și a consiliului de administrație. Rapoartele de monitorizare și de control sunt prezentate periodic și discutate în senatul universitar, stând la baza rezoluțiilor senatului universitar*” (art.208 alin. (3)). Astfel, senatul universitar este „*cel mai înalt for de decizie și deliberare la nivelul universității*” (art. 213 alin. (1)), iar consiliul de administrație este structura care implementează deciziile senatului: „*Consiliul de administrație al universității asigură, sub conducerea rectorului sau a unei alte persoane desemnate prin Carta universitară, în cazul universităților particulare și confesionale particulare, conducerea operativă a universității și aplică deciziile strategice ale senatului universitar*” (art.213 alin. (13)).

Mai mult, activitatea rectorului face și ea obiectul verificării de către senatul universitar: „*Rectorul confirmat de ministrul educației, cercetării, tineretului și sportului încheie cu senatul*

⁴⁴ EUA, University Autonomy in Europe III. The Scorecard 2017, p.15, <https://eua.eu/downloads/publications/university%20autonomy%20in%20europe%20iii%20the%20scorecard%202017.pdf> (data ultimei accesari: 03/03/2020)

⁴⁵ *Ibidem*, p.16.

universitar un contract de management, cuprinzând criteriile și indicatorii de performanță managerială, drepturile și obligațiile părților contractuale” (art. 211 alin. (3)).

Rolul extins al senatului universitar este însă pus sub semnul întrebării de evaluarea IEP (2014), care menționează faptul ca în sistemele de învățământ din Europa unde există senate universitare, acestea au un rol mai mult consultativ, puterile și aria acestora fiind mult mai restrânse decât este cazul în sistemul de învățământ superior din România.⁴⁶

Evaluarea IEP recomandă restrângerea atribuțiilor senatului universitar la probleme de ordin academic, în special cele legate de integritatea academică. Politicile de ordin organizațional vor deveni astfel atribuții exclusive ale consiliului de administrație și a rectorului. Astfel, o împărțire mai clară a atribuțiilor poate avea un efect pozitiv asupra procesului decizional, prin care măsurile vor fi adoptate într-o manieră mai eficientă și cu celeritate. Mai mult, se vor evita situații de inerție decizională, când senatul universitar și consiliul de administrație au păreri diferite. Există însă și o poziție contrară care susține faptul că senatul universitar are rolul de a contrabalansa consiliul de administrație, în special datorită faptului că rectorul are puteri sporite (e.g. acesta numește decanii) și influență semnificativă în consiliul de administrație. Din acest motiv, o propunere ar fi renunțarea numirii decanilor de către rector, ceea ce va duce la o compoziție mai echilibrată a consiliului de administrație și astfel la o necesitate mai mică de contrabalansare din partea senatului universitar.

Evaluările IEP au evidențiat și faptul că există suprapuneri între rolurile și responsabilitățile prorectorilor și ale unor comisii din cadrul senatului universitar.⁴⁷

Recomandăm, de asemenea, menționarea cazurilor de incompatibilitate în Legea Educației Naționale. Spre exemplu, faptul că un membru al Consiliului de Administrație să nu fie simultan membru al Senatului Universitar, incompatibilitățile dintre funcția de rector și alte funcții publice sau situații, stabilite de legiuitor (ex: funcții de conducere în partide politice, condamnările definitive, indiferent de natura lor, ale persoanelor vizate, în toate cazurile de abateri, de la prevederile legislației penale în vigoare, date de către o instanță judecătorească abilitată în acest sens, decizie de plagiat a unei lucrări academice etc.).

În forma sa actuală, LEN nu prevede posibilitatea includerii în forurile de conducere a universităților a membrilor externi mediului academic. Deși este rar ca, în sisteme de învățământ cu senat universitar ca for de conducere, membri externi să fie incluși în luarea deciziilor, se recomandă totuși analizarea unei astfel de idei, spre exemplu pentru o mai bună cooperare cu instituțiile locale, regionale cât și cu piața muncii. Astfel, membri externi pot proveni din multiple instituții din afara mediului academic, spre exemplu din cadrul autorităților locale/regionale, camere de comerț, asociații profesionale, syndicate, mediu de afaceri etc. Se poate avea în vedere

⁴⁶ *Ibidem*, p. 15.

⁴⁷ *Ibidem*, p.16.

o astfel de posibilitate, în special dacă profilul și misiunea universităților este una specifică (e.g. politici publice, afaceri etc.).

Un alt aspect privitor la conducerea universităților este cel de la art. 213 alin. (3) LEN, care prevede că *„Durata mandatului de rector este de 4 ani. O persoană nu poate ocupa funcția de rector la aceeași instituție de învățământ superior pentru mai mult de două mandate succesive, complete”*. Termenul *„complete”* a ridicat probleme practice de aplicare a normei, generând ambiguități. Având în vedere că una dintre trăsăturile normei juridice trebuie să fie predictibilitatea, sugerăm modificarea alineatului pentru a se clarifica intenția legiuitorului. Cum perioada în care un rector poate fi suspendat sau se poate autosuspenda din funcție se poate întinde pe perioade îndelungate de timp, și chiar dacă nu se creează vid de conducere, considerăm că sintagma *„complete”* poate prelungi mandatul unui rector pe perioade nerezonabile de timp. Din acest motiv, o variantă posibilă ar reprezenta-o eliminarea termenului *„complete”*, pentru a limita mandatul la intervalul calendaristic de 4 ani, recte 8 ani în cazul unui mandat succesiv, prevăzut de lege.

6.4. Recunoașterea diplomelor

Domeniul recunoașterii diplomelor este reglementat de multiple acte normative subsecvente, pe lângă prevederile art. 147 LEN. Acestea decurg ca obligație legală din însuși textul articolului, care impune elaborarea unor metodologii specifice. Totuși, sesizăm o neconcordanță în faptul că, propriu-zis, sediul principal al materiei îl reprezintă de fapt Legea nr. 200/2004 privind recunoașterea diplomelor și calificărilor profesionale pentru profesiile reglementate din România, completată de diferite ordine de ministru sau H.G.-uri. Art. 147 alin. (1) LEN impunea emiterea unui metodologii stabilite prin ordin de ministru, care nu a fost elaborată din 2011 până în prezent, fiind aplicabilă în continuare Legea nr. 200/2004, ceea ce ridică probleme cu privire la aplicarea legii în timp. Deși în art. 147 LEN sunt indicate ordine de ministru sau metodologii, nu se amintește nici măcar tangențial *Legea 200/2004* sau măcar indicată generic prin formulări de genul: *„sau alte reglementări”* sau *„conform legii”*. Legea nr. 200/2004 a cunoscut multiple modificări până în prezent, adăugându-i-se conținut normativ consistent, pentru a putea fi adaptată modificărilor legislative ulterioare sau adaptării la noile contexte (intrarea României în UE și consecințele adoptării sistemului Bologna). Alături de aceasta, există alte 10 acte normative cu relevanță directă asupra domeniului de reglementare, și câteva cu relevanță indirectă.

Cum aspectele referitoare la recunoașterea și echivalarea studiilor au un impact semnificativ pentru beneficiarii procesului educațional, iar normele incidente trebuie să fie clare și suplimentare pentru entitățile juridice implicate, se impune o serie de modificări în vederea simplificării și eliminării inflației legislative. În primul rând, trebuie abordat statutul Legii 200/2004 în arhitectura normativă. Se poate avea în vedere fie o republicare a legii, fie o abrogare și emitere a unui alt act normativ. O republicare ar respecta implicit art. 70 al Legii nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, care prevede că *„Actul*

normativ modificat sau completat în mod substanțial se republică având la bază dispoziția cuprinsă în actul de modificare, respectiv de completare”. Cum Legea nr. 200/2004 a fost modificată substanțial, o republicare ar reprezenta o soluție optimă.

Coroborată unei posibile republicări, dar și oricărei alte soluții legislative, există varianta comasării mai multor acte normative într-unul singur, având în vedere că fiecare dintre acestea vizează aspecte tangențiale recunoașterii diplomelor. Actele normative avute în vedere sunt: Ordinul 6121/2016 privind aprobarea Metodologiei de recunoaștere a actelor de studii de nivel licență, master sau postuniversitar eliberate de instituțiile acreditate de învățământ superior din străinătate; Ordinul nr. 5923/2016 pentru aprobarea Metodologiei privind recunoașterea diplomei de doctor și a titlului de doctor în științe sau într-un domeniu profesional, obținute în străinătate; Ordinul nr. 4697 din 2 august 2019 pentru aprobarea Metodologiei privind eliberarea adeverinței de conformitate a studiilor universitare cu prevederile Directivei 2005/36/CE privind recunoașterea calificărilor profesionale, cu modificările ulterioare, pentru cetățenii care au studiat în România, în scopul desfășurării activității didactice la nivel de învățământ superior în străinătate; Ordinul nr. 3199/2012 pentru aprobarea Metodologiei privind eliberarea pentru profesiile nereglementate în România a adeverinței de conformitate a studiilor cu prevederile Directivei 2005/36/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 7 septembrie 2005 privind recunoașterea calificărilor profesionale; în vigoare; Ordinul nr. 3677/2012 privind echivalarea și recunoașterea actelor de studii obținute în străinătate care nu corespund celor 3 cicluri de studii universitare tip Bologna implementate în România; în vigoare; Ordinul nr. 3223/2012 pentru aprobarea Metodologiei de recunoaștere a perioadelor de studii efectuate în străinătate; în vigoare; Ordinul nr. 3619/2018 pentru aprobarea Metodologiei privind susținerea măsurilor compensatorii în vederea recunoașterii actelor de studii de nivel licență, master sau postuniversitar eliberate de instituții acreditate de învățământ superior din străinătate; Ordinul nr. 3067/2020 privind aprobarea Normelor metodologice pentru vizarea actelor de studii, a anexelor la actele de studii și a documentelor școlare universitare emise de instituțiile de învățământ superior din România.

6.5. Echivalarea pe baza ECTS/SECT a diplomelor și atestatelor

Sistemul european de acumulare și transfer al creditelor de studii (ECTS/SECT) este un instrument creat de Spațiul european al învățământului superior (EHEA). Acest instrument este menit să faciliteze mobilitatea studenților și recunoașterea calificărilor academice și a perioadelor de studiu la diverse instituții de învățământ, din țară și din străinătate. În România, *„aplicarea în toate universitățile a Sistemului european de credite de studiu transferabile (ECTS) este obligatorie”* (art. 15 alin. (1) din Legea nr. 288/2004). Începând cu anul universitar 2005-2006, Sistemul european de credite de studiu transferabile este utilizat în toate instituțiile de învățământ superior din România.

Art. 148 din LEN introduce conceptul de credit de studiu – ECTS, menționând faptul că *„programele de studii universitare planifică și organizează volumul de muncă specific activităților*

de predare, învățare, aplicare practică și examinare în concordanță cu ECTS/SECT, exprimându-l în termenii creditelor de studii transferabile. Un credit de studiu transferabil constă în cantitatea de muncă intelectuală dirijată și independentă necesară pentru finalizarea individuală de către student a unei unități componente a unui curs din cadrul unui program de studii universitare, completată cu validarea rezultatelor învățării.” (art.148 alin. (1) LEN). Creditul de studiu este însă definit și în Legea 288/2004 privind organizarea studiilor universitare, însă de această dată definiția este diferită față de cea din LEN: „Creditele de studiu transferabile sunt valori numerice alocate unor unități de cursuri și altor activități didactice. Prin creditele de studiu transferabile se apreciază, în medie, cantitatea de muncă, sub toate aspectele ei, efectuată de student pentru însușirea unei discipline.” (art 4 alin. (2) din Legea nr. 288/2004). Recomandăm consolidarea definiției creditului de studiu și republicarea acestuia într-un singur document de referință.

OMEC nr. 3617/2005 privind aplicarea generalizată a Sistemului European de Credite transferabile definește „cantitatea de muncă” pentru creditul de studiu ca „*orele de prezență fizică la cursuri, seminarii, laboratoare, dar și orele de studiu individual, elaborare de lucrări, cercetare etc. necesare pentru pregătirea și promovarea disciplinei.*” În niciun act normativ nu se menționează însă necesitatea consultării studenților cu privire la cantitatea de muncă pentru obținerea unui credit de studiu. Considerăm că acest lucru este necesar, plinuindu-se principiului învățământului centrat pe student, promovat de Procesul Bologna.

Art. 150 din LEN specifică faptul că „*studiile universitare de licență corespund unui număr cuprins între minimum 180 și maximum 240 de credite de studii transferabile, conform ECTS/SECT, respectiv între minimum 240 și maximum 300 de credite, în cazul unei dublei specializări, și se finalizează prin nivelul 6 din EQF/CEC.*” Același articol, la alin. (2) specifică: „*La învățământul cu frecvență, durata specifică a studiilor universitare de licență este, după caz, de 3-4 ani și corespunde unui număr de minimum 60 de credite de studii transferabile pentru un an de studii.*” Legea nr. 288/2004 menționează, ca și LEN, același număr de credite specifice unui program de licență, însă, în plus față de LEN, adaugă și că „*la învățământul seral, durata studiilor pentru obținerea numărului de credite de studiu transferabile, necesare absolvirii, este mai mare cu un an față de cea de la învățământul de zi în domeniul respectiv.*” (art. 4 alin. (4)). Pentru reducerea fragmentării informației, recomandăm consolidarea acesteia într-un singur act normativ. Spre exemplu, informația complementară din art. 4 alin. (4) din Legea 288/2004 poate fi introdusă în LEN. De altfel, considerăm că nivelul de suprapunere între Legea nr. 288/2004 și LEN este semnificativ (la acest lucru ne referim ulterior în detaliu când analizăm nivelul de suprapunere între cele două acte normative).

În ceea ce privește studiile de masterat, legea stabilește faptul că acestea corespund unui număr minim de credite de studii transferabile, cuprins între 60 și 120 (art. 153 LEN), informație repetată și în Legea nr. 288/2004.

Numărul de credite de studii transferabile pentru ciclul de studii universitare de doctorat se stabilește de fiecare universitate în funcție de domeniul științific sau artistic (art. 148 alin. (6)

LEN). LEN precizează faptul că și studiile postuniversitare pot utiliza ECTS/SECT (art. 173 alin. (3) LEN).

Recunoașterea și echivalarea studiilor sau a perioadelor de studii efectuate în țară sau în străinătate are la baza metodologia-cadru stabilită prin ordin de ministru (art. 147 LEN). Metodologii specifice aprobate de senatul universitar al fiecărei instituții de învățământ superior sunt ulterior derivate din această metodologie-cadru.

Printre altele, ECTS face posibilă combinarea diferitelor tipuri de învățare-formală, nonformală, la locul de muncă. În acest sens, art. 203 alin. (9) din LEN reglementează faptul că *„studenții pot participa la acțiuni de voluntariat, pentru care pot primi un număr de credite de studii transferabile, în condițiile stabilite de Carta universitară.”* Acest articol se referă însă doar la acțiunile de voluntariat, care pot atrage credite de studii transferabile. În spiritul Ghidului ECTS 2015⁴⁸, cât și al învățării pe tot parcursul vieții, recomandăm consolidarea acestui articol, prin menționarea faptului că studenții pot primi credite de studiu pentru diverse activități din afara contextului formal de învățare, spre pildă voluntariat, studiu individual, experiență în munca, participarea în viața academică a universității, etc.

Implementarea creditelor de studii este o piesă centrală și pentru asigurarea calității în învățământul superior, astfel că Standardele și liniile directoare pentru asigurarea calității (ESG), spre exemplu, fac referire la ECTS. Folosirea ECTS, se presupune, va ajuta instituțiile de învățământ superior să îmbunătățească calitatea programelor oferite, cât și să faciliteze transparentizarea ofertei de învățământ. Unele țări din Spațiul European al Învățământului Superior au introdus monitorizarea implementării ECTS (și a principiilor din Ghidul ECTS 2015) în procedurile de asigurare externă a calității.⁴⁹

6.6. Promovarea calității în învățământul superior și în cercetarea științifică

Legea Educației Naționale prevede în art. 192 că *„Asigurarea calității învățământului superior și a cercetării științifice universitare este o obligație a instituției de învățământ superior și o atribuție fundamentală a Ministerului Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului. În realizarea acestei atribuții, Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului colaborează cu ARACIS, cu alte agenții înscrise în EQAR, precum și cu CNCS, CNATDCU, Consiliul de etică și management universitar (CEMU) și alte organisme cu competențe în domeniu”*⁵⁰. Astfel, pentru aplicarea acestei prevederi, legislația prevede implicarea și atribuții pentru mai multe structuri, respectiv instituții. Principalele îndatoriri în promovarea calității în învățământul superior revin instituțiilor de învățământ superior și ministerului de resort.

⁴⁸ <http://site.anc.edu.ro/wp-content/uploads/2019/11/GHID-ECTS-2015-RO.pdf>

⁴⁹ European Commission/EACEA/Eurydice, 2018. The European Higher Education Area in 2018: Bologna Process Implementation Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union, p.59, https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/sites/eurydice/files/bologna_internet_0.pdf (data ultimei accesari: 27/03/2020).

⁵⁰ Legea Educației Naționale, art. 192

Conform legii, activitățile de evaluare a universităților din România se realizează cu scopul autorizării și acreditării programelor de studii, respectiv ierarhizării programelor de studii și clasificării universităților. Această activitate se realizează de către Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior sau o altă agenție înregistrată în EQAR.

Legislația care stă la baza procesului de evaluare constă din:

- Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 75/2005 privind asigurarea calității educației, aprobată prin Legea 87/2006;
- Hotărârea 915/2017 privind modificarea anexei la Hotărârea Guvernului nr. 1418/2006 pentru aprobarea Metodologiei de evaluare externă, a standardelor, a standardelor de referință și a listei indicatorilor de performanță a Agenției Române de Asigurare a Calității în Învățământul Superior;
- Hotărârea nr. 789/2011 privind aprobarea Metodologiei de evaluare în scopul clasificării universităților și ierarhizării programelor de studii;
- Ordinul 4945/2012 privind domeniile și programele de studii universitare de masterat evaluate de Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior organizate în cadrul instituțiilor de învățământ superior; modificat de Ordinul nr. 5823/2012;
- Ordinul 3353/2018 privind aprobarea de noi domenii în cadrul școlilor doctorale organizate în instituțiile organizatoare de studii universitare de doctorat acreditate;
- Ordinul nr. 146/2014 privind aprobarea Procedurii specifice de evaluare externă periodică a domeniilor de studii universitare de master acreditate;
- Ordinul nr. 5751/2015 privind publicarea Procedurii de selectare, prin concurs, a membrilor Consiliului Agenției Române de Asigurare a Calității în Învățământul Superior;
- Ordinul nr. 6154/2016 privind aprobarea Metodologiei de reglementare a activităților desfășurate de către agențiile de asigurare a calității din străinătate, înregistrate în Registrul European pentru Asigurarea Calității în Învățământul Superior (EQAR), pe teritoriul României;
- Ordinul nr. 3200/2020 privind aprobarea Metodologiei de evaluare a studiilor universitare de doctorat și a sistemelor de criterii, standarde și indicatori de performanță utilizați în evaluare;
- Ordinul privind modificarea ordinului ministrului educației, cercetării, tineretului și sportului 4072/2011 pentru aprobarea procedurii de colectare a datelor și informațiilor în vederea evaluării universităților și programelor de studii cu scopul clasificării universităților și ierarhizării programelor de studii, modificat prin Ordinul nr. 4174/2011.

De asemenea, legislația internă elaborată de ARACIS prevede o serie de metodologii, ghiduri, proceduri, standarde specifice, atât pentru evaluări instituționale, cât și pentru

autorizări/ acreditări/ evaluări periodice de programe de licență/domenii de masterat, domenii și școli doctorale, evaluarea departamentelor pentru pregătirea personalului didactic, respectiv evaluarea programului pregătitor de limba română pentru cetățenii străini.

Având în vedere numărul mare de acte normative, respectiv proceduri interne ale ARACIS, se impune simplificarea legislației și a procedurii de evaluare.

Trebuie să remarcăm faptul că, deși Legea Educației Naționale prevede evaluarea școlilor doctorale din 5 în 5 ani, acest lucru nu s-a întâmplat până acum. În acest sens a fost emis *Ordinul nr. 3200/2020 privind aprobarea Metodologiei de evaluare a studiilor universitare de doctorat și a sistemelor de criterii, standarde și indicatori de performanță utilizați în evaluare*, iar ARACIS are la dispoziție 45 zile pentru elaborarea ghidului de evaluare.

În același timp, la art. 195 din LEN este prevăzută elaborarea unei metodologii cadru de către Consiliul Național al Cercetării Științifice, aprobat prin ordin de ministru, pentru evaluarea internă și clasificarea departamentelor pe 5 niveluri de performanță în cercetare. În continuare, trebuie să remarcăm faptul că nu a fost elaborată și aprobată de Guvernul României metodologia de înființare al Institutului de Studii și Cercetări Avansate din România, având ca obiect principal susținerea elitelor științifice românești din țară și din diaspora.

6.7. Bibliotecile universitare și Consiliul Național al Bibliotecilor Universitare (CNBU)

Bibliotecile universitare pot fi divizate în două categorii:

- Bibliotecile centrale universitare (biblioteci de drept public, de importanță națională, cu personalitate juridică și care sunt subordonate Ministerului Educației și Cercetării);
- Bibliotecile instituțiilor de învățământ superior de stat sau privat, care sunt subordonate senatelor acestor instituții și finanțate din bugetul instituției.⁵¹

Consiliul Național al Bibliotecilor Universitare (CNBU) este un organism consultativ al Ministerului Educației și Cercetării (art. 217 LEN). Art. 219 alin. (4) LEN prevede că CNBU „are în atribuții elaborarea strategiei de dezvoltare, evaluare periodică și coordonarea sistemului de biblioteci din învățământul superior.” Înființarea, regulamentul de organizare și funcționare, structura și componența acestuia sunt stabilite prin ordin de ministru, conform art. 217 alin. (3) LEN. În primul rând, constatăm că nu a fost emis un ordin de ministru privitor la CNBU, așa cum o impune art. 217 alin. (3), și se recomandă emiterea unuia.

În al doilea rând, se remarcă faptul că CNBU nu are o pagina web dedicată. Recomandăm ca o astfel de pagina să fie creată, pentru o mai mare transparență și pentru facilitarea găsirii tuturor informațiilor legate de CNBU într-un singur loc.

⁵¹ <https://www.edu.ro/biblioteci-universitare> și art. 18 din Legea 334/2002.

O serie de acte normative reglementează organizarea și funcționarea bibliotecilor universitare în România:

- Legea educației naționale, nr. 1/2011;
- Legea bibliotecilor nr. 334/2002, republicată, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 111/1995 privind Depozitul legal de documente (republicată);
- Legea nr. 186/2003 pentru susținerea și promovarea culturii scrise;
- Legea nr. 182/2000 pentru protejarea patrimoniului cultural național;
- Legea nr. 205/2001 pentru aprobarea Ordonanței Guvernului nr. 84/1998 privind constituirea Fondului de susținere a bibliotecilor din învățământ;
- Legea nr. 53/2003, Codul muncii, republicată;
- Hotărârea nr. 1.546/2003 a Guvernului României pentru aprobarea Normelor de conservare și restaurare a bunurilor culturale mobile clasate;
- Ordinul MEC nr. 3944/2003 privind Regulamentul cadru de funcționare a bibliotecilor universitare din sistemul național;
- Ordinul MEC nr. 4626/2005 privind aprobarea Metodologiei de recuperare a documentelor pierdute, distruse ori deteriorate și de taxare a serviciilor și a nerespectării termenelor de restituire a publicațiilor împrumutate din bibliotecile cuprinse în rețeaua învățământului, precum și a Precizărilor privind calculul valoric al acestor documente;
- Ordinul MECT nr. 3039/2004 privind aprobarea Normelor de încadrare cu personal de specialitate a bibliotecilor universitare;
- Ordinul nr. 2062/2000 pentru aprobarea normelor metodologice privind evidența, gestionarea și inventarierea documentelor specifice bibliotecilor publice;
- Ordinul MEC nr. 2338/2004 privind aprobarea Regulamentului pentru împrumut interbibliotecar.

Dat fiind acest cadru normativ extins și fragmentat, recomandăm sistematizarea legislației referitoare la bibliotecile universitare într-un act normativ actualizat. De asemenea, se recomandă o diferențiere mai clară între rolul Consiliului Național al Bibliotecilor Universitare (CNBU) și rolul Comisiei Naționale a Bibliotecilor (CNB), ultima fiind autoritatea științifică națională pentru coordonarea bibliotecilor românești, înființată în temeiul Legii nr. 334/2002.

Dorim să remarcăm faptul că, deși Legea tinerilor nr. 350/2006 la art. 18 alin. (1) prevede că tinerii (14-35 de ani) beneficiază de gratuitate la accesul la fondul de carte și la sursele de informare administrate de bibliotecile publice, această prevedere fiind întărită prin art. 13 alin. (1) lit. b) din OMECTS 3666/2012 care stipulează că studenții beneficiază de gratuitate la

eliberarea legitimațiilor de acces la biblioteci, acest lucru **nu este aplicabil efectiv în cazul bibliotecilor universitare.**

6.8. Burse pentru sprijinirea românilor de pretutindeni

Cadrul juridic care reglementează bursele pentru românii de pretutindeni este compus din următoarele acte normative:

- Legea Educației Naționale nr. 1/2011 (art. 224 alin. (1)): *„Statul român poate acorda anual burse pentru sprijinirea românilor de pretutindeni, care doresc să studieze în cadrul unităților și instituțiilor de învățământ superior de stat din România, pe baza metodologiilor aprobate, prin ordin comun al ministrului educației naționale, ministrului pentru românii de pretutindeni și ministrului afacerilor externe.”*
- Legea nr. 299/2007 privind sprijinul acordat românilor de pretutindeni, modificată prin Legea nr. 122/2018 privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 85/2017;
- Hotărârea nr. 689/1994 privind acordarea unor burse de studii, doctorat și specializare, a altor forme de sprijin pentru tineri de origine etnică română sau pentru cetățenii români cu domiciliul în străinătate;
- Hotărârea nr. 844/2008 privind stabilirea cuantumului bursele pentru elevii, studenții, masteranzii, doctoranzii, medicii aflați la specializare și cursanții aflați la stagii de specializare/perfecționare postuniversitară din Republica Moldova, Ucraina, pentru cei de origine etnică română din afara granițelor țării, pentru cetățenii români cu domiciliul în străinătate, precum și pentru cetățenii străini, bursieri ai statului român, care studiază în instituții și unități de învățământ de stat din România;
- Hotărârea nr. 405/2017 privind aprobarea Strategiei naționale pentru românii de pretutindeni pentru perioada 2017-2021 (obiectiv 1.1));
- Ordinul 3900/A10/2046/C/129/2017 din 16 mai 2017 privind aprobarea Metodologiei de școlarizare a românilor de pretutindeni în învățământul preuniversitar de stat din România, pe locuri de studii fără plata taxelor de școlarizare, dar cu bursă, respectiv fără plata taxelor de școlarizare, dar fără bursă începând cu anul școlar 2017-2018 și a Metodologiei de școlarizare a românilor de pretutindeni în învățământul superior de stat din România, pe locuri de studii fără plata taxelor de școlarizare, dar cu bursă, respectiv fără plata taxelor de școlarizare, dar fără bursă începând cu anul universitar 2017-2018;
- Ordinul nr. 4294/2017 privind aprobarea procedurii de școlarizare a românilor de pretutindeni în învățământul preuniversitar și superior de stat și particular acreditat din România, pe locuri de studii cu taxă în lei, începând cu anul școlar/universitar 2017-2018, nepublicat în M.O.

În conformitate cu prevederile art. 1 alin. (2) din Legea nr. 299/2007, republicată, cu modificările și completările ulterioare, din categoria românilor de pretutindeni fac parte:

- persoanele aparținând minorităților naționale, minorităților lingvistice sau grupurilor etnice autohtone române sau care aparțin filonului cultural și etnic românesc, existente în

statele din vecinătatea României și alte state, care își asumă identitatea etnică, lingvistică și culturală română față de autoritățile române, indiferent de etnonimul folosit;

- românii emigranți, fie că au păstrat sau nu cetățenia română, descendenții acestora, precum și cetățenii români cu domiciliul sau reședința în străinătate;
- etnicii care se recunosc de origine română, aflați în afara granițelor țării, înregistrați ca altă minoritate în statul de reședință, care își asumă, prin autoidentificare, apartenența la spațiul cultural și identitar românesc.

Legea nr. 299/2007, republicată, cu modificările și completările ulterioare prevede și faptul că românii de pretutindeni au dreptul *„de a studia în limba română în România, în străinătate și în țările de reședință, la toate nivelurile și formele de învățământ”* (art. 5 alin. (1) lit. b) și *„de a solicita și de a obține burse de studiu în România, în străinătate și în țările de reședință, la orice nivel și formă de învățământ, în vederea aprofundării cunoștințelor de limbă română și pentru afirmarea identității culturale, științifice, etnice și religioase românești”* (art. 5 alin. (1) lit. c).

Având în vedere că au existat multiple modificări în arhitectura legislativă după 2007, odată cu intrarea României în Uniunea Europeană, dar și după 2011, prin noua Legea a educației, considerăm că se impune o reevaluare a legislației anterioare care este încă în vigoare. De pildă, se poate avea în vedere abrogarea Hotărârii nr. 689/1994 privind acordarea unor burse de studii, doctorat și specializare, a altor forme de sprijin pentru tineri de origine etnică română sau pentru cetățenii români cu domiciliul în străinătate, dar și a altor acte normative anterioare, care conțin prevederi desuete. Acestea ar putea fi integrate într-o hotărâre de guvern sau alt act normativ actualizat. Hotărârea nr. 689/1994, încă în vigoare, conține prevederi care contrazic actele normative mai recente. Spre exemplu, aceasta prevede faptul că *„bursele și locurile respective vor fi acordate, cu prioritate, celor care solicită să studieze în următoarele domenii: filologie, pedagogie, ecologie, filozofie, istorie, economie, drept, artă, teologie”* și că *„selecția candidaților pentru studii se realizează, în comun, de către Ministerul Afacerilor Externe și Ministerul Învățământului, pe baza unor criterii de selecție elaborate de acestea.”*

Pe baza metodologiei actuale însă, instituțiile de învățământ superior de stat din România sunt cele care organizează concursul de admitere pentru românii de pretutindeni, selecția candidaților fiind făcută direct de către acestea. Candidații pot opta pentru orice domeniu de studiu și orice instituție de învățământ superior de stat din România, sau, în cazul candidaților din Republica Moldova, în cadrul extensiunilor deschise de universitățile din România în Chișinău, Cahul și Bălți.⁵²

Metodologia de școlarizare a românilor de pretutindeni în învățământul superior de stat din România (Ordinul 3900/A10/2046/C/129/2017 din 16 mai 2017) reglementează ca limbă de

⁵² <https://www.edu.ro/romanii-de-pretutindeni>

predare exclusivă limba română. Statul român pune la dispoziția românilor de pretutindeni, două tipuri de locuri pentru a studia în învățământul universitar din România:⁵³

- locuri de studii fără plata taxelor de școlarizare, dar cu bursă, în baza ofertei de locuri a universităților de stat din România;
- locuri de studii fără plata taxelor de școlarizare, dar fără bursă, în baza ofertei de locuri a universităților de stat din România.

Mai mult, Hotărârea nr. 689/1994 este în contradicție cu metodologia actuală, mai sus amintită, întrucât Hotărârea specifică faptul că „*Cetățenii de origine etnică română sau români cu domiciliul în străinătate, înscriși la studii pe cont propriu valutar în România și care nu au susținut examenul de admitere, pot beneficia de reducerea cu 1/3 a taxelor de școlarizare*” (art. 17).

În plus, identificăm o serie de inadvertențe și suprapuneri legislative între Hotărârea nr. 689/1994 privind acordarea unor burse de studii, doctorat și specializare, a altor forme de sprijin pentru tineri de origine etnică română sau pentru cetățenii români cu domiciliul în străinătate și Hotărârea nr. 844/2008 privind stabilirea cuantumului bursei pentru elevii, studenții, masteranzii, doctoranzii, medicii aflați la specializare și cursanții aflați la stagii de specializare/perfecționare postuniversitară din Republica Moldova, Ucraina, pentru cei de origine etnică română din afara granițelor țării, pentru cetățenii români cu domiciliul în străinătate, precum și pentru cetățenii străini, bursieri ai statului român, care studiază în instituții și unități de învățământ de stat din România. Spre exemplu, HG nr. 689/1994 prevede faptul că bursa se atribuie în lei (art. 6), pe când HG nr. 844/2008 menționează cantumuri pentru burse în euro.

Dat fiind nivelul de fragmentare, inadvertențele și suprapunerile existente recomandăm integrarea actelor normative anterioare anului 2007 într-o singură hotărâre de guvern sau alt act normativ actualizat. Avantajul unui astfel de act va consta și în faptul că acesta va prelua definiția *in extenso* a românilor de pretutindeni, în conformitate cu prevederile Legii nr. 299/2007, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

7. Acte normative care necesită adoptare și paralelisme de reglementare

Din analiza conținutului normativ a LEN, există o serie de prevederi care impun obligativitatea adoptării unor acte normative de aplicare sau completare a legii cadru. De la adoptarea LEN în 2011 aceasta nu a fost completată cu actele normative subsecvente sau au fost emise acte normative de altă natură.

La art. 148 alin. (4) se prevede: „*Durata programelor de studii universitare de licență și master, pe domenii de specializare, se stabilește la propunerea Ministerului Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului și se aprobă prin hotărâre a Guvernului*”. Constatăm că nu a fost emisă o

⁵³ <https://www.edu.ro/metodologia-de-%C8%99colarizare-rom%C3%A2nilor-de-pretutindeni-%C3%AEn-%C3%AEEnv%C4%83%C5%A3%C4%83m%C3%A2ntul-superior-de-stat-din-rom%C3%A2nia-pe>

hotărâre a Guvernului. Durata programelor de studii este reglementată prin Legea nr. 200/2004 privind recunoașterea diplomelor și calificărilor profesionale pentru profesiile reglementate din România.

La art. 160 alin. (2) se prevede: *„Prin hotărâre a Guvernului inițiată de Ministerul Educației Naționale se alocă anual, pentru studiile universitare de doctorat, un număr de locuri multianuale, echivalent numărului de granturi multianuale, pe o durată de minimum 3 ani. În metodologia de calcul a finanțării universităților se vor avea în vedere costurile pentru programul de studii avansate și pentru programul de cercetare. Aceste costuri sunt ajustate cu coeficienți corespunzători pe domenii disciplinare și profesionale ale doctoratului”*. Constatăm o inadvertență între prevederea legală și practica uzuală, de regulă fiind emise nu hotărâri ale guvernului, ci ordine de ministru, în fiecare an de studiu.

La art. 193 alin. (3) se stipulează: *„Evaluarea în scopul ierarhizării programelor de studii și a clasificării universităților se realizează pe baza unei metodologii de evaluare propuse de Ministerul Educației și Cercetării și aprobate prin hotărâre a Guvernului, în maximum 6 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi. Aplicarea acestei metodologii intră în răspunderea Ministerului Educației și Cercetării. Evaluarea este realizată periodic”*. Din informațiile de moment (martie 2020), elaborarea metodologiei este în curs de elaborare.

La art. 195 alin. (1) se prevede: *„Fiecare universitate are obligația să realizeze, la intervale de maximum 5 ani, evaluarea internă și clasificarea departamentelor pe 5 niveluri de performanță în cercetare, conform unei metodologii-cadru elaborate de CNCS și aprobate prin ordin al ministrului educației și cercetării. Rezultatele evaluării și clasificării sunt publice”*. Până în prezent nu a fost emisă o astfel de metodologie-cadru.

La art. 196 se prevede: *„Guvernul României înființează Institutul de Studii și Cercetări Avansate din România, având ca obiectiv principal susținerea elitelor științifice românești din țară și din diaspora. Metodologia de înființare a acestuia se elaborează de către Ministerul Educației și Cercetării și se adoptă prin hotărâre a Guvernului, în termen de 12 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi”*. Până în prezent nu a fost emisă o metodologie sau hotărâre a Guvernului.

LEN stabilește în art. 220 alin. (1): *„Pentru monitorizarea eficienței manageriale, a echității și a relevanței învățământului superior pentru piața muncii, se stabilește, în termen de maximum 12 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi, un sistem de indicatori statistici de referință pentru învățământul superior, corelat cu sistemele de indicatori statistici de referință la nivel european din domeniu”*, iar la art. 220 alin. (2) se prevede: *„Sistemul de indicatori va fi elaborat de Ministerul Educației și Cercetării, prin consultarea Consiliului Național de Statistică și Prognoză a Învățământului Superior (CNSPIS), a ARACIS, a CNCS, a CNFIS, a CNATDCU și a Autorității Naționale pentru Calificări, și se aprobă prin hotărâre a Guvernului. Raportul anual privind starea învățământului superior se bazează pe indicatorii prevăzuți la alin. (1)”*. Până în prezent nu a fost

emisă o hotărâre a Guvernului. Având în vedere că perioada de timp de 12 luni este cu mult depășită, recomandăm intrarea în legalitate prin redactarea și emiterea acestui act normativ.

La art. 224 alin. (3) este enunțat: „Numărul de burse prevăzute la alin. (1) și alin. (2) se aprobă, anual, prin hotărâre a Guvernului privind cifrele de școlarizare”. Ultimul act normativ care reglementează numărul de burse este Ordinul nr. 3473/2017 privind aprobarea Metodologiei de primire la studii și școlarizare a cetățenilor străini începând cu anul școlar/universitar 2017-2018. Conform LEN, pentru anul în curs ar fi trebuit emisă o hotărâre a Guvernului.

La art. 293 se prevede: „Ocuparea posturilor didactice, evaluarea, motivarea, formarea continuă și concedierea personalului didactic și de cercetare sunt de competența universităților, în baza legislației în vigoare, a metodologiei-cadru stabilite de Ministerul Educației și Cercetării și a Cartei universitare”. Pentru punerea în aplicare a legii a fost emisă Hotărârea nr. 902/2018 pentru aprobarea Metodologiei-cadru privind organizarea și desfășurarea examenului de promovare în cariera didactică, pentru învățământul superior. Drept lacună legislativă identificăm faptul că metodologia-cadru reglementează doar organizarea și desfășurarea examenului de promovare în cariera didactică, dar nu prevede și celelalte componente impuse de art. 293 LEN: evaluarea, motivarea, formarea continuă și concedierea personalului didactic și de cercetare.

La art. 358 se prevede în alin (3): „Metodologia de înființare, organizare, funcționare și finanțare a Muzeului Național al Științei se stabilește prin hotărâre a Guvernului, în termen de maximum 12 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi”. Până în prezent nu a fost emisă o hotărâre a Guvernului în completarea legii.

Paralelisme de reglementare: analiza Legii 288/2004 și a Legii educației naționale nr. 1/2011

Legea nr. 288/2004 este în prezent în vigoare, reglementând organizarea studiilor universitare pe trei cicluri, respectiv studii universitare de licență, studii universitare de masterat și studii universitare de doctorat.

Deși le reglementează *in extenso*, norme similare pot fi identificate și în LEN. Mai mult, ambele legi sunt organice, în temeiul art. 73 alin. (3) lit. n din Constituție, vizând organizarea generală a învățământului.

Paralelismele de reglementare sunt următoarele:

- 1) Art. 1 alin. (1) din Legea nr. 288/2004 este similar în conținut cu art. 137 alin. (5) LEN;
- 2) Art. 1 alin. (4) din Legea nr. 288/2004 este reformulat în art. 138 alin. (4) LEN;
- 3) Art. 4 alin. (1) din Legea nr. 288/2004 este preluat integral într-o prevedere extinsă în art. 150 alin. (1) LEN;
- 4) Art. 4 alin. (2) din Legea nr. 288/2004 a fost preluat în formulare identică și plasat în pct.

19 din Anexa la LEN;

- 5) Art. 4 alin. (3) din Legea nr. 288/2004 este desuet ca exprimare și conținut, prin raportare la art. 150 alin. (2) LEN;
- 6) Art. 4 alin. (7) din Legea nr. 288/2004 este preluat integral în conținutul extins al art. 150 alin. (4) LEN;
- 7) Art. 5 alin. (4) din Legea nr. 288/2004 este desuet, aplicabil fiind în prezent art. 150 alin. (6) LEN;
- 8) Art. 8 din Legea nr. 288/2004 este desuet și inaplicabil, corespondentul său aplicabil în prezent fiind art. 153 LEN;
- 9) Între art. 8 alin. (5) din Legea nr. 288/2004 și art. 156 LEN identificăm paralelism de reglementare;
- 10) Art. 9 alin. (1) din Legea nr. 288/2004, care reglementează organizarea studiilor de masterat, este desuet căci nu se intercorelează cu alte aspecte din legislația învățământului superior intrate în vigoare prin LEN, precum masterul profesional, de cercetare sau didactic. De asemenea, condițiile pentru a ocupa posturi în învățământul preuniversitar și universitar identificabile la art. 9 alin. (5) și (6) din Legea nr. 288/2004 fac obiectul unei reglementări modificate la art. 236 din LEN;
- 11) Art. 10 alin. (1) din Legea nr. 288/2004, privitor la diploma de master, o definește pe aceasta prin corelare cu cunoștințele și competențele generale și de specialitate, precum și abilitățile cognitive specifice. Art. 157 LEN definește diploma de master prin raportare la finalizarea formei de învățământ aferente. Astfel, optica legiuitorului asupra conținutului normativ diferă.
- 12) Art. 11 din Legea nr. 288/2004 este desuet, o reglementare cu conținut îmbogățit existând la art. 155 LEN, care ține cont de dezvoltările ulterioare din domeniu;
- 13) Între art. 12 din Legea nr. 288/2004 și art. 159 alin. (3) LEN este paralelism de reglementare.
- 14) Între art. 13 din Legea nr. 288/2004 și 169 LEN identificăm aceleași aspecte precum cele referitoare la diploma de master (pct. 11 de față), dar aplicate studiilor de doctorat, raportând obținerea diplomei la programul de studii, nu la cunoștințele, competențele și abilitățile aferente;
- 15) Art. 14 din Legea nr. 288/2004 este desuet, reglementarea adecvată și conformă cu restul sistemului legislativ fiind la art. 158 alin. (1) LEN;
- 16) Privitor la sistemul de credite și corelarea acestuia cu sistemele europene de învățământ, art. 15 din Legea nr. 288/2004 este desuet și incomplet, prin comparație cu art. 149 alin. (1), 152 alin. (2) și art. 157 LEN care vizează același conținut normativ, dar cu prevederi

suplimentare și adecvate contextului normativ în vigoare;

17) Art. 16 din Legea nr. 288/2004 este desuet și inaplicabil;

18) Art. 17 din Legea nr. 288/2004 este preluat și detaliat extensiv în art. 176 LEN;

19) Art. 18 alin. (1) din Legea nr. 288/2004 devine totalmente desuet prin intrarea în vigoare a LEN, care reorganizează Consiliul Național al Calificărilor și Formării Profesionale a Adulților (CNCFPA) și a Unității Executive a Consiliului Național al Calificărilor și Formării Profesionale a Adulților în Autoritatea Națională pentru Calificări, conform art. 340 alin. (1). De asemenea, art. 18 alin. (2) din Legea nr. 288/2004 este reformulat în art. 6 alin. (1) LEN. Conținutul art. 18 alin. (3) este plasat în art. 153 alin. (1) prin corelare cu Cadrul Național al Calificărilor;

Articolele și conținutul lor este prezentat comparativ în tabelul *anexă 1 - Analiză comparativă între Legea nr. 288/2004 privind organizarea studiilor universitare și Legea Educației Naționale*.

Concluzii:

Neconcordanțele din reglementare dintre cele două legi provin din faptul că o serie de prevederi se repetă în LEN. Dacă legiuitorul ar fi intenționat ca Legea nr. 288/2004 să reprezinte cadrul de referință pentru organizarea celor trei cicluri de studii, atunci o bună parte din prevederile regăsite în LEN nu ar fi trebuit introduse în conținutul normativ.

De principiu, în elaborarea LEN trebuia să se țină cont de art. 14 alin. (1) din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, care impune ca „reglementările de același nivel și având același obiect se cuprind”, de regulă, într-un singur act normativ.

Mai mult, trebuia avută în vedere evitarea paralelismelor, aspect de tehnică legislativă prezent la art. 16 alin. (1) din Legea nr. 24/2000, conform căruia „(1) În procesul de legiferare este interzisă instituirea aceluiași reglementări în mai multe articole sau alineate din același act normativ ori în două sau mai multe acte normative. Pentru sublinierea unor conexiuni legislative se utilizează norma de trimitere”. După cum sesizăm, numeroase prevederi identice sau cvasi-identice se pot identifica în ambele acte normative, lipsind normele de trimitere.

Inadvertența legislativă decurge din identificarea legii de referință aplicabile, ambele fiind abilitate să reglementeze organizarea învățământului, conform art. 1 din Legea nr. 288/2004, dar și conform art. 1 din LEN.

Se poate aprecia că una dintre legi reprezintă o reglementare derogatorie de la cealaltă, conform art. 15 alin. (3) din Legea nr. 24/2000, „Reglementarea este derogatorie dacă soluțiile legislative referitoare la o situație anume determinată cuprind norme diferite în raport cu reglementarea-cadru în materie, aceasta din urmă păstrându-și caracterul său general obligatoriu pentru toate celelalte cazuri”. Or, după cum am văzut mai sus, e dificil de a aprecia

care este reglementarea-cadru în materie, ambele fiind legi organice. Totuși, fiind emisă ulterior și având domeniul de reglementare care cuprinde întreg sistemul național de învățământ, decurge faptul că LEN reprezintă reglementarea-cadru, Legea nr. 288/2004 fiind specială și derogatorie.

Totuși, pentru evitarea paralelismelor și asanarea legislației (a se vedea art. 17 din Legea nr. 24/2000: „În vederea asanării legislației active, în procesul de elaborare a proiectelor de acte normative se va urmări abrogarea expresă a dispozițiilor legale căzute în desuetudine sau care înregistrează aspecte de contradictorialitate cu reglementarea preconizată”), în eventualitatea elaborării unei noi legi a educației și cercetării, se poate avea în vedere abrogarea expresă a Legii nr. 288/2004 pentru a elimina paralelismul de reglementare, iar normele care sunt considerate relevante și aplicabile să fie încorporate în legea educației.

8. Concluzii și recomandări

Având în vedere întinderea Legii educației naționale nr. 1/2011 ca număr de articole și conținut al reglementării, o primă sugestie de simplificare a LEN este ca, în cazul unei revizuii sau republicări a acesteia, să fie introdus un cuprins cu titlurile și secțiunile legii, indicându-se totodată și articolele aferente.

În aceeași ordine de idei, ținându-se cont de nenumăratele modificări intervenite în conținutul LEN, sugerăm o republicare a acesteia care să cuprindă completările, abrogările, corecturile și orice alt tip de schimbări care au intervenit din anul 2011 până în prezent. În mod ideal s-ar recomanda ca acestea să fie incluse într-o nouă lege a educației.

În vederea simplificării și clarificării legislației din învățământul superior, pentru ca actele normative, în special cele mai relevante, să fie ușor identificabile și aplicabile, sugerăm fie republicări ale actelor normative, fie abrogări și legiferări de alte acte normative. De pildă, se pot avea în vedere: Legea nr. 117/2008 privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 109/2007 pentru modificarea și completarea Legii nr. 200/2004 privind recunoașterea diplomelor și calificărilor profesionale pentru profesiile reglementate din România, dar și Legea nr. 100/2018 pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 54/2017 privind modificarea art. VIII alin. (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 96/2016 pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniile educației, cercetării, formării profesionale și sănătății.

În vederea simplificării reglementării, identificăm redundanța dintre art. 3 LEN, care cuprinde principiile aplicabile învățământului preuniversitar și superior, și art. 118, unde sunt enunțate principiile sistemului național de învățământ superior. Marea majoritate a principiilor se repetă, 12 principii din 14 prevăzute în art. 118 fiind deja prezente și definite în art. 3, lipsind cel de la lit. h) principiul respectării drepturilor și libertăților studenților și ale personalului academic, și cel de la lit. j) principiul libertății de mobilitate națională și internațională a studenților, a cadrelor didactice și a cercetătorilor. În scopul simplificării legislației, considerăm

că nu ar reprezenta niciun impediment eliminarea art. 118 din LEN, iar cele două specifice să fie incluse în art. 3.

Aceste simplificări și sistematizări locale trebuie însoțite de modificări în ce privește conținutul domeniilor analizate, prin raportare la sub-reglementările și supra-reglementările existente care predispun la aplicare deficitară sau neuniformă a legislației, cu efecte asupra funcționării învățământului superior din România.

Ca orice domeniu de o complexitate sporită precum este cel analizat, tendința inflației legislative este justificată imediat prin necesitatea de a adresa problemele curente ale sistemului de învățământ, dar și de a adresa provocările lumii contemporane. Din acest motiv au fost emise de-a lungul timpului o multitudine de acte normative, în special ordine de ministru, ceea ce conduce inevitabil la fragmentare legislativă. Pentru a adresa această problemă a fragmentării într-un context dinamic și complex, sugerăm stabilirea unor domenii modulare principale (de tipul celor prezente în documentul de față drept subcapitole) care să reunească multitudinea de acte normative subsecvente (ordine de ministru, metodologii, instrucțiuni etc.). De pildă, dacă ne raportăm la asigurarea calității (subcapitolul 6.5. din documentul prezent), nu găsim niciun impediment în conturarea unei legi sau a unei hotărâri de guvern care să adune la un loc toate actele normative incidente.

În cazul agreării unei asemenea strategii legislative, se poate avea în vedere o simplificare masivă a LEN, multe dintre prevederile punctuale putând fi plasate în domeniile modulare, ceea ce va avea drept consecință faptul că structura LEN va fi mult mai suplă. În cazul în care o asemenea abordare nu este favorabilă, se poate consolida LEN într-o nouă lege cu un conținut legislativ adăugat, care să includă aspecte și domenii reglementate ulterior, dar se va impune o restructurare a legii, căci adaosul cantitativ poate avea consecințe negative asupra calității conținutului normativ. Oricum, așa cum am subliniat în diverse locuri, sugerăm ca, orice modificări vor fi operate, acestea să urmeze îndeaproape reperele stabilite prin Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative.

Pe cale de recomandare sugerăm o analiză a deciziilor Înaltei Curți de Casație și Justiție, în special cele privind dezlegarea unor chestiuni de drept, în scopul modificării prevederilor din LEN pentru a se asigura uniformitatea aplicării legii și eliminarea divergențelor de interpretare, cât și a clarificării normelor juridice.

De asemenea, se impune o analiză a deciziilor Curții Constituționale și a transpunerii acestora în legislație datorită obligativității impuse prin art. 147 din Constituție.

Nu în ultimul rând, pe parcursul prezentului document am identificat nenumărate incongruențe sau inadvertențe la nivel legislativ, fie că e vorba de redundanțe, lacune, paralelisme de reglementare, formulări sau prevederi desuete etc. și care se impune să fie adresate într-o nouă variantă a LEN adecvată prezentului și care să adreseze aspectele problematice din învățământul superior.

**Anexa 1 - Analiză comparativă între Legea nr. 288/2004
privind organizarea studiilor universitare și Legea
Educației Naționale**

Legea 288/2004	Legea 1/2011
Dispoziții generale Art. 1 (1) Prezenta lege reglementează organizarea studiilor universitare pe trei cicluri, respectiv studii universitare de licență, studii universitare de masterat și studii universitare de doctorat. (2) Fiecare ciclu de studii este delimitat de celelalte prin proceduri distincte de admitere și de absolvire. (3) Durata ciclurilor de studii pe domenii și specializări se stabilește de Ministerul Educației și Cercetării, la propunerea Consiliului Național al Rectorilor, și se aprobă prin hotărâre a Guvernului. (4) Pentru profesiile reglementate în Uniunea Europeană prin norme speciale privind condițiile de studii, se aplică aceste norme. (5) Finanțarea ciclurilor de studii prevăzute la alin. (1) se realizează conform prevederilor Legii învățământului nr. 84/1995, republicată, cu modificările și completările ulterioare.	<i>corespondent parțial</i>: art. 137 alin. (4): Programele de studii universitare sunt grupate pe domenii de studii și organizate pe 3 cicluri de studiu: licență, master, doctorat. <i>fără corespondent</i> <i>fără corespondent</i> art. 138. (4): Pentru profesiile reglementate la nivelul Uniunii Europene, reglementarea națională nu poate contraveni celei europene. <i>fără corespondent</i>
Ciclul I - studii universitare de licență Art. 4. (1) Studiile universitare de licență corespund unui număr cuprins între minimum 180 și maximum 240 de credite de studiu transferabile, conform Sistemului european de credite de studiu transferabile (ECTS). (2) În sensul prezentei legi, creditele de studiu transferabile sunt valori numerice alocate unor unități de cursuri și altor activități didactice. Prin	Art. 150. (1) Acreditarea unui program de studii universitare de licență și stabilirea numărului maxim de studenți care pot fi școlarizați în cadrul programului și căroră li se poate acorda o diplomă de absolvire se realizează prin hotărâre a Guvernului, în urma evaluării externe realizată de către ARACIS sau de către o altă agenție de asigurare a calității, din țară sau din

creditele de studiu transferabile se apreciază, în medie, cantitatea de muncă, sub toate aspectele ei, efectuată de student pentru însușirea unei discipline. (3) La învățământul de zi, durata normală a studiilor universitare de licență este de 3-4 ani și corespunde unui număr de 60 de credite de studiu transferabile pentru un an de studiu. Durata studiilor de licență pentru învățământul tehnic este de 4 ani. (4) La învățământul seral, durata studiilor pentru obținerea numărului de credite de studiu transferabile, necesare absolvirii, este mai mare cu un an față de cea de la învățământul de zi în domeniul respectiv. (5) Durata studiilor pentru obținerea creditelor de studiu transferabile la învățământul cu frecvență redusă și la distanță se reglementează prin hotărâre a Guvernului. (6) Studiile universitare de licență asigură un nivel de calificare adecvat exercitării unei profesii în vederea inserției pe piața forței de muncă, prin cunoștințe generale și de specialitate corespunzătoare. (7) În cadrul studiilor universitare de licență este obligatorie efectuarea unor stagii de practică.	străinătate, înregistrată în Registrul European pentru Asigurarea Calității în Învățământul Superior (EQAR). Studiile universitare de licență corespund unui număr cuprins între minimum 180 și maximum 240 de credite de studii transferabile, conform ECTS/SECT, și se finalizează prin nivelul 6 din EQF/CEC. Punctul 19 din Anexă: Creditele de studii transferabile sunt valori numerice alocate unor unități de cursuri și altor activități didactice. Prin creditele de studii transferabile se apreciază, în medie, cantitatea de muncă, sub toate aspectele ei, efectuată de student pentru însușirea cunoștințelor și competențelor specifice unei discipline. (2) La învățământul cu frecvență, durata specifică a studiilor universitare de licență este, după caz, de 3-4 ani și corespunde unui număr de minimum 60 de credite de studii transferabile pentru un an de studii. Durata studiilor de licență pentru învățământul universitar din domeniile științe ingineresti, științe juridice și teologie pastorală este de 4 ani. <i>fără corespondent</i> <i>fără corespondent</i> <i>fără corespondent</i> (4) În cadrul studiilor universitare de licență este obligatorie efectuarea unor stagii de practică. Universitățile au obligația de a asigura un minim de 30% din locurile de practică necesare, dintre care cel puțin 50% în afara universităților.
Art. 5 (1) Studiile universitare de licență oferă cunoștințe și competențe largi, pe domenii de studii. (2) Absolvenții cu diplomă ai studiilor universitare de licență își pot exercita profesia, conform competențelor și drepturilor corespunzătoare diplomei dobândite, sau pot continua studiile universitare prin masterat.	<i>fără corespondent</i> <i>fără corespondent</i> <i>fără corespondent</i> Art. 150 alin. (6): Senatul universitar poate înființa duble specializări. Procedura de autorizare și acreditare a acestor specializări este cea prevăzută de lege.

(3) Ministerul Educației și Cercetării actualizează periodic, la propunerea Consiliului Național al Rectoților, lista domeniilor și specializărilor de licență, care se aprobă prin hotărâre a Guvernului. (4) Universitățile pot organiza, cu finanțare din resurse proprii, și studii în alte specializări decât cele prevăzute la alin. (3), cu respectarea procedurilor de autorizare și acreditare.	
Art. 6 (1) Diploma acordată după finalizarea studiilor universitare de licență atestă că titularul acesteia a dobândit cunoștințe și competențe generale și de specialitate, precum și abilități cognitive specifice profesiei. (2) Cunoștințele generale permit abordările științifice ale domeniului de specialitate, care să asigure înțelegerea, inovarea și crearea de cunoștințe noi, precum și comunicarea efectivă orală și scrisă în domeniul de specialitate și în contexte culturale diverse. (3) Cunoștințele de specialitate se referă la procesele de cunoaștere, reproducere și înțelegere specifice domeniului de studiu considerat ca un tot, a modului de stabilire de relații cu cunoașterea din alte discipline și arii profesionale, familiarizarea cu cele mai recente dezvoltări ale cunoașterii și ale aplicațiilor profesionale din domeniu, precum și înțelegerea și aplicarea principiilor și metodelor fundamentale de investigare specifice. (4) Competențele generale se referă la: a) culegerea, analiza și interpretarea de date și de informații din punct de vedere cantitativ și calitativ, din diverse surse alternative, respectiv din contexte profesionale reale și din literatura în domeniu, pentru formularea de argumente, decizii și demersuri concrete; b) utilizarea unor moduri diverse de comunicare scrisă și orală, inclusiv într-o limbă străină; c) utilizarea tehnologiilor informatice; d) asumarea responsabilității de a elabora un program personal de autoperfecționare;	<i>fără corespondent</i> <i>fără corespondent</i> <i>fără corespondent</i> <i>fără corespondent</i>

e) conceperea și conducerea proceselor specifice domeniului. (5) Abilitățile cognitive specifice presupun: a) aplicarea conceptelor, teoriilor și metodelor de investigare fundamentale din domeniul de studiu, pentru formularea de proiecte și demersuri profesionale; b) capacitatea de sintetizare și interpretare a unui set de informații, de rezolvare a unor probleme de bază și de evaluare a concluziilor posibile; c) analiza independentă a unor probleme și capacitatea de a comunica și a demonstra soluțiile alese; d) capacitatea de a evalua probleme complexe și de a comunica în mod demonstrativ rezultatele evaluării proprii; e) inițiativă în analiza și rezolvarea de probleme. (6) Competențele de specialitate se stabilesc prin reglementări proprii fiecărui domeniu.	
Art. 7 (1) Studiile universitare de licență pot fi continuate prin studii universitare de masterat. (2) În anumite domenii și specializări la care studiile universitare de licență nu sunt continuate de studii universitare de masterat, absolvenții pot opta, în condițiile stabilite de universități, pentru studii universitare de masterat organizate în alte domenii.	<i>fără corespondent</i> <i>fără corespondent</i>
Ciclul II - studii universitare de masterat Art.8. (1) Studiile universitare de masterat corespund unui număr de credite de studiu transferabile cuprins, de regulă, între 90 și 120. Prin excepție, în funcție de durata studiilor universitare de licență, limita inferioară poate fi de 60 de credite de studiu transferabile. (2) La învățământul de zi, durata normală a studiilor universitare de masterat este de 1-2 ani și corespunde unui număr de 60 de credite de studiu transferabile pentru un an de studiu.	Art.153. (1)Programele de studii universitare de master reprezintă al II-lea ciclu de studii universitare și se finalizează prin nivelul 7 din EQF/CEC și din Cadrul Național al Calificărilor. Acestea au o durată normală de 1-2 ani și corespund unui număr minim de credite de studii transferabile, cuprins între 60 și 120. Pentru profesii reglementate prin norme, recomandări sau bune practici europene, ciclul I și ciclul II de studii universitare pot fi oferite comasat, într-un program unitar de studii universitare cu o durată cuprinsă

(3) Durata totală cumulată a ciclului I - studii universitare de licență și a ciclului II - studii universitare de masterat trebuie să corespundă obținerii a cel puțin 300 de credite de studiu transferabile. (4) Pentru profesii reglementate prin norme ori recomandări sau bune practici europene, ciclul I și ciclul II pot fi oferite comasat într-un program unitar de studii universitare cu o durată cuprinsă între 5 și 6 ani, la învățământul de zi, în condițiile art. 1 alin. (3), diplomele obținute fiind echivalente titlului de master. (5) Admiterea în ciclul de studii universitare de masterat este condiționată de obținerea diplomei acordate după finalizarea studiilor universitare de licență.	între 5 și 6 ani, la învățământul cu frecvență, în condițiile prezentei legi, diplomele obținute fiind echivalente diplomei de master. (2) Diploma de absolvire sau de licență a absolvenților învățământului superior de lungă durată din perioada anterioară aplicării celor trei cicluri tip Bologna este echivalentă cu diploma de studii universitare de master în specialitate. Art. 156. Pot candida la programe de studii universitare de master absolvenții cu diplomă de licență sau echivalentă.
Art.9. (1) Studiile universitare de masterat se organizează, de regulă, la învățământul de zi. (2) Studiile universitare de masterat asigură aprofundarea în domeniul studiilor de licență sau într-un domeniu apropiat, dezvoltarea capacităților de cercetare științifică și constituie o bază pregătitoare obligatorie pentru studiile doctorale. (3) Studiile universitare de masterat efectuate în alte domenii decât cele prevăzute la alin. (2) asigură obținerea de competențe complementare. (4) Studiile universitare de masterat se pot organiza și cu frecvență redusă sau la distanță. Durata studiilor pentru obținerea creditelor de studiu transferabile la învățământul cu frecvență redusă și la distanță se reglementează prin hotărâre a Guvernului. (5) Absolvenții cu diplomă acordată după finalizarea studiilor universitare de licență, cu sau fără diplomă de masterat, pot ocupa posturi didactice în învățământul primar și gimnazial, cu condiția parcurgerii unui modul de pregătire psihopedagogică care să corespundă unui număr de minimum 30 de credite de studiu transferabile.	Art.154 (1) Programele de studii universitare de master pot fi: a) master profesional, orientat preponderent spre formarea competențelor profesionale; b) master de cercetare, orientat preponderent spre formarea competențelor de cercetare științifică. Învățarea realizată în cadrul masterului de cercetare poate fi echivalată cu primul an de studiu din cadrul programelor de studii universitare de doctorat. Masterul de cercetare este exclusiv la forma de învățământ cu frecvență și poate fi organizat în cadrul școlilor doctorale; c) master didactic, organizat exclusiv la forma de învățământ cu frecvență. (2) Pot organiza programe de studii universitare de master într-un domeniu acele instituții de învățământ superior care sunt acreditate sau autorizate provizoriu în acest scop. Art. 236 (1) Formarea inițială pentru ocuparea funcțiilor didactice din învățământul preuniversitar cuprinde:

(6) Absolvenții cu diplomă de masterat pot ocupa posturi didactice în învățământul liceal sau universitar, cu condiția realizării unei pregătiri psihopedagogice care să corespundă unui număr de minimum 60 de credite de studiu transferabile obținute în cadrul ciclurilor I și II.	a) formarea inițială, teoretică, în specialitate, realizată prin universități, în cadrul unor programe acreditate potrivit legii; b) finalizarea masterului didactic cu durată de 2 ani sau pregătirea în cadrul programelor de formare psihopedagogică de nivel I și II realizată prin departamentele de specialitate din cadrul instituțiilor de învățământ superior; c) stagiul practic cu durată de un an școlar, realizat într-o unitate de învățământ, de regulă sub coordonarea unui profesor mentor. (2) Prin excepție de la prevederile alin. (1), formarea personalului din educația antepreșcolară pentru funcția de educator-puericultor, a celui din învățământul preșcolar și primar pentru funcțiile de educatoare/educator și învățătoare/învățător se realizează prin liceele pedagogice, iar a maiștrilor-instructori și a antrenorilor prin unități de învățământ terțiar nonuniversitar. (3) Pentru a obține altă specializare, absolvenții studiilor de licență pot urma un modul de minimum 90 de credite transferabile care atestă obținerea de competențe de predare a unei discipline din domeniul fundamental aferent domeniului de specializare înscris pe diploma de licență. Acest modul poate fi urmat în paralel cu masterul didactic sau după finalizarea acestuia.
Art.10. (1) Diplomele de master atestă că titularii acestora au dobândit cunoștințe și competențe generale și de specialitate, precum și abilități cognitive specifice. (2) Cunoștințele generale se referă la: a) familiarizarea cu cele mai noi și avansate dezvoltări ale cunoașterii în domeniu; b) abilități superioare de cercetare independentă; c) capacitatea de a aplica teoria în situații noi și care nu au putut fi prevăzute. (3) Cunoștințele de specialitate se referă la: a) acumularea unei cantități substanțiale de cunoștințe noi;	Art.157. Diploma conferită după promovarea unui program de studii universitare de master și susținerea cu succes a lucrării de disertație se numește diplomă de master și cuprinde toate informațiile necesare pentru a descrie programul de studii absolvit, inclusiv forma de învățământ. Aceasta este însoțită de suplimentul la diplomă care se eliberează gratuit, în limba română și o limbă de circulație internațională.

b) identificarea, abordarea și soluționarea de probleme cognitive și profesionale noi;

c) compararea cunoștințelor noi cu cele tradiționale și capacitatea de a stabili relații între acestea, în vederea sesizării direcțiilor noi de creștere a cunoașterii și de dezvoltare a profesiei.

(4) Competențele generale se referă la:

a) aplicarea creativă a tehnicilor de cercetare și rezolvare de probleme;

b) elaborarea de studii și rapoarte publicabile sau aplicabile profesional;

c) capacitatea de a conduce grupuri de lucru și de a comunica în contexte dintre cele mai diverse;

d) capacitatea de a acționa independent și creativ în abordarea și soluționarea problemelor, de a evalua obiectiv și constructiv stări critice, de a rezolva creativ probleme și de a comunica rezultate în mod demonstrativ;

e) abilități de conducător și angajare clară pe calea propriei dezvoltări profesionale.

(5) Abilitățile cognitive specifice presupun:

a) evaluarea critică a rezultatelor unor noi cercetări;

b) formularea de alternative interpretative și demonstrarea relevanței acestora;

c) aplicarea creativă a metodelor de cercetare;

d) conceperea și conducerea proceselor specifice domeniului.

(6) Competențele de specialitate se stabilesc prin reglementări proprii fiecărui domeniu.

Art.11. (1) Instituțiile de învățământ superior sunt autonome și răspund pentru proiectarea, aplicarea și dezvoltarea de specializări și programe de studii corespunzătoare.

(2) Numărul de locuri finanțate anual de la bugetul de stat în condițiile art. 1 alin. (5) reprezintă minimum 50% din numărul de absolvenți cu diplomă acordată după finalizarea studiilor universitare de licență.

Art.155. (1) Acreditarea pentru o universitate a unui domeniu de studii universitare de master, împreună cu stabilirea numărului maxim al studenților care pot fi școlarizați și cărora li se poate acorda o diplomă de absolvire se realizează prin hotărâre a Guvernului, în urma evaluării externe realizate de către ARACIS sau de către o altă agenție de asigurare a calității,

(3) Instituțiile de învățământ superior pot iniția și dezvolta programe de studii universitare de masterat la solicitarea instituțiilor publice sau a altor factori interesați, cu asigurarea finanțării corespunzătoare de către aceștia.	din țară sau străinătate, înregistrată în Registrul European pentru Asigurarea Calității în învățământul Superior, denumit în continuare EQAR. (2) În cadrul domeniului acreditat sau autorizat provizoriu pentru studii universitare de master, programele de studii promovate sunt stabilite anual de către senatul universitar și comunicate Ministerului Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului până la data de 1 februarie a fiecărui an, pentru a fi publicate centralizat. (3) Instituțiile de învățământ superior pot stabili parteneriate cu operatori economici, asociații profesionale și/sau instituții publice pentru dezvoltarea unor programe de studii universitare de master care să răspundă cerințelor pieței muncii. (4) Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului alocă pentru studiile universitare de master la forma de învățământ cu frecvență un număr de granturi de studii finanțate de la buget, pentru universitățile de stat.
Ciclul III - studii universitare de doctorat Art. 12. Studiile universitare de doctorat au, de regulă, o durată de 3 ani. În situații speciale, când tematica abordată necesită o perioadă mai mare de studiu sau experimentare, durata poate fi prelungită cu 1-2 ani, cu aprobarea senatului universitar, la propunerea conducătorului de doctorat. Susținerea tezei de doctorat se poate face în termen de maximum 3 ani de la terminarea studiilor universitare de doctorat.	Art. 159. (3) Durata programului de studii universitare de doctorat este, de regulă, de 3 ani. În situații speciale, durata programului de studii universitare de doctorat poate fi prelungită cu 1-2 ani, cu aprobarea senatului universitar, la propunerea conducătorului de doctorat și în limita fondurilor disponibile.
Art. 13. (1) Diploma de doctor atestă că titularul acesteia a dobândit cunoștințe și competențe generale și de specialitate, precum și abilități cognitive specifice. (2) Cunoștințele generale se referă la acumularea, interpretarea și dezvoltarea cunoașterii de vârf din domeniul de doctorat. (3) Competențele generale se referă la: a) dezvoltarea tehnicilor de cercetare și aplicarea lor în contexte diverse și specifice;	Art. 169. (1) Diploma conferită după promovarea unui program de studii universitare de doctorat se numește diplomă de doctor. În diploma care certifică obținerea și deținerea titlului de doctor se menționează, în mod expres, domeniul disciplinar sau interdisciplinar al doctoratului pentru doctoratul științific; în cea care certifică obținerea și deținerea titlului de doctor într-un domeniu profesional se menționează, în mod expres, domeniul profesional al doctoratului.

b) construcție teoretică și aplicare profesională; c) construcții discursive de tip academic pentru publicații de prestigiu în domeniu și de tipul cunoașterii comune pentru comunicare publică; d) asumarea responsabilității de a elabora un program de cercetare, spirit critic, creativitate, inventivitate. (4) Abilitățile cognitive specifice presupun: identificarea de probleme noi și abordarea lor prin cercetare, imaginație creativă și combinativă, analiză critică și interpretativă	(2) În urma finalizării studiilor universitare de doctorat științific, se conferă de către IOSUD diploma și titlul de doctor în științe, corespunzându-i acronimul Dr. (3) În urma finalizării studiilor universitare de doctorat profesional, se conferă de către IOSUD diploma și titlul de doctor într-un domeniu profesional, corespunzându-i acronimul Dr. P.
Art. 14. Reglementările specifice organizării studiilor universitare de doctorat se elaborează de Ministerul Educației și Cercetării și se supun spre aprobare Guvernului.	Art. 158. (1) (1) Studiile universitare de doctorat reprezintă al III-lea ciclu de studii universitare și permit dobândirea unei calificări de nivelul 8 din EQF/CEC și din Cadrul Național al Calificărilor. Acestea se desfășoară pe baza unui cod al studiilor universitare de doctorat, aprobat prin hotărâre a Guvernului.
Corelarea sistemului de învățământ din România cu sistemele europene de învățământ Art.15. (1) Aplicarea în toate universitățile a Sistemului european de credite de studiu transferabile (ECTS) este obligatorie. (2) Începând cu anul universitar 2005-2006, universitățile eliberează gratuit, inclusiv într-o limbă de largă circulație, fiecărui absolvent, Suplimentul la diplomă, al cărui conținut este în conformitate cu normele europene. (3) Pentru programele de studii integrate, oferite de două sau de mai multe universități, care conduc la obținerea de diplome comune, Ministerul Educației și Cercetării elaborează și supune spre aprobare Guvernului metodologia-cadru pentru aplicarea acestei prevederi, în conformitate cu reglementările legale.	Art.149(1): Numărul creditelor de studii transferabile constituie elementul de referință pe care universitățile îl pot utiliza în recunoașterea unor studii sau perioade de studii universitare legale efectuate anterior în același domeniu fundamental în scopul echivalării și transferării creditelor de studiu transferabile și a eventualei continuări a studiilor dintr-un program de studii. Art. 152(2): Pe diploma de licență, pe diploma de inginer sau, după caz, pe diploma de urbanist se menționează toate informațiile necesare pentru a descrie programul de studii absolvit, inclusiv forma de învățământ urmată și titlul obținut. Diploma de licență, diploma de inginer, respectiv diploma de urbanist sunt însoțite de suplimentul la diplomă și se eliberează, gratuit, în limba română și într-o limbă de circulație internațională. Art. 157: Diploma conferită după promovarea unui program de studii universitare de master și susținerea cu succes a lucrării de disertație se numește diplomă de master și cuprinde toate informațiile necesare pentru a descrie programul de studii absolvit, inclusiv forma de învățământ. Aceasta este însoțită de suplimentul la diplomă care se eliberează gratuit, în limba română și o limbă de circulație internațională.

Capitolul VI Dispozitii tranzitorii si finale Art 16. (1) Învățământul superior de scurtă durată, care se desfășoară în prezent în colegiile universitare existente la data publicării prezentei legi, intră în lichidare sau se reorganizează în studii universitare de licență, în domeniile existente sau apropiate. (2) Absolvenții cu diplomă de învățământ superior de scurtă durată pot continua studiile pentru a obține licența în cadrul ciclului I - studii universitare de licență. (3) Instituțiile de învățământ superior stabilesc modul de obținere a creditelor de studiu transferabile, pe baza cărora se admite înscrierea la examenul de licență a absolvenților învățământului superior de scurtă durată.	<i>Fără corespondent în LEN</i> Nu este acoperit de LEN (întrucât Legea 288/2004 a dus la lichidarea învățământului superior de scurtă durată)
Art.17. Organizarea programelor de studii în instituțiile de învățământ superior care pregătesc specialiști în domeniul apărării, ordinii publice și siguranței naționale se stabilește prin hotărâre a Guvernului.	(1)Învățământul superior militar, de informații, de ordine publică și de securitate națională este învățământ de stat, parte integrantă a sistemului național de învățământ, și cuprinde: învățământ universitar pentru formarea ofițerilor, ofițerilor de poliție și a altor specialiști, precum și învățământ postuniversitar. (2)Instituțiile de învățământ superior militar, de informații, de ordine publică și de securitate națională din cadrul sistemului național de învățământ, precum și specializările/programele de studii din cadrul acestora se supun reglementărilor referitoare la asigurarea calității, inclusiv celor legate de

	autorizare și acreditare, în aceleași condiții cu instituțiile de învățământ superior civil. (3) Structura organizatorică, oferta de școlarizare care conține profilurile, programele de studii, cifrele anuale de școlarizare, criteriile de selecționare a candidaților pentru învățământul superior militar, de informații, de ordine publică și de securitate națională se stabilesc, după caz, de Ministerul Apărării Naționale, Ministerul Administrației și Internelor, Ministerul Justiției, Serviciul Român de Informații și alte instituții cu atribuții în domeniile apărării, informațiilor, ordinii publice și securității naționale, potrivit specificului fiecărei arme, specializări, nivel și formă de organizare a învățământului, în condițiile legii. (4) Formele de organizare a învățământului, admiterea la studii, derularea programelor de studii, finalizarea studiilor, autorizarea și acreditarea instituțiilor de învățământ, în învățământul superior militar, de informații, de ordine publică și de securitate națională, se supun procedurilor și condițiilor aplicabile instituțiilor de învățământ superior civil. (5) Pentru învățământul superior militar, de informații, de ordine publică și de securitate națională, după caz, Ministerul Apărării Naționale, Ministerul Administrației și Internelor, Ministerul Justiției, Serviciul Român de Informații și alte instituții cu atribuții în domeniile apărării, informațiilor, ordinii publice și securității naționale pot emite ordine, regulamente și instrucțiuni proprii, în condițiile legii.
Art.18.(1) Ministerul Educației și Cercetării și Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei stabilesc, având în vedere prevederile prezentei legi, corespondența dintre calificările universitare și clasificarea ocupațiilor, precum și modificările necesare în sistemul de salarizare, în condițiile legii. (2) Diplomele absolvenților de învățământ superior sunt recunoscute și oferă drepturi în condițiile stabilite de legislația în vigoare la data obținerii actului de finalizare a studiilor.	Art.340. (1) Se înființează Autoritatea Națională pentru Calificări prin reorganizarea Consiliului Național al Calificărilor și Formării Profesionale a Adulților (CNCFP) și a Unității Executive a Consiliului Național al Calificărilor și Formării Profesionale a Adulților. Art. 6. (1) În România sunt valabile numai diplomele recunoscute de statul român, conform legislației în vigoare.

(3) Diplomele absolvenților de învățământ superior cu durata de 5-6 ani sunt de drept echivalente cu diplomele de master. (4) Diplomele acordate după finalizarea studiilor universitare de licență, de masterat și de doctorat asigură accesul la profesii și ocupații diferite, care vor fi stabilite prin lege.	Art.153(1): (1)Programele de studii universitare de master reprezintă al II-lea ciclu de studii universitare și se finalizează prin nivelul 7 din EQF/CEC și din Cadrul Național al Calificărilor. Acestea au o durată normală de 1-2 ani și corespund unui număr minim de credite de studii transferabile, cuprins între 60 și 120. Pentru profesii reglementate prin norme, recomandări sau bune practici europene, ciclul I și ciclul II de studii universitare pot fi oferite comasat, într-un program unitar de studii universitare cu o durată cuprinsă între 5 și 6 ani, la învățământul cu frecvență, în condițiile prezentei legi, diplomele obținute fiind echivalente diplomei de master.
Art.19. Prevederile prezentei legi se aplică învățământului superior public și privat, acreditat și autorizat provizoriu, care funcționează în condițiile legii, începând cu anul universitar 2005-2006, pentru studenții admiși în anul I, cu excepția prevăzută la art. 1 alin. (4).	N/A
Art.20. Pe data intrării în vigoare a prezentei legi se abrogă prevederile art. 57, art. 60 alin. (2), art. 62-65, art. 72 alin. (4)-(6) și ale art. 73 alin. (1) din Legea învățământului nr. 84/1995, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 606 din 10 decembrie 1999, cu modificările și completările ulterioare.	N/A

Anexă 2 - Inventarul legislației în învățământul universitar (prezentare schematică)

Anexa 3 - Inventarul legislației în învățământul universitar (enumerare)

1. Legislația primară

- 1.1. Acte normative care reglementează **în mod direct** aspecte privind învățământul superior:
Legea nr. 288/2004 privind organizarea studiilor universitare, modificată succesiv prin OUG 78/2005, Legea 49/2013, OUG 96/2016, OUG 9/2018; Legea nr. 200/2004 privind recunoașterea diplomelor și calificărilor profesionale pentru profesiile reglementate din România; Legea 258/2007 privind practica elevilor și studenților; Ordonanța nr. 27/2014 privind finanțarea instituțiilor de învățământ superior militar, de informații, de ordine publică și de securitate națională; Legea 269/2004 privind acordarea unui ajutor financiar în vederea stimulării achiziționării de calculatoare; Legea 206/2004 privind buna conduită în cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și inovare; Ordonanța nr. 57/2002 privind cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică .
- 1.2. Acte normative care reglementează o serie de aspecte incidente **în mod indirect** învățământului superior:
Legea 335/2013 privind efectuarea stagiului pentru absolvenții de învățământ superior; Ordonanța nr. 42/2015 privind dreptul absolvenților de a beneficia de acte de studii recunoscute la finalizarea unor studii neautorizate și sancționarea instituțiilor de învățământ care școlarizează fără autorizare; Legea 72/ 2007 privind stimularea încadrării în muncă a elevilor și studenților; Ordonanța nr. 9/2018 privind modificarea și completarea unor acte normative în domeniul educației; Legea nr. 235/2010 pentru acordarea bursei de merit olimpic internațional elevilor premiați la olimpiadele școlare internaționale; Legea 376/2004 privind bursele private; Legea consorțiilor universitare nr. 287/2004; Ordonanța de urgență nr. 127/2000 privind organizarea doctoratului și a studiilor avansate academice în cadrul Academiei Române; Legea bibliotecilor nr. 334/2002; Legea 182/2005 privind protejarea patrimoniului cultural național mobil; Legea nr. 111/1995 privind depozitul legal de documente; Legea nr. 95/2018 privind adoptarea unor măsuri în domeniul finanțării învățământului; Ordonanța nr. 62/1999 privind înființarea Centrului de Management pentru Finanțarea Învățământului Superior și a Cercetării Științifice Universitar; Legea nr. 299/2007 privind sprijinul acordat românilor de pretutindeni; Legea 319/2003 privind Statutul personalului de cercetare-dezvoltare; Legea nr. 117/2008 privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 109/2007 pentru modificarea și completarea Legii nr. 200/2004 privind recunoașterea diplomelor și calificărilor profesionale pentru profesiile reglementate din România; Ordonanța Guvernului nr. 129/2000 privind formarea profesională a adulților.
- 1.3. Acte normative care aduc **modificări și completări** Legii Educației Naționale:
Legea 104/2019 pentru modificarea și completarea art. 223 din Legea educației naționale nr. 1/2011; OUG nr. 96/2016 pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniile educației, cercetării, formării profesionale și sănătății, modificată prin OUG 54/2017, aprobată prin Legea 100/2018; Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 75/2005 privind asigurarea calității educației, aprobată prin Legea 87/2006; Ordonanța de

urgență a Guvernului nr. 2/2017 privind unele măsuri fiscal-bugetare, precum și modificarea și completarea unor acte normative, aprobată prin Legea nr. 137/2017; Legea 48/2019 pentru modificarea și completarea Legii educației naționale nr. 1/2011; Legea nr. 201/2018 pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul educației; OUG 114/2018, modificat succesiv prin OUG 43/2019 și OUG 1/2020.

2. Legislația secundară

Hotărârea nr. 801/2004 privind organizarea și funcționarea caselor de cultură ale studenților și a Complexului Cultural Sportiv Studentesc Tei; Hotărârea nr. 365/2014 privind înființarea Casei de Cultură a Studenților din municipiul Suceava; Hotărârea 260/2019 privind aprobarea cifrelor de școlarizare pentru învățământul preuniversitar de stat și pentru învățământul superior de stat în anul școlar/universitar 2019-2020; Hotărârea 326/2019 privind aprobarea Nomenclatorului domeniilor și al specializărilor/programelor de studii universitare și a structurii instituțiilor de învățământ superior pentru anul universitar 2019-2020; Hotărârea 318/2019 privind domeniile și programele de studii universitare de master acreditate și numărul maxim de studenți ce pot fi școlarizați în anul universitar 2019-2020; Hotărârea nr. 728/2016 privind aprobarea conținutului și formatului actelor de studii care vor fi eliberate absolvenților ciclului II - studii universitare de masterat și absolvenților ciclului I și ciclului II de studii universitare oferite comasat; Hotărârea nr. 49/1999 privind înființarea Centrului Național de Recunoaștere și Echivalare a Diplomelor; Hotărârea nr. 918/2013 privind aprobarea Cadrului național al calificărilor; Hotărârea nr. 917/2018 privind aprobarea registrului național al calificărilor profesionale din România; Hotărârea 607/2014 privind aprobarea conținutului și formatului actelor de studii care vor fi eliberate absolvenților ciclului I - studii universitare de licență; Hotărârea nr. 404/2006 privind organizarea și desfășurarea studiilor universitare de masterat; Hotărârea nr. 681/2011 privind aprobarea Codului studiilor universitare de doctorat; Hotărârea nr. 469/2015 pentru aprobarea criteriilor minime obligatorii de autorizare și acreditare pentru programele de studii universitare de Medicină, Medicină dentară, Farmacie, Asistență medicală generală, Moașe, Medicină veterinară, Arhitectură; Hotărârea nr. 294/2007 privind organizarea și funcționarea Academiei de Poliție "Alexandru Ioan Cuza" din cadrul Ministerului Administrației și Internelor; Hotărârea nr. 190/1991 privind transformarea școlilor militare de ofițeri în institute militare de învățământ; Hotărârea nr. 206/1995 privind reorganizarea Institutului Superior de Informații în Institutul Național de Informații, în subordinea Serviciului Român de Informații; Hotărârea nr. 1027/2003 privind schimbarea denumirii Academiei de Înalte Studii Militare în Universitatea Națională de Apărare și unele măsuri referitoare la organizarea și funcționarea acesteia; Hotărârea nr. 789/2011 privind aprobarea Metodologiei de evaluare în scopul clasificării universităților și ierarhizării programelor de studii; HG nr. 288/1993 privind școlarizarea în România a cetățenilor din alte țări; Hotărârea 915/2017 privind modificarea anexei la Hotărârea Guvernului nr. 1418/2006 pentru aprobarea Metodologiei de evaluare externă, a standardelor, a standardelor de referință și a listei indicatorilor de performanță a Agenției Române de

Asigurare a Calității în Învățământul Superior; Hotărârea nr. 1402/2009 privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției de Credite și Burse de Studii; Hotărârea nr. 42/2017 norme metodologice acordare facilități transport intern elevi și studenți; Hotărârea nr. 24/2020 privind organizarea și funcționarea Ministerului Educației Naționale; Hotărârea nr. 1239/1996 privind înființarea, organizarea și funcționarea Federației Sportului Școlar și Universitar; Hotărârea nr. 260/2019 privind aprobarea cifrelor de școlarizare pentru învățământul preuniversitar de stat și pentru învățământul superior de stat în anul școlar/universitar 2019-2020; Hotărârea nr. 100/2011 privind acordarea unor măsuri de sprijin pentru familiile persoanelor decedate în accidentul de la Exploatarea Minieră Uricani, județul Hunedoara; Hotărârea nr. 1467/2008 privind acordarea unor măsuri de sprijin familiilor afectate de explozia care a avut loc în data de 15 noiembrie 2008 la Exploatarea Minieră Petrița, județul Hunedoara; HG 780/2015 pentru aprobarea Strategiei naționale privind imigrația pentru perioada 2015-2018; HG nr. 844/2008 privind stabilirea cuantumului burselor pentru elevii, studenții, masteranzii, doctoranzii, medicii aflați la specializare și cursanții aflați la stagii de specializare/perfecționare postuniversitară din Republica Moldova, Ucraina, pentru cei de origine etnică română din afara granițelor țării, pentru cetățenii români cu domiciliul în străinătate, precum și pentru cetățenii străini, bursieri ai statului român, care studiază în instituții și unități de învățământ de stat din România; Hotărârea nr. 405/2017 privind aprobarea Strategiei naționale pentru românii de pretutindeni pentru perioada 2017-2021; Hotărâre 883/2018 privind modificarea și completarea Metodologiei-cadru de concurs pentru ocuparea posturilor didactice și de cercetare vacante din învățământul superior, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 457/2011; Hotărâre 902/2018 pentru aprobarea Metodologiei-cadru privind organizarea și desfășurarea examenului de promovare în cariera didactică, pentru învățământul superior; Hotărârea nr. 1282/2007 pentru aprobarea normelor privind recunoașterea diplomelor, certificatelor și titlurilor de medic, de medic dentist, de farmacist, de asistent medical generalist și de moașă, eliberate de un stat membru al Uniunii Europene, de un stat aparținând Spațiului Economic European sau de Confederația Elvețiană; Hotărârea nr. 931/2010 privind desemnarea coordonatorilor sistemului de informare al pieței interne - IMI și pentru aprobarea normelor și procedurilor de cooperare administrativă prin intermediul IMI; Hotărârea nr. 556/2011 privind organizarea și funcționarea Autorității Naționale pentru Calificări; Hotărârea nr. 918/2013 privind aprobarea Cadrelor naționale al calificărilor, cu modificări și completări; Hotărârea nr. 598/2017 pentru aprobarea Metodologiei de acreditare, evaluare periodică, organizare și funcționare a centrelor comunitare de învățare permanentă; HG nr. 453 din 4 mai 2011 privind implementarea Programului de schimburi pentru studii universitare în Europa Centrală (CEEPUS III); Hotărârea nr. 1294/2004 privind aprobarea Normelor metodologice pentru aplicarea Legii nr. 269/2004 privind acordarea unui ajutor financiar în vederea stimulării achiziționării de calculatoare; Hotărârea nr. 1424/2006 pentru aprobarea metodologiei-cadru de organizare a programelor de studii integrate, oferite de două sau mai multe universități, care conduc la obținerea de diplome comune.

3. Legislația terțiară

Ordinul nr. 6125/2016 privind aprobarea Metodologiei-cadru de organizare și desfășurare a examenelor de licență/diplomă și disertație; Ordinul nr. 4945/2012 privind domeniile și programele de studii universitare de masterat evaluate de Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior organizate în cadrul instituțiilor de învățământ superior; modificat prin Ordin nr. 5823/2012; Ordinul nr. 5376/2017 privind aprobarea domeniilor și specializărilor/programelor de studii universitare corelate cu sectoarele economice cu potențial de creștere în România; Ordinul nr. 5800 privind înregistrarea instituțiilor de învățământ superior acreditate din România în Sistemul de informare al pieței interne - IMI; Ordinul nr. 6251/2012 pentru aprobarea Regulamentului-cadru privind organizarea, desfășurarea și normarea activităților didactice la formele de învățământ la distanță și cu frecvență redusă la nivelul învățământului superior; Ordinul nr. 4945/2012 privind domeniile și programele de studii universitare de masterat evaluate de Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior organizate în cadrul instituțiilor de învățământ superior; Ordinul 5272/2015 privind aprobarea Procedurii de aprobare a necesarului de formulare tipizate care atestă finalizarea studiilor; Ordinul 657/2014 pentru aprobarea Regulamentului privind regimul actelor de studii în sistemul de învățământ superior; Ordinul 5140/2019 pentru aprobarea Metodologiei privind mobilitatea academică a studenților; Ordinul nr. 6125/2016 privind aprobarea Metodologiei-cadru de organizare și desfășurare a examenelor de licență/diplomă și disertație; Ordinul 6121/2016 privind aprobarea Metodologiei de recunoaștere a actelor de studii de nivel licență, master sau postuniversitar eliberate de instituțiile acreditate de învățământ superior din străinătate; Ordinul nr. 5923/2016 pentru aprobarea Metodologiei privind recunoașterea diplomei de doctor și a titlului de doctor în științe sau într-un domeniu profesional, obținute în străinătate; Ordin nr. 4697/2019 pentru aprobarea Metodologiei privind eliberarea adeverinței de conformitate a studiilor universitare cu prevederile Directivei 2005/36/CE privind recunoașterea calificărilor profesionale, cu modificările ulterioare, pentru cetățenii care au studiat în România, în scopul desfășurării activității didactice la nivel de învățământ superior în străinătate; Ordinul nr. 3199/2012 pentru aprobarea Metodologiei privind eliberarea pentru profesiile nereglementate în România a adeverinței de conformitate a studiilor cu prevederile Directivei 2005/36/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 7 septembrie 2005 privind recunoașterea calificărilor profesionale; Ordinul nr. 3677/2012 privind echivalarea și recunoașterea actelor de studii obținute în străinătate care nu corespund celor 3 cicluri de studii universitare tip Bologna implementate în România; Ordinul nr. 3223/2012 pentru aprobarea Metodologiei de recunoaștere a perioadelor de studii efectuate în străinătate; Ordinul nr. 6551/2011 privind documentele școlare și universitare oficiale care se întocmesc numai în limba română (in vigoare); Ordinul nr. 3619/2018 pentru aprobarea Metodologiei privind susținerea măsurilor compensatorii în vederea recunoașterii actelor de studii de nivel licență, master sau postuniversitar eliberate de instituții acreditate de învățământ superior din străinătate; Ordinul nr. 5146/2019 privind aprobarea aplicării generalizate a Sistemului european de credite transferabile; Ordinul nr. 6563/2011 pentru aprobarea Calendarului activităților prevăzute în Metodologia

privind echivalarea pe baza ECTS/SECT a învățământului universitar de scurtă durată, realizat prin colegiul cu durată de 3 ani sau institutul pedagogic cu durată de 3 ani, cu ciclul I de studii universitare de licență, pentru cadrele didactice din învățământul preuniversitar, aprobată prin Ordinul ministrului educației, cercetării, tineretului și sportului nr. 5.553/2011, sesiunea 2012, și a Calendarului activităților prevăzute în Metodologia privind recunoașterea și echivalarea competențelor profesionale dobândite formal, nonformal sau informal de către cadrele didactice care ocupă funcții de educatori/educatoare, institutori/institutoare, învățători/învățătoare, maestru-instructor, antrenor, în vederea ocupării funcției didactice de profesor pentru învățământul preșcolar, profesor pentru învățământul primar, profesor de instruire practică, respectiv profesor-antrenor în cluburile sportive școlare, palatele și cluburile copiilor, aprobată prin Ordinul ministrului educației, cercetării, tineretului și sportului nr. 5.484/2011, sesiunea 2012; Ordinul nr. 3344/2018 pentru aprobarea Calendarului activităților prevăzute în Metodologia privind echivalarea pe baza ECTS/SECT a învățământului universitar de scurtă durată, realizat prin colegiul cu durată de 3 ani sau institutul pedagogic cu durată de 3 ani, cu ciclul I de studii universitare de licență, pentru cadrele didactice din învățământul preuniversitar, aprobată prin Ordinul ministrului educației, cercetării, tineretului și sportului nr. 5.553/2011, sesiunea 2017-2018; Ordinul nr. 5553/2011 pentru aprobarea Metodologiei privind echivalarea pe baza ECTS/SECT a învățământului universitar de scurtă durată, realizat prin colegiul cu durată de 3 ani sau institutul pedagogic cu durată de 3 ani, cu ciclul I de studii universitare de licență, pentru cadrele didactice din învățământul preuniversitar; modificat de Ordin nr. 4111/2012 și Ordin nr. 5120/2014; Ordinul nr. 6575/2011 pentru aprobarea Procedurii privind gestionarea și eliberarea atestatelor de echivalare pe baza ECTS/SECT a învățământului universitar de scurtă durată, realizat prin colegiul cu durată de 3 ani sau institutul pedagogic cu durată de 3 ani, cu ciclul I de studii universitare de licență, pentru cadrele didactice din învățământul preuniversitar, și a Procedurii privind gestionarea și eliberarea atestatelor de recunoaștere și echivalare a competențelor dobândite formal, nonformal și informal de către cadrele didactice care ocupă funcții de educatori/educatoare, institutori/institutoare, învățători/învățătoare, maestru-instructor, antrenor, în vederea ocupării funcției didactice de profesor pentru învățământul preșcolar, profesor pentru învățământul primar, profesor de instruire practică, respectiv profesor-antrenor în cluburile sportive școlare, palatele și cluburile copiilor; Ordinul nr. 5480/2015 pentru aprobarea Calendarului activităților prevăzute în Metodologia privind echivalarea pe baza ECTS/SECT a învățământului universitar de scurtă durată, realizat prin colegiul cu durată de 3 ani sau institutul pedagogic cu durată de 3 ani, cu ciclul I de studii universitare de licență, pentru cadrele didactice din învățământul preuniversitar, aprobată prin Ordinul ministrului educației, cercetării, tineretului și sportului nr. 5.553/2011, sesiunea 2015-2016; Ordinul nr. 3753/2011 privind aprobarea unor măsuri tranzitorii în sistemul național de învățământ; Ordinul nr. 3475/2017 pentru aprobarea Metodologiei de înscriere și înregistrare a calificărilor din învățământul superior în Registrul Național al Calificărilor din Învățământul Superior (RNCIS); Ordinul nr. 3023/2018 privind controlul standardelor de pregătire profesională și înregistrarea acestora în Registrul Național al Calificărilor Profesionale din Educație (RNCPE); Ordinul nr. 3782/2015 privind aprobarea Metodologiei de primire la studii și școlarizare a cetățenilor străini din state terțe UE în

unitățile de învățământ preuniversitar/instituțiile de învățământ superior acreditate/autorizate provizoriu, în anul școlar/universitar 2015-2016; Ordinul nr. 4868/2006 privind suplimentul la diplomă; Ordinul nr. 5289/2008 privind diploma de licență și suplimentul la diplomă; Ordinul nr. 3841/2012 pentru aprobarea condițiilor privind organizarea masterului didactic; Ordinul nr. 6102/2016 pentru aprobarea Metodologiei-cadru privind organizarea admiterii în ciclurile de studii universitare de licență, de master și de doctorat; Ordinul nr. 6153/2016 pentru aprobarea Metodologiei privind autorizarea, acreditarea și evaluarea periodică a școlilor doctorale, pe domenii; Ordinul 5140/2019 pentru aprobarea Metodologiei privind mobilitatea academică a studenților; Ordinul nr. 3200/2020 privind aprobarea Metodologiei de evaluare a studiilor universitare de doctorat și a sistemelor de criterii, standarde și indicatori de performanță utilizați în evaluare; Ordinul nr. 5382/2016 privind funcționarea școlilor doctorale în anul universitar 2016-2017; Ordinul nr. 4154/2018 privind înființarea domeniilor de doctorat în cadrul instituțiilor organizatoare de studii universitare de doctorat; Ordinul 5125/2015 privind aprobarea de noi domenii în cadrul școlilor doctorale organizate în instituțiile de învățământ superior, organizatoare de studii universitare de doctorat; Ordinul nr. 4210/2018 privind înființarea domeniilor de doctorat în cadrul Academiei Române; Ordinul nr. 4970/2012 privind alocarea granturilor doctorale în vederea admiterii la studii universitare de doctorat în anul universitar 2012-2013; în vigoare; Ordinul nr. 6102/2016 pentru aprobarea Metodologiei-cadru privind organizarea admiterii în ciclurile de studii universitare de licență, de master și de doctorat; Ordin nr. 3329/2018 privind stabilirea cuantumului burselor pentru studenții doctoranzi înmatriculați la studii universitare de doctorat finanțate de la bugetul de stat cu bursă, la formă de învățământ cu frecvență, în instituțiile de învățământ superior de stat; Ordinul nr. 5110/2018 privind aprobarea standardelor naționale minime pentru acordarea titlului de doctor; Ordinul nr. 5921/2016 pentru aprobarea Metodologiei privind recunoașterea automată, de către instituțiile de învățământ superior, respectiv instituțiile organizatoare de studii universitare de doctorat din România, a calității de conducător de doctorat obținute în instituții de învățământ universitar acreditate din străinătate; Ordinul nr. 4982/2013 privind activitatea de conducere de doctorat; Ordinul nr. 3267/2007 privind luarea măsurii prevăzute la art. 170 alin. (1) lit. B din Legea educației naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare, urmare a soluționării unor sesizări referitoare la nerespectarea standardelor de calitate sau de etică profesională, inclusiv cu privire la existența plagiatului în cadrul tezei de doctorat; Ordinul nr. 3121/2015 privind organizarea și desfășurarea procesului de obținere a atestatului de abilitare; Ordinul 4750/2019 privind aprobarea Metodologiei-cadru de organizare și înregistrare a programelor postuniversitare de către instituțiile de învățământ superior, modificat prin Ordinul nr. 3063/2020; Ordinul nr. 5191/2019 privind aprobarea listei instituțiilor de învățământ superior acreditate care pot organiza Programul de formare psihopedagogică în vederea certificării competențelor pentru profesia didactică, în anul universitar 2019-2020; Ordinul nr. 3850/2017 pentru aprobarea Metodologiei-cadru de organizare a programelor de formare psihopedagogică în cadrul instituțiilor de învățământ superior acreditate în vederea certificării competențelor pentru profesia didactică; Ordinul nr. 5415/2016 al ministrului educației naționale și cercetării științifice pentru aprobarea Procedurii privind recunoașterea

programelor de formare psihopedagogică finalizate în statele membre ale Uniunii Europene, în statele semnatare ale acordului privind Spațiul Economic European sau în Confederația Elvețiană, în vederea continuării studiilor sau desfășurării activității didactice în România; Ordinul nr. 4046/2018 privind aprobarea Metodologiei-cadru pentru recunoașterea parțială a studiilor absolvenților școlilor sanitare postliceale, cu diplomă de bacalaureat, în vederea continuării studiilor în învățământul superior medical, la programele de studii universitare de licență "Asistență medicală generală"; Ordinul nr. 144/2012 pentru aprobarea Instrucțiunilor privind transferul studenților înmatriculați în cadrul programelor de studii universitare de licență în instituțiile de învățământ superior militar; modificat de Ordinul nr. 12/2018; Ordinul 58/2013 pentru aprobarea Instrucțiunilor privind corpul instructorilor militari; Ordinul nr. 19/2016 pentru aprobarea Normelor de aplicare în Ministerul Apărării Naționale a prevederilor Ordonanței Guvernului nr. 27/2014 privind finanțarea instituțiilor de învățământ superior militar, de informații, de ordine publică și de securitate națională; Ordinul nr. 6156/2016 privind organizarea și desfășurarea anului pregătitor de limbă română pentru cetățenii străini; Ordinul Ministrului economiei, comerțului și turismului nr. 287/2015 modificat prin Ordinul Viceprim-ministrului, ministrului economiei, comerțului și relațiilor cu mediul de afaceri nr. 289/2016; Ordinul 3128/2019 privind aprobarea Metodologiei de alocare a fondurilor bugetare pentru finanțarea de bază și finanțarea suplimentară a instituțiilor de învățământ superior de stat din România, pentru anul 2019*); Ordinul 6153/2016 pentru aprobarea Metodologiei privind autorizarea, acreditarea și evaluarea periodică a școlilor doctorale, pe domenii; Ordinul 4945/2012 privind domeniile și programele de studii universitare de masterat evaluate de Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior organizate în cadrul instituțiilor de învățământ superior; Ordinul 3353/2018 privind aprobarea de noi domenii în cadrul școlilor doctorale organizate în instituțiile organizatoare de studii universitare de doctorat acreditate; Ordinul nr. 146/2014 privind aprobarea Procedurii specifice de evaluare externă periodică a domeniilor de studii universitare de master acreditate; Ordinul nr. 5751/2015 privind publicarea Procedurii de selectare, prin concurs, a membrilor Consiliului Agenției Române de Asigurare a Calității în Învățământul Superior; Ordinul nr. 6154/2016 privind aprobarea Metodologiei de reglementare a activităților desfășurate de către agențiile de asigurare a calității din străinătate, înregistrate în Registrul European pentru Asigurarea Calității în Învățământul Superior (EQAR), pe teritoriul României; Ordinul 1168/2017 / 492/2018 / 3024/2018 / 3337/2017 privind încadrarea în activitatea de creare de programe pentru calculator; Ordinul 650/2014 pentru aprobarea Metodologiei-cadru privind organizarea și funcționarea centrelor de consiliere și orientare în carieră în sistemul de învățământ superior din România; Ordinul nr. 3714/2018 privind aprobarea Regulamentului de organizare, funcționare și operaționalizare a Registrului Matricol Unic al Universităților din România cu modificări și completări; Ordinul nr. 5568 din 18.10.2016 pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Agenției de Credite și Burse de Studii; Ordinul 3088/2012 pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Consiliului Agenției de Credite și Burse de Studii (nepublicat M.O.); Ordin nr. 3914/2011 privind aprobarea cuantumului tarifelor percepute de Agenția de Credite și Burse de Studii, începând cu anul 2011; Ordinul 3666/2012 privind aprobarea Codului drepturilor și

obligațiilor studentului; Ordinul nr. 3111/2018 privind modificarea anexei la Ordinul ministrului educației, cercetării, tineretului și sportului nr. 5.052/2012 pentru aprobarea Normelor metodologice privind alocarea de fonduri de la bugetul de stat instituțiilor de învățământ superior de stat pentru organizarea și desfășurarea activităților extracurriculare - științifice, tehnice, cultural-artistice și sportive naționale, precum și a celor pentru studenții capabili de performanțe; Ordinul 3694/2019 privind constituirea și utilizarea fondului pentru finanțarea situațiilor speciale care nu pot fi integrate în formula de finanțare a instituțiilor de învățământ superior de stat, pentru anul 2019; Ordinul 3130/2019 pentru aprobarea Metodologiei de alocare a fondurilor bugetare destinate subvențiilor cămine-cantine pentru instituțiile de învățământ superior de stat din România; Ordinul nr. 5114/2014 privind aprobarea Metodologiei de organizare, desfășurare și finalizare a programului special de revalorizare a formării inițiale de asistent medical generalist, dobândită anterior datei de 1 ianuarie 2007, pentru absolvenții învățământului postliceal sanitar; Ordinul 3131/2019 metodologie alocare fonduri subvenție transport public local suprafață studenți; Ordinul 5515/2017 modalitate transmitere date conform HG 42/2017; Ordinul 3933/2017 privind aprobarea termenelor de plată și a modalităților de raportare a cuantumului de 5% din încasările în valută provenite din taxele achitate de studenții și cursanții străini instituțiilor de învățământ superior de stat; Ordinul 3751/2015 de aprobare a Metodologiei-cadru referitoare la procesul de stabilire și de alegere a structurilor și funcțiilor de conducere la nivelul instituțiilor din sistemul național de învățământ superior; Ordinul nr. 3666/2012 privind aprobarea Codului drepturilor și obligațiilor studentului; Ordinul nr. 2456/M.13/537/C/2220/161/3097/304/740 din 2015/2016 al ministrului afacerilor externe, al ministrului apărării naționale, al ministrului justiției, al ministrului culturii, al ministrului afacerilor interne, al ministrului educației naționale și cercetării științifice, al ministrului sănătății și al ministrului mediului, apelor și pădurilor privind aprobarea Regulamentului de funcționare a Comisiei Naționale de Drept Internațional Umanitar; Ordinul 5462/2018 privind aprobarea listei universităților de prestigiu din alte state; Ordinul 3619/2018 pentru aprobarea Metodologiei privind susținerea măsurilor compensatorii în vederea recunoașterii actelor de studii de nivel licență, master sau postuniversitar eliberate de instituții acreditate de învățământ superior din străinătate; Ordinul 5037/2013 privind corespondența între domeniile de studii universitare de doctorat/masterat, domeniile de studii universitare de doctorat și domeniile de doctorat; OMENCS 5804/23.11.2016 Regulamentului de organizare și funcționare, a statului de funcții și a organigramei Unității Executive pentru Finanțarea învățământului superior, a cercetării, dezvoltării și inovării; Ordinul nr. 3921/2018 pentru aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Consiliului Național de Statistică și Prognoză a Învățământului Superior; Ordinul 3330/2018 din 14 martie 2018 privind aprobarea componentei nominale a Consiliului Național de Statistică și Prognoză a Învățământului Superior, modificat prin Ordinul 3001/2019; Ordinul 3897/2017 pentru modificarea Regulamentului de organizare și funcționare al Consiliului Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare, aprobat prin Ordinul ministrului educației naționale și cercetării științifice nr. 3.482/2016; Ordinul 3485/2016 privind lista programelor recunoscute de Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare și utilizate la nivelul instituțiilor de învățământ

superior organizatoare de studii universitare de doctorat și al Academiei Române, în vederea stabilirii gradului de similitudine pentru lucrările științifice; Ordin nr. 3615/2017 privind numirea comitetelor de selecție care analizează aplicațiile depuse și propune completarea CNATDCU; Ordinul nr. 3482/2016 privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare al Consiliului Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare; Ordinul 4106/2016 privind componența nominală a Consiliului Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare (cu modificări și completări ulterioare); Ordinul 212/2017 privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare al Colegiului Consultativ pentru Cercetare-Dezvoltare și Inovare, precum și a componenței nominale a acestuia; Ordinul nr. 4403/2015 privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Consiliului Național pentru Finanțarea Învățământului Superior (cu modifică și completări ulterioare); Ordinul 4275/2019 din 14 iunie 2019 privind aprobarea componenței Consiliului Național pentru Finanțarea Învățământului Superior în mandatul 2019 - 2023; Ordinul nr. 4626/2005 privind aprobarea Metodologiei de recuperare a documentelor pierdute, distruse ori deteriorate și de taxare a serviciilor și a nerespectării termenelor de restituire a publicațiilor împrumutate din bibliotecile cuprinse în rețeaua învățământului, precum și a Precizărilor privind calculul valoric al acestor documente; Ordinul nr. 2338/2004 privind aprobarea Regulamentului pentru împrumutul interbibliotecar; Ordinul nr. 2062/2000 pentru aprobarea Normelor metodologice privind evidența, gestionarea și inventarierea documentelor specifice bibliotecilor publice (art. 11, alin 2, lit. a); Ordinul nr. 2428/2013 pentru stabilirea personalului împuternicit să constate contravenții și să aplice amenzi prevăzute de Legea nr. 111/1995 privind Depozitul legal de documente, precum și pentru aprobarea modelului legitimației persoanelor împuternicite și a modelelor proceselor-verbale de constatare și sancționare a contravențiilor; Ordinul nr. 4783/2017 privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Consiliului de etică și management universitar; Ordinul 5552/ 29 noiembrie 2017 privind componența Consiliului de etică și management universitar (cu modificări și completări ulterioare); Ordinul 5873/2015 pentru abrogarea Ordinului ministrului educației, cercetării, tineretului și sportului, interimar, nr. 4.393/2012 privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Consiliului Național de Etică a Cercetării Științifice, Dezvoltării Tehnologice și Inovării; Ordinul 211/2017 privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Consiliului Național de Etică a Cercetării Științifice, Dezvoltării Tehnologice și Inovării – CNECSDTI, precum și a componenței nominale a acestuia; Ordinul nr. 5473/2017 pentru aprobarea Metodologiei privind evaluarea anuală a activității cluburilor sportive universitare și a fluxurilor aferente procesului de alocare a subvențiilor de la bugetul de stat pentru cluburile sportive studențești din subordinea Ministerului Educației Naționale și din subordinea instituțiilor de învățământ superior de stat; Ordinul 3956/2019 privind stabilirea modalității de acordare a voucherelor de vacanță pentru unitățile/instituțiile de învățământ de stat, Ministerul Educației Naționale și alte unități/instituții din subordinea/coordonarea acestuia; Ordinul nr. 672/2014 privind transferul de locuri între cicluri de studii universitare și numărul de locuri - granturi de studii (anul I) finanțate de la bugetul de stat din instituțiile de învățământ superior de stat, pentru anul universitar 2014-2015; Ordinul 4004/2019 din 14 mai 2019 privind metodologia de calcul și plată a sumelor reprezentând daune-

interese moratorii sub forma dobânzii legale prevăzute în titlurile executorii, pentru personalul din unitățile/instituțiile de învățământ de stat, Ministerul Educației Naționale și alte unități din subordinea/coordonarea acestuia, în anul 2019; Ordinul 4196/2018 pentru aprobarea Metodologiei privind acordarea gradației de merit personalului didactic auxiliar din bibliotecile centrale universitare; Ordinul nr. 5454/2018 privind corelarea prin transfer a numărului de locuri între cicluri de studii universitare și numărul de locuri - granturi de studii (anul I) finanțate de la bugetul de stat din instituțiile de învățământ superior de stat, pentru anul universitar 2018-2019; Ordinul nr. 3822/2015 pentru aprobarea schemei de ajutor de stat "Finanțarea activităților de cercetare-dezvoltare și inovare (CDI) și a investițiilor în CDI prin Programul operațional Competitivitate (POC)"; Ordinul nr. 3823/2015 pentru aprobarea schemei de ajutor de minimis "Ajutor de minimis pentru sprijinirea START-UP-urilor și SPIN-OFF-urilor inovatoare" aferentă Programului operațional Competitivitate (POC); Ordinul 3392/2017 privind stabilirea Criteriilor generale de acordare a burselor și a altor forme de sprijin material pentru studenții și cursanții din învățământul superior de stat, învățământ cu frecvență; Ordinul nr. 4507/2018 privind aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 235/2010 pentru acordarea burselor de merit olimpic internațional elevilor premiați la olimpiadele școlare internaționale; Ordinul nr. 1759/2004 pentru aprobarea Instrucțiunilor de aplicare a Legii nr. 376/2004 privind bursele private; Ordinul 3900/A10/2046/C/129/2017 din 16 mai 2017 privind aprobarea Metodologiei de școlarizare a românilor de pretutindeni în învățământul preuniversitar de stat din România, pe locuri de studii fără plata taxelor de școlarizare, dar cu bursă, respectiv fără plata taxelor de școlarizare, dar fără bursă începând cu anul școlar 2017-2018 și a Metodologiei de școlarizare a românilor de pretutindeni în învățământul superior de stat din România, pe locuri de studii fără plata taxelor de școlarizare, dar cu bursă, respectiv fără plata taxelor de școlarizare, dar fără bursă începând cu anul universitar 2017-2018; OMEN nr. 4858/2017 privind aprobarea condițiilor de promovare și mobilitate academică internă a bursierilor statului român înmatriculați la studii în instituțiile de învățământ superior din România; OMEN nr. 4294/2017 privind aprobarea procedurii de școlarizare a românilor de pretutindeni în învățământul preuniversitar și superior de stat și particular acreditat din România, pe locuri de studii cu taxă în lei, începând cu anul școlar/universitar 2017-2018; OMEN nr. 4369/2017 privind scutirea de la plata taxelor de înscriere, de procesare a dosarului, de înmatriculare, pentru testarea competențelor lingvistice de limbă română, de susținere a concursului de admitere la doctorat și a probelor specifice de aptitudini a candidaților la bursele oferite de statul român; Ordinul nr. 3473/2017 privind aprobarea Metodologiei de primire la studii și școlarizare a cetățenilor străini începând cu anul școlar/universitar 2017-2018; Ordinul nr. 3236/2017 privind aprobarea Metodologiei de primire la studii și școlarizare a cetățenilor străini pe locuri fără plata taxelor de școlarizare și cu bursă și pe locuri fără plata taxelor de școlarizare, dar fără bursă, în instituțiile de învățământ superior de stat acreditate; Ordinul nr. 3775/2016 privind aprobarea Metodologiei de primire la studii și școlarizare a cetățenilor străini pe locuri fără plata taxelor de școlarizare, dar cu bursă, în instituțiile de învățământ superior de stat acreditate; Ordinul 5115/2019 privind aprobarea Procedurii pentru reglementarea modului de avizare a închirierii bunurilor imobile, temporar disponibile, aflate în proprietatea publică a statului și administrarea

Ministerului Educației Naționale, în vederea aprobării închirierii acestor bunuri prin hotărâre a Guvernului; Ordinul 6419/2858/2011 privind aprobarea Nomenclatorului general de funcții didactice și de cercetare auxiliare din învățământul superior; Ordinul 5922/2016 pentru aprobarea Metodologiei privind recunoașterea automată, de către instituțiile de învățământ superior, a funcțiilor didactice din învățământul universitar obținute în instituții de învățământ universitar acreditate din străinătate; Ordinul nr. 5481/2015 pentru aprobarea Regulamentului privind regimul atestatelor de formare continuă a personalului didactic; Ordinul nr. 3058/943/2018 privind reglementarea funcțiilor cu statut de personal didactic auxiliar care nu se regăsesc în anexa I "Familia ocupațională de funcții bugetare învățământ" la Legea-cadru nr. 153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice; Ordinul nr. 6129/2016 privind aprobarea standardelor minimale necesare și obligatorii pentru conferirea titlurilor didactice din învățământul superior, a gradelor profesionale de cercetare-dezvoltare, a calității de conducător de doctorat și a atestatului de abilitare; Ordinul nr. 5559/2011 pentru aprobarea Normelor metodologice privind efectuarea concediului de odihnă al personalului didactic din învățământ; modificat prin Ordin nr. 5411/2012; Ordinul nr. 4492/2005 privind promovarea eticii profesionale în universități; Ordinul nr. 5446/2016 privind încadrarea în gradul I, respectiv în gradul II a instituțiilor de învățământ superior de stat în vederea stabilirii cuantumului salariilor de bază pentru funcțiile didactice și didactice auxiliare de conducere; Ordinul nr. 177/2016 privind activitatea de management resurse umane în unitățile militare ale Ministerului Afacerilor Interne; Ordinul nr. 695/2016 privind aprobarea Procedurii de acordare a accesului, pe baza recunoașterii automate a experienței profesionale, pentru persoanele care doresc să exercite în România activitățile cuprinse în anexa IV la Directiva 2005/36/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 7 septembrie 2005 privind recunoașterea calificărilor profesionale; Ordinul nr. 4543/2004 pentru aprobarea Procedurii de evaluare și certificare a competențelor profesionale obținute pe alte căi decât cele formale; Ordinul nr. 5658/2018 privind nominalizarea Autorității Naționale pentru Calificări în calitate de punct național de contact pentru recunoașterea calificărilor și pentru cererile, întrebările și comunicările referitoare la European Skills, Competences, Qualifications and Occupations (ESCO) - Clasificarea europeană a aptitudinilor, competențelor, calificărilor și ocupațiilor; OMEN nr. 5520/2017 privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare al Autorității Naționale pentru Calificări; Ordinul nr. 1151/4115/2018 privind Lista specializărilor și a perfecționărilor pentru care furnizorii de formare profesională a adulților au dreptul să organizeze programe de formare profesională finalizate cu certificate de absolvire cu recunoaștere națională pentru absolvenții de studii universitare; Ordinul nr. 3597/2013 privind aprobarea criteriilor necesare desemnării reprezentanților instituțiilor membre, respectiv nominalizării membrilor Consiliului Național al Calificărilor, organ consultativ al Autorității Naționale pentru Calificări; Ordinul nr. 5414/2016 pentru aprobarea Metodologiei privind eliberarea adeverinței de conformitate a studiilor cu prevederile Directivei 2005/36/CE privind recunoașterea calificărilor profesionale și a adeverinței privind certificarea competențelor pentru profesia de cadru didactic, pentru cetățenii care au studiat în România, în vederea desfășurării activității didactice în străinătate; Ordinul nr. 35/3112 din 26 ianuarie 2004 pentru aprobarea Nomenclatorului calificărilor pentru care se pot

organiza programe finalizate cu certificate de calificare; Ordinul nr. 3712/1721/2018 privind aprobarea Metodologiei de elaborare, validare, aprobare și gestionare a standardelor ocupaționale și a modelului de standard ocupațional; Ordinul nr. 5039/2126/2018 privind aprobarea corespondenței dintre nivelurile Cadrului național al calificărilor, actele de studii/calificare ce se eliberează, tipul de programe de educație și formare profesională din România prin care pot fi dobândite nivelurile de calificare, nivelurile de referință ale Cadrului european al calificărilor, precum și condițiile de acces corespunzătoare fiecărui nivel de calificare; Ordinul nr. 3629/2018 privind aprobarea Metodologiei pentru stabilirea criteriilor și procedurilor de evaluare și certificare ale evaluatorilor de competente profesionale, evaluatorilor de evaluatori și evaluatorilor externi; Ordinul nr. 3894/823/2019 pentru aprobarea Instrucțiunilor specifice privind acreditarea și evaluarea periodică a centrelor comunitare de învățare permanentă; Ordinul nr. 3742/2016 privind aprobarea modelului Suplimentului descriptiv la certificatul de calificare/certificatul de calificare profesională, EUROPASS; Ordinul 1804/4469/2012;; Ordinul nr. 4342/2015 pentru aprobarea Metodologiei-cadru privind organizarea și funcționarea învățământului terțiar nonuniversitar, organizat la nivelul colegiilor din cadrul instituțiilor de învățământ superior acreditate; Ordinul privind modificarea ordinului ministrului educației, cercetării, tineretului și sportului 4072/2011 pentru aprobarea procedurii de colectare a datelor și informațiilor în vederea evaluării universităților și programelor de studii cu scopul clasificării universităților și ierarhizării programelor de studii, modificat prin Ordinul nr. 4174/2011; Ordinul nr. 3115/2020 privind aprobarea Metodologiei de alocare și utilizare a fondului pentru dezvoltarea instituțională a instituțiilor de învățământ superior de stat; Ordinul nr. 3241/2020 privind aprobarea Calendarului activităților prevăzute în Metodologia privind echivalarea pe baza ECTS/SECT a învățământului universitar de scurtă durată, realizat prin colegiul cu durata de 3 ani sau institutul pedagogic cu durată de 3 ani, cu ciclul I de studii universitare de licență, pentru cadrele didactice din învățământul preuniversitar, aprobată prin Ordinul ministrului educației, cercetării, tineretului și sportului nr. 5.553/2011, sesiunea 2019-2020; Ordinul nr. 3067/2020 privind aprobarea Normelor metodologice pentru vizarea actelor de studii, a anexelor la actele de studii și a documentelor școlare universitare emise de instituțiile de învățământ superior din România; Ordinul nr. 3116/2020 privind aprobarea Metodologiei de alocare a fondurilor bugetare pentru finanțarea de bază și finanțarea suplimentară a instituțiilor de învățământ superior de stat din România, pentru anul 2020; Ordinul nr. 3132/2020 privind constituirea și utilizarea fondului pentru finanțarea situațiilor speciale care nu pot fi integrate în formula de finanțare a instituțiilor de învățământ superior de stat, pentru anul 2020; Ordinul nr. 3463/2020 privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Consiliului Național al Cercetării Științifice, precum și a componenței nominale a acestuia; Ordinul nr. 3177/660/2019 privind aprobarea Metodologiei de elaborare, actualizare și gestionare a Registrului național al calificărilor profesionale din România, modificat prin Ordinul nr. 3201/543/2019; Ordinul nr. 3126/2020 privind aprobarea Regulamentului-cadru de organizare și funcționare a cluburilor sportive universitare din subordinea instituțiilor de învățământ superior de stat; Ordinul comun al ministrului educației și cercetării și al ministrului muncii, solidarității sociale și familiei nr. 4543/468/2004 pentru aprobarea Procedurii de evaluare și certificare a competențelor profesionale obținute pe

alte căi decât cele formale, cu modificările și completările ulterioare; Ordinul nr. 4107/2018 (nepublicat în M.Oficial); Ordinul nr. 606/2010 pentru aprobarea Regulamentului privind atestarea titlului oficial de calificare în profesia de consilier juridic, obținut în România, și a experienței în profesie dobândite în România de către cetățenii români sau cetățenii unui alt stat membru al Uniunii Europene ori aparținând Spațiului Economic European, în vederea admiterii și practicării acesteia în celelalte state membre ale Uniunii Europene sau aparținând Spațiului Economic European; Ordinul nr. 3952/2012 pentru reglementarea unor măsuri privind finalizarea studiilor în învățământul superior pentru situațiile prevăzute la art. 361 alin. (4) și (5) din Legea educației naționale nr. 1/2011; Ordinul nr. 6102/2016 pentru aprobarea Metodologiei-cadru privind organizarea admiterii în ciclurile de studii universitare de licență, de master și de doctorat.